

מדינת ישראל

משרד הממשלה
שר המבחן - המבחן

משרד

מבחן
43.4

מבחן - המבחן במבחן - מבחן - מבחן - מבחן

16.1. - 6.3.70

מס, תיק מקורי

שם תיק: לשכת רה"מ גולדה מאיר - משה"ח

מזהה כיוז 4236/6-א

מזהה פריט R0002sy

כתובת: 3-312-3-8-2

תאריך הדפסה 16/07/2020

מחלקה

מבחן
4236/6

31

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: כ"ג וימאטל

השבוע בזירה המדינית

47 חס'

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, כח' באדר א' תש"ל
6 במרס 1970

המסמך מכיל 41 דפים

השבוע בצורה המדינית (47)
28.2.70 6.3.70

תוכן הענינים

מזכ"ל האו"ם מתעתד לחדש את שליחות יארינג (עמ' 1)

ב 26.2 בועד מזכ"ל האו"ם עם נציגי ארבע המעצמות ומסר להם על רצונו לחדש את שליחות יארינג ולו גם ללא קווי הנחיה חדשים שהארבעה אינם מצליחים לגבש לנוכח הקפאון בשיחותיהם. המזכיר מעונין ששליחות יארינג תתבצע תוך כדי המשכת שיחות הארבע. יארינג, המוכן אישית למשימה, יגיע לניו-יורק במחצית מרס וע"ס התייעצויות עם נציגי הצדדים והארבע יחליט בעצמו אם לצאת למזה"ת. ארה"ב נתנה ברכתה לדעיון, צרפת לא שללה אותו, בריטניה חוששת מפניו. בריה"מ והערבים טרם אמרו דברם. ישראל אינה מעוניינת בזירוז חידוש השליחות.

דיוני ארבע המעצמות (עמ' 4)

הארבעה קיימו את ישיבתם ה-28 ב 27.2. הישיבה היתה קצרה. בריה"מ וארה"ב הטיחו זה בזה האשמות הדדיות על האחריות לקפאון הדיונים. חידוש שליחות יארינג שהוצע לארבע ע"י מזכ"ל האו"ם יום קודם לכן לא ברוך. נכשל שתופן בדיונים של חברות אחרות ממועבי"ט. הארבע לא הסכימו להערכת מזכ"ל האו"ם שניתן למצוא בוססה משותפת ביניהם בנושאים כגון השלום והבטיחה. עוזר שה"ח האמריקני "נמשך" לחיבור סיוטה קצרה וכללית של נקודות מוסכמות אולם ארה"ב תחכה תחילה לתוצאות שליחות יארינג. לפי גרסה אחת מכיר משה"ח הבריטי

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

בשיחות ה-4 בדונג לכשלוץ ורק הלורד קרדון לוחץ ליוזמה. לפי גרסה שניה
עמדת בריטניה קרובה לעמדת צרפת הדניקה בשיחות ה-4 ולתוכנה.

בריה"מ: מסע אנטי-ישראלי מוגבר (עמ' 7)

מאז הפצצת אבו זעבל עברה התעמולה הסובייטית האנטי-ישראלית מאמצעי התקשורת
המקובלים למפגנים המוניים תוך רתימת יהודים למערכה. הציונות מושווית
לנאציות, ישראל מוגדרת כמשרתת האימפריאליזם האמריקני ובריה"מ - כמולדת
אמיתית ליהודיה. מוכרת זכות הקיום למדינת ישראל אך בדרשת בסיגת צה"ל.
מערכת ההשמצה משרתת מספר מטרות בעת ובעונה אחת.

פעולה דיפלומטית לריסון החבלות מלבנון (עמ' 10)

לנוכח רבוי החבלות מלבנון נפתחה מערכה דיפלומטית להביע את ממשלת לבנון
לרסן את החבלנים בשטחה. נעשו פניות לארה"ב, לצרפת, לותיקן, למזכ"ל האו"ם,
למועבי"ט וכן ללבנונים עצמם במישרין. עד כה פעלו מזכ"ל או"ם וארה"ב בפניה
ללבנון להגביר פיקוחה ולישראל לגלות התאפקות. מזכ"ל או"ם הציג הצבת
משקיפים בגבול וארה"ב תומכת בהצעתו. ישראל מסתייגת מההצעה. על פניה
ישראל באמצעות ארה"ב בהתנערות מאחריותה: היא פועלת כמיטב יכולתה אך אין
ביכולתה למנוע הסתנבות יחידים ועל ישראל לדאוג בעצמה לבטחון השטחים שבשליטונה.
בהצהרתו הגדיר שה"ח לבנון שטחים אלה כשטחים "שישראל כבשה". לבנון מעניקה
לארגוני המחבלים שליטה במחנות הפליטים ואינה בוקשת באמצעים ממשליים להגבלת
פעילותם נגד ישראל.

ירדן אינה אומרת אמת בעניין החבלות באילת ומוזהרת לעתיד (עמ' 15)

ישראל העמידה את ירדן באמצעות ארה"ב על כך שירדן שיקרה ביודעין כשקבעה
שאנשי הצפרדע המצרים שחבלו באניות באילת בנובמבר ובפברואר לא באו ולא
חזרו לשטחה. לנוכח הפעלת צנור הנפט הגדול הועברה אזהרה מפורשת לירדן -
באמצעות ארה"ב - שישראל לא תסבול שוב פיגוע באוביות, מיכליות, מיתקני
נפט ואחרים בנמל אילת.

תורת המוסר
המורה נבוכים

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

פגישת דו"ח-בול : הערכות משקיפי או"ם בתעלה (עמ' 17)

לנוכח הסיכון למשקיפי האו"ם בתעלת סואץ מחילופי האש הודיע גנרל בול לשר הבטחון שברצונו לצמצם את מספר בקורות התצפית (בענה בחירוב), להעתיקן אחורנית (בענה בשלילה) ולוותר על בוכחות קציבי קשר ישראליים (בענה בשלילה). שר הבטחון הביע פליאה ואי-השלמה עם כך שהאו"ם מדבר על הפרות הפסקת האש מצד מצרים וישראל בלי לקבוע שישראל מוכנה לחוש את הפסקת האש ומצרים מתנגדת.

ביקור הנשיא פומפידו בארה"ב (עמ' 20)

הביקור בסתיים (23.2-3.3). מזווית הראות של פומפידו הגעו הפגנות היהודים בגדו לשיאן בשיקאגו, דבר שהביא אותו לבסול הפגישה עם משלחת מועדון הנשיאים בניו-יורק. כמה מרבני פומפידו על היהודים ועל ישראל היו מדהימים. פומפידו העריך את הרוח הטובה של סיום ביקורו (מחזות ביכסון) וסבר שקידם את ענין השלום. לדעת ביכסון האמריקנים המעטים שפעלו נגד פומפידו בחוסר ביטחון אינם מייצגים את ארה"ב ואת עמדתה כלפי צרפת. השגריר רבין מעריך בחיוב את הפגנות היהודים, גם אם תברר שנגלגלן דחה ביכסון את החלטתו בנושא הרכש. נאצר מצדו רואה בהפגנות היהודים בארה"ב מופת לכך שכוחה של ישראל הוא בשותפותה עם ארה"ב. להערכת האמריקנים התקרבה צרפת במידה מסוימת כלפיהם בנושא המזה"ת אולם עדיין נשארו נקודות מחלוקת רבות.

פגישת שה"ח א. אבן עם שה"ח הבריטי (עמ' 23)

בהתייחסו להסבריו המפורטים של השר אבן שאל סטיוארט מה המופת הנדרש מנאצר להוכחת שינוי גישתו, והאם תהיה ישראל נכונה למצעים חשאיים עם מצריים. הבריטים אינם מסכימים עם הערכות השר אבן על אפשרות המשך קיום המצב הנוכחי לעוד מספר שבועות, על כוונות בריה"מ ועל הסדר העשוי להתקבל על דעת כל הצדדים.

רמ"מ בריטניה ומשה"ח הבריטי מונעים ע"י שיקולי נפט ומטבע לעמדה פרו ערבית (עמ' 24)

ברוטניה קובה נפט ערבי בלי"ש וחוששת שהפסקת אספקתו תאלצנה לרכוש נפט במטבע זר וקשה. משיקולים אלה בזהר משה"ח הבריטי שלא להקציט את הערבים. החשש מאובדן השלטון עקב צנע בנפט שיהיה הכרחי אם יפסיקו הערבים למכור נפט לבריטניה הוא שיקול מכריע אצל וילסון. משרד ההגנה הבריטי, לעומת זאת סבור שהערבים זקוקים לכסף חבדיטי לחיות משבר בריטניה זקוקה לנפט הערבי. במשרד ההגנה יש אהדה לישראל ובכונות למכור לה כל נשק.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

ועידת שה"ח של אח"א (צמ' 20)

א. מברק א הרה וסולידריות עם מצרים

הערבים העלו את נושא הפזה"ת בראשית המושב ה- 14 של שרי החוץ של מדינות אח"א שהתכנס באדיס אבבה. בעזרת המזכ"ל דיאלד תלי אושר - ללא התנגדות ותוך הסתייגות שבע מדינות - שיגור מברק אהדה וסולידריות למצרים על כיבוש חלק משטחה ע"י כוחות זרים.

ב. הערבים מטריבים לגנות חטיפת מטוסים אזרחיים

אתיופיה, שפטרסיה משמשים קורבן להתנקשויות מצד"החזית לשחרור אריטריאה", העלתה נושא הבטחון באייר בוועידת שרי החוץ של אח"א. בהמנעות 5 מתוך 6 המדינות הערביות באפריקה וכן סומאליה ומורטניה בתקבלה החלטת גיבוי למעשי חבלה באייר. המדינה הערבית היחידה שהצביעה בעדה היתה טוניסיה.

ג. נכשל נסיון הערבים לקבל הכרה בארגון לשחרור סיני והזמנה לארגוני המחתלים

לאמן את תנועות השחרור האפריקניות

סיור סיני באפריקה (צמ' 29)

מטרתו - הכנת ועידת הבלתי מזדהות. בקט בעמדה אנטי-ישראלית בכל מקום שבו ביקר. ההודעות המשותפות בזמניה וטנזניה היו אנטי ישראליות אך אלו שפורסמו באוגנדה, אתיופיה וקניה היו מתונות ופשוטות. סיור תקף גם את ארה"ב ובתביעתו להוצאת הצייס הזרים מהים התיכון היה גם עוקץ אנטי-טוניסיה. בסיורו בסודאן מצרים ולוב הבלים את תמיכתו בארגוני החבלנים.

מסוט טויט אייר - סיכום פעילות (צמ' 31)

בסווי הפסקת האש (צמ' 34)

עליה קלה בפעילות הירי המצרית באזור התעלה. ח"א המשיך בפעולתו בעומק מצרים ובגד קו הבצורים החדש שמנסים המצרים להקים במרחב התעלה. במשכו מ תקיפות"פגע וברח"של המטוסים המצריים. הופל מטוס מצרי אחד. הצבא הירדני שומר על שקט. פעולת סריקה ומהור ממזרח לים המלח. רגיעה יחסית בגזרה הסורית. החרפה חמורה בפעולות הסרור מגבול לבנון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

מזכ"ל האו"ם מתעתד לחדש את שליחות יארינג

1. או-תאנט קיצר חופשתו בבורמה כדי להיוועד עם ה-4
ב-26.2.70 קיים או-תאנט, מזכ"ל האו"ם, פגישה עם נציגי ארבע המעצמות החברות הקבועות במועבי"ס ביוזמתו. כזכור קיצר המזכ"ל את חופשתו בארצו בורמה וחזר לניו-יורק במיוחד כדי להיוועד עם נציגי ה-4 ערב ישיבתם ה-28 ב-27.2.70.

2. הנבשא - חידוש שליחות יארינג

- בפגישה מסר המזכ"ל לבני שיחו, בהפצירו בהם למנוע הדלפות על מחשבותיו:
- לנוכח הקיפאון בשיחות ה-4 הוא רואה כחובתו לשקול את חידוש שליחות יארינג (כלומר: - ללא קרוי הנחייה חדשים, מלאים או חלקיים, מטעם ה-4).
- הוא טרם החליט על כך סופית ואם יחליט בחיוב יזמין את יארינג ראשית כל לניו-יורק לשיחות עמו, עם נציגי הצדדים ועם נציגי ה-4 ויתר חברות מועבי"ס.
- הוא רוצה למנוע את הרושם של כשלון ה-4 ולפיכך הוא מעוניין ששיחות ה-4 תימשכנה גם אם יחזור יארינג למזה"ת.

3. יארינג, המוכן לחידוש שליחותו, יחליט על סמך התייעצויותיו בניו-יורק, אם לצאת למזה"ת

- בשיחה עם השגריר תקוע (3.3) מסר המזכ"ל מספר הבהרות נוספות:
- הפעלת יארינג הנה בסמכותו של המזכ"ל עצמו שאינו זקוק לאישור ה-4 ואינו תלוי בהתפתחות דיוניהם, שאינם מתקרבים לגיבוש קרוי הנחייה חדשים ליארינג.
- המזכ"ל טרם קרא ליארינג אולם בדעתו לעשות זאת בקרוב. הוא מעריך שיארינג יגיע לניו-יורק בעוד 14 - 10 יום (היינו ב-20-15 מרס).
- עצם בואו של יארינג למרכז האו"ם בניו-יורק, המהווה את מטהו, וחידוש מגעיו שם עם נציגי הצדדים פרושו חידוש שליחותו.
- בעקבות התייעצויותיו בניו-יורק יחליט יארינג עצמו אם לצאת למזה"ת.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

- יארינג מצדו, כפי שהודיע למזכ"ל בפגישתם בג'נבה, מוכן לבוא
לניו-יורק ולחדש פגעים בכל צת שיתבקש לכך ע"י המזכ"ל.
- אין בכוונת המזכ"ל להביא להפעלת מועבי"ס בקרוב (כלו'אם יארינג יעלה
חרס בידו).

4. מניעי תאנט וחששותיו

- לדעת ראלף באנק' רוצה תאנט לחדש את שליחות יארינג משני טעמים:
- לצסות להשיג התקדמות של ממש בשליחותו.
- מטעמים מדיניים ופסיכולוגיים כלליים - למנוע היווצרות חלל
במאמצים לשלום.
תאנט ניגש לביצוע רעיונו בזהירות כדי שה-4 לא ישתמשו בו כשעיר לעזאזל
על כשלונו שיחותיהם.

5. עמדת ארה"ב חיובית

- שגריר ארה"ב באו"ם יוסט הודיע למזכ"ל על סמך הוראות מושינגטון
שארה"ב תקדם בברכה את חידוש שליחות יארינג בשלב זה.
בשיחה עם השגריר רבין (4.3) תמה עוזר שה"ח האמריקני טיסקו מה פטריץ
את פעילותו של המזכ"ל באומרו שארה"ב קיבלה בברכה את יוזמתו אך לא
עשתה דבר כדי לעודדו לבקום יוזמה.
באותה שיחה הגדיר טיסקו את האפשרויות הפתוחות בפני יארינג כדלהלן:
(א) להניע את התהליך בלי כל מבדט חדש (מטעם ה-4).
(ב) לבסות להתקדם על בסיס של בוסח כגון זה שהוא הציג לצדדים
במרס 1968 ושבידחה ע"י מצרים.
לדעת טיסקו עצמו יארינג לא יוכל להתחיל ללא מבדט ויותר מתקבל היה
על הדעת שיתחיל על סמך איזה "נייר קצר" אם גם "נייר" שאינו חורג
מהחלטת מועבי"ס מ-22.12.67.

6. - עמדת צרפת - לא שלילית

- צרפת טרם חיותה דעה סופית אולם מתגובת בציגה בראר לתאנט בשיחת
הגישוש ניתן לצפות לעמדה חיובית.
הנשיא פומפידו, בשיחתו עם המזכ"ל, לא שלל את חידוש שליחות יארינג
ורק התעניין במועד בואו לניו-יורק ובמשך שהותו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

7. עמדת בריטניה - חוששת

נציגה קרדון אינו מאשר ביותר מהרעיון כיוון שהפעלת יארינג פרושה לדעתו כשלון ה-4. חששות אלה הביא קרדון בפני נציג ארה"ב, שהרגיעו.

8. עמדת ישראל: אין עניין בזירוז חידוש השליחות

להלן הנחיות שה"ח אבן בדון:

אין לנו עניין לדרבן שום מהלך שיקרב את שליחות יארינג, שכן: אם יפעל יארינג לפי המנדט המקורי שלו בצטרך שוב להתמודד עם המצמד ההוא, ויש לקוות בהצלחה לא פחות מאשר עד כה. מאידך גיסא אין לדעת מה יהיו הסיבוכים האפשריים בנסיבות הבינלאומיות הקיימות כשיופעל עליו לחץ להיות פחות זהיר ומסוייג בפרוש סמכויותיו משהיה ב-1968. מצבנו התכסיסי-הסברתי אינו גרוע לאור העובדה שלא אנחנו הצענו את שיתוק השליחות והחלפתה בשיחות ה-4 ובקודה זו הודגשה בהודעותינו. הואיל וסיכויי התקדמות בכיוון הרצוי לנו הם מפוקפקים ביותר אין לנו שום סיבה ללחוץ או לדחוף לחידושה של השליחות. אין להירתע בשום פנים מהרעיון שבמשך תקופה מסוימת יהיה חלל והפוגה בפעילות הדיפלומטית על מנת שהערבים יוכלו לבחור בין הנצחת הסטטוס-קוו לבין שינויו ע"י מו"מ. לרגל ריבוי החיטוט הבינלאומי הרצוף הערבים מעולם לא התמודדו ברצינות עם מצב כזה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

דיוני ארבע המעצמות

1. כללי

ב-27.2.70 התכנסו בציגי 4 המעצמות לפגישתם ה-28 בניו-יורק. הפגישה היתה קצרה מאד ולא חידשה דבר. למעשה היתה זו חזרה על הדיון של הישיבה האחרונה.

2.

חילופי האשמות הדדיות בין בריה"מ וארה"ב על האחריות לקיפאון

הנציג הסובייטי מאליק, אשר לנאומו ולתרגומו הוקדש רוב הזמן, חזר כמעט מילולית על הצהרתו בישיבה הקודמת, בהאשימו את ארה"ב בהקפאת עמדתה, דבר המהווה מעין אולטימטום לבריה"מ, ובהתלוננו על סירוב ארה"ב לקבל את ההצעות הצרפתיות כבסיס לביסוס קווי הנחייה ליארינג. הנציג האמריקני יוסט השיב בהטלת האחריות לקיפאון על בריה"מ. הוא התעכב במיוחד על שאלת ההתחייבויות לשלום. כן הקריא/סעיפים 2,9 ו-10 מההצעות האמריקניות ואמר שאיבו מבין כיצד אפשר להתנגד לניסוחים אלה, לרבות הנוסח בשאלת הפיהאיון.

הנציגים הצרפתי בראר והבריטי קרדון הסתפקו בהערות קצרות. הראשון הדגיש שחשוב שהארבע תגענה לסיכום, השני לחץ על הנציג הסובייטי להסביר מה בחוץ לו כדי שיוכל להסכים להצעות האמריקניות בדבר ההתחייבויות לשלום.

3.

חידוש שליחות יארינג לא בדון

אף שפנית מזכ"ל האו"מ או תאנט לארבעת הנציגים מהיום הקודם בקשר לחידוש אפשרי של שליחות יארינג הוזכרה הרי הנושא לא בדון.

4.

פסילת שיתוף מדינות אחרות בדיוני ה-4

ארבעת הנציגים הסכימו ביניהם על דבר אחד בלבד: להודיע לשגריר ליבריה שרעיונו מן הימים האחרונים לשותף ארבע חברות בלתי קבועות של מועב"ס (לא קבע מי הן) בדיוני ה-4 אינו מתקבל.

5./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

5. או תאבט לא הציע ל-4 לפרסם הודעת ביניים

בשיחה עם השגריר תקוע (3.3) הכחיש מזכ"ל האו"מ את השמועה כאילו הוא הציע ל-4 לפרסם הודעת ביניים. לעומת זאת, ספר, בתח עמהם את ההצעות הסובייטיות, הצרפתיות והאמריקניות ואמר שלדעתו כבר ניתן למצוא נוסחה משותפת בנושאים כגון השלום ותנאי הנסיגה. ה-4 לא הסכימו להערכתו זו.

6. עוזר שה"ח האמריקני "נמשך" אישית לנסוח סיוטה קצרה וכללית

בשיחה עם השגריר רבין (4.3) אמר עוזר שה"ח האמריקני סיסקו:
- דעות ארה"ב ובריה"מ הן די רחוקות אלו מאלו כך שכל בסיון לנסח סיוטה (של נקודות מוסכמות), כפי שלוחצים הצרפתים, יביא לאותה נקודת קיפאון.
- אי לכך מעדיפים האמריקנים לא לגשת לניסוח אלא לחכות ולראות מה יצא מהסיבוב הבא של יארינג.
- הוא עצמו, סיסקו, "נמשך" לרעיון חיבור הסיוטה, אך רק במידה ואפשר היה לחבר משהו קצר מאוד וכללי.

7. בריה"מ: דיוני ה-4 רק מתחילים

סגן שה"ח הסובייטי, וינוגראדוב, שבקר בקהיר, הכריז ערב צאתו חזרה למוסקבה (4.3): דיוני ה-4 במשכים והם נמצאים עדין בשלב התחלתי.

8. שתי גירסאות על עמדת בריטניה לשיחות ה-4:

א. ה"פוריין אופיס" משלים עם כשלון ה-4 אך קרדון תובע יוזמה
מיכאל הדאו, מי שהיה שגריר בריטניה בישראל וכיום שגרירה באנגנטינה, סיפר לשגרירנו בבואנוס איירס כי במשה"ח הבריטי כבר בשלה ההכרה שפעילות ה-4 בדונה לכשלון ואין שום התלהבות להחייאתה; אולם נציג בריטניה באו"מ הלורד קרדון תובע שבריטניה תגלה יוזמה.

ב. עמדת בריטניה קרובה מאוד לעמדת צרפת

איש השולחן המצרי במשה"ח הבריטי אמר, לעומת זאת, כי השוני בין עמדות בריטניה וצרפת בשיחות ה-4 אינו יסודי; בנקודות הענייניות יש קרבה רבה ביניהן וההבדל הוא בעיקרו בסון הכללי.

6./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 6 -

9. צרפת מוסיפה לדבוק בשיחות ה-4
בפגישת נשיא צרפת עם מזכ"ל או"מ בניו-יורק, בהזדמנות ביקורו של הראשון
בארה"ב, חייב פומפידו את המשך שיחות ה-4 והביע תקווה לתוצאות חיוביות.
10. דובר רשמי סודאני: אין טעם בשליחות יארינג ובמאמצי ה-4
דובר רשמי של מועצת ההפיכה הסודאנית הצהיר ב 1.3.70 (לפי טאנ"א)
כי סודאן ומדינות ערב אינן רואות כל תועלת בשיחות ה-4 המעצמות ובמאמצי
של יארינג. מדינות ערב נוכחו כי פתרון השלום הגיע למבוי סתום בגלל
תמיכת ארה"ב בישראל ולפיכך לא נשארה בפני מדינות ערב אלא דרך אחת:
ריכוז משאביהן וניהול המערכה המכרעת.

סודי ביותר

7./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

ברכה"מ: מסע אנטי-ישראלי מוגבר

1. מסע תעמולה ארסי

בשבועות האחרונים מתנהל בבריה"מ ובארצות הגרורות מסע תעמולתי נגד ישראל המצטיין בארסיות בלתי רגילה, בהיקף ארגוני רחב ביותר וברתימת יהודים מכל השכבות למאמץ זה. המסע הגיע לשיאו במסיבת עתונאים (4.3) שבה השמיצה קבוצה של כ-40 אנשי שם יהודיים סובייטיים את ישראל והציונות. מובן, כי התעמולה האנטי-ציונית לאנטי-ישראלית במשכת ללא הפוגה כל השנים, אולם מאז הפציץ חיל האוויר את בית החרושת באבו זעבל חורגת פעילות זו מאמצעי התקשורת ועוברת לפסים של מפגנים המוניים, אסיפות, מכתבים "אישיים" - וזאת למן גרמניה המזרחית ופולין במערב ועד בירובידג'ן והרפובליקה המונגולית במזרח.

2. הנקודות בתעמולה הסובייטית

האלמנטים בתעמולה זו הם:

- א. הציונות - היא תורה פשיסטית ונאצית ובני בריתה הן האנטישמיות, הריאקציה והאימפריאליזם. ("הציונות פועלת לפי אותה תיזה פאשיסטית שבשמה השליכו האימפריאליסטים מיליוני יהודים אל תוך להבות החורבן" - וורגליס).
- ב. ליהודים הסובייטים יש רק מולדת אחת - בריה"מ.
- ג. ישראל - איבה אלה מכשיר בידי האימפריאליזם האמריקני.
- ד. משטר הכיבוש הישראלי נוקט שיטות נאציות וחיל האוויר הישראלי (המשתמש במפוסים אמריקניים ומורכב גם מסייסים אמריקניים, בריטנים ועוד) מבצע פשעים נגד האנושות.
- ה. יש זכות קיום למדינת ישראל - ועל כך הצהירה בריה"מ ב-1947 - אבל לא לישראל התוקפנית והמתפשטת.
- ו. רק לאחר בסיגת צ.ה.ל. מכל השטחים הכבושים - יכון השלום במזרח התיכון.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 8 -

ז. בריה"מ תוסיף ותעמוד לימינם של עמי ערב, כולל העם הערבי הפלשתינאי, ותמשיך לסייע ולהגיש למדינות ערב כל עזרה הדרושה להגנתן בפני התוקפן (על כך חוזרת שוב "פרבדה" ב- 1.3).

3. המניעים למסע התעמולה

מה הם המניעים והמגמות של מסע מוגבר זה? בראה, כי התשובה מתחלקת לשבע תשובות משנה:

- א. ההתעוררות הציונית בקרב יהודי בריה"מ הגיעה למסדים מדאיגים. מכאן גיוס מלא של אישים יהודיים ופשוטי העם לתעמולה-נגד. (אין כל ספק כי הלקאה עצמית אנוסה זאת סומנת בחובה גם סכנות חמורות לקבוץ היהודי ועוד תוסיף שמן על מדורת האבטישמים).
- ב. בשעה שהערבים מוכים צבאית וסובלים מ"מחדלי הסברה" בעקבות פצוץ מטוס טוויטאייר - מבליטה בריה"מ שוב כי רק היא ידידתם המסורה והנאמנה. זה יותר זול ופחות מחייב מאשר לספק סילים ומטוסי מיג 23.
- ג. עם זאת אין להוציא מכלל חשבון את האפשרות כי ע"י מסע שיטנה זה מכשירה הנהגת בריה"מ את דעת הקהל - וקודם כל בארצה - לתמיכה נוספת ומוגברת בלקוחותיה הערביים.
- ד. ע"י תיאור ישראל בצורה שיטתית כאח תאום רוחני למדינה נאצית חותרת בריה"מ לערער את מעמדה הבינלאומי ולהציגה כ-outlaw. הסתה שיטתית של דעת הקהל העולמית וגיוס קולות באו"ם - מטרתם להביא את ישראל למצב של כניעה.
- ה. בגלל אי הצלחתה להביא לסחף נוסף בעמדות ארה"ב, מעבר לתכנית רוג'רס, בשיחות השתיים והארבע - אוחזת בריה"מ באמצעי נוסף - הפעלת מכונת התעמולה. ע"י ארגון "זעם ספונטאני של ההמונים" - מקורה בריה"מ להשפיע גם על דעת הקהל במערב.
- ו. צירוף אמצעי השמצה וסחיטה אלה מכווון גם להרתיע את הממשל האמריקני ולמנוע היענותו לבקשות ישראל בנושא הרכש.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 9 -

ז. מעצמו מובן, כי כובד האיום מופנה כלפי ישראל עצמה, במגמה להביאה לקבלת
"הפתרון המדיני" בוסח מוסקבה - קהיר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

פעולה דיפלומטית לריסון החבלות מהלבנון

1. כללי

ב 1.3.70 החליטה ממשלת ישראל לנקוט בשורה של צעדים דיפלומטיים כדי להביא את ממשלת לבנון לריסון פעילות החבלה מארצה שגברה מאד לאחרונה.

2. פניה לארה"ב

במסגרת זו נועד שה"ח א.אבן עם שגריר ארה"ב ברבור (2.3), העמידו על החומרה שבה רואה ממשלת ישראל את המצב, הבהיר לו מחדש את עמדת ישראל וביקש את התערבות ארה"ב בבירות. שגריר ארה"ב השיב שממשלתו מעוניינת בקיום מדינות מתונות כלבנון, שהיא שותפה לדאגה שהמצב לא יחמיר, וכי יעביר את דברי שה"ח לווישינגטון. גם השגריר רבין העלה את הנושא במחמ"ד (3.3) ונענה שהאמריקנים מבינים היטב את החומרה בה ישראל רואה את המצב והם מתכוונים לפעול בלבנון בנדון.

3. פניה לצרפת

על בקשה דומה שנמסרה לשגריר צרפת (2.3) הגיב האחרון באומרו שיעביר את הבקשה לפריוז אך הוא מסופק אם זו תנקוט בפעולה כלשהי, שכן אף שברור שהענין הוא לסובת ישראל ולבנון גם יחד הרי הרגשותו היא שכל הצעה מישראל תיראה כעת בפריס כפרו-ישראלית.

4. פניה לותיקן

הוראה הועברה גם לשגריר ישראל ברומא שיבקש מהותיקן להעביר לנשיא לבנון שרל חילו את דרישת ממשלת ישראל שממשלת לבנון תנקוט בצעדים הדרושים להבטחת השקט המוחלט בגבול. בקשת השגריר בתקבלה בותיקן בהבנה והובטח לו שהדברים נועברו לתעודתם. השגריר חזר בהזדמנות זו על בקשה קודמת שהותיקן יסדיר מגע ישיר וסודי בינו לבין נציג לבנון ליד הכס הקדוש. בן שיחו הסכים והבטיח לברר מה ניתן לעשות בנדון ולהודיעו. עם זאת לא הסתיר את הקשיים שבדבר.

11./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

5. פניה למזכ"ל האו"ם

פניה מקבילה עשה השגריר תקוע בפגישה עם מזכ"ל האו"ם או תאנש (3.3). המזכ"ל האזין ללא תגובה, פרט למספר שאלות עובדתיות.

6. אגרת למעצבי"ם

ב 4.3 הוגשה אגרת מלווה ישראלית על פעולות החבלה מלבנון ליו"ר מועבי"ם בבקשה להפיצה בין חברי המועצה. אגרת זו מתווספת לאגרת קודמת (מ-27.2) בנדון.

7. פגישת אלוף פיקוד הצפון עם בריגדיר לבנוני

בפגישה בין אלוף פיקוד הצפון עם בריגדיר סעד הלבנוני בראש הנקרה (2.3) הביע האלוף את דאגתה של ישראל ומורת רוחה מפעולות החבלה בשטחה שמקורן בלבנון והבהיר שאם פעילות זו לא תיפסק יחצה צה"ל את הגבול לתוך לבנון כדי לשים קץ לדבר. הבריגדיר הלבנוני השיב שממשלתו מכפילה את מאמציה למניעת פעולות כאלה ותמשיך בכך אולם יש מקרים בודדים שבהם אין היא מצליחה למנוע מעשי אלימות של קבוצות קטנות. הוא ביקש שישראל תתחשב במצבה המיוחד של לבנון בהוסיפו כי שימוש בכוח אינו הפתרון המתאים.

8. סיור בספחים צנאיים

באותה המסגרת ארגן צה"ל סיור באזור הקורענות לספחים צנאיים של ארה"ב, בריטניה וצרפת.

9. פעילות מזכ"ל האו"ם : מציע להציב משקיפים משני עברי הגבול

משקיבל מזכ"ל או"ם דו"ח משקיפיו על שיחת אלוף פיקוד הצפון עם הבריגדיר סעד (לעיל 7), כפי שדווחה למשקיפים ע"י הבריגדיר, זימן אליו לשיחות נפרדות את בציגי ארה"ב, לבנון וישראל. המזכ"ל ביקש מממשלת ארה"ב שתפעל בישראל ובלבנון למניעת הידרדרות המצב, מממשלת לבנון - שתגביר ותיעל את הפיקוח למניעת המשך התקריות / מממשלת ישראל שתגלה יתר התאפקות ותימנע מפעולות תגמול.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

כן העלה מחדש את הצעתו להציב משקיפי או"ם משני עברי הגבול.
לדבריו ארה"ב מחייבת רעיון זה ולבנון תסכים לדבר אם המשקיפים
יוצגו משני הצדדים.

השגריר תקוע הפנה תשומת לב המזכ"ל להסכם ממשלת לבנון עם ארגוני
המחבלים, להודעות הרשמיות הרברבניות של ארגוני המחבלים על
פעולותיהם ולא-פעילות משקיפי האו"ם בתעלה וסען שיש מקום לפניה
אחת ויחידה מצד האו"ם והיא ללבנון שתשנה את מדיניותה למחבלים
מיסודה. להערה כי המזכ"ל נוקט פעולה רק לאחר אזהרה מצד ישראל
ענה תאנש כי פעל בכל הזדמנות ובעקבות כל אגרת ישראלית וכי
לאחרונה דן בנושא עם שה"ח הלבנוני בבירות בדרכו חזרה מבורמה
לבין-יורק.

10. פעילות ארה"ב ותשובת לבנון המתעצרת מאחריה

בעקבות פניית ארה"ב ללבנון השיבה האחרונה לאמריקאים :

א. היא עושה כמיטב יכולתה למנוע כל הסתננות מגבולה וכל ירי
משטחה.

ב. היא קובעת קטיגורית ששום ירי לא אירע משטחה וששום קבוצה
לא הסתננה מגבולה.

ג. אם היתה הסתננות יחידים הרי זה היה בקנה מידה קטן ביותר.
הנסיון בעולם הוכיח שאפילו באמצעים חמורים אין למנוע
הסתננות כזאת כליל.

ד. לבנון אינה יודעת ואינה אחראית לפעולות יחידים בתוך ישראל.
ישראל בלבד אחראית לבסחון בשטחים שבשלטונה.

עם מסירת תשובת לבנון לשגריר רבין מצאו האמריקנים לנכון גם לחזור
על תביעתם מישראל להתאפקות מירבית מתוך האינטרס המשותף לישראל
ולארה"ב שהמשטר בלבנון יוסיף להתקיים.

13.00

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

11. לבנון מאשימה ישראל בפומבי בניפוח

בנוסף לשגריר ארה"ב, נפגש שה"ח הלבנוני בנפרד גם עם שגרירי יתר שלוש המעצמות כדי להביע דאגת ממשלתו. בהצהרות של אישים לבנונים מואשמת ישראל בניפוח כדי להצדיק כוונות לבצוע תוקפנות חדשה נגד לבנון.

12. "האחריות לשמירה על הבטחון בשטחים שהיא כובשת חלה על ישראל"

שה"ל הלבנוני אמר (5.3): סענות ישראל על ההחמרה בגבול אינן בכונות ומטרותיהן להכשיר את הקרקע לתוקפנות נוספת נגד לבנון. הוא הוסיף שהיו תקריות בודדות אשר בוצעו בתוך השטחים שכובשת ישראל. "ישראל היא לבדה אחראית לשמירה על הבטחון בתוך האדמות שהיא כובשת".

אין כוונה להגיש תלונה למועבי"ט

השר הלבנוני אמר עוד שאין בדעת ממשלתו להגיש תלונה למועצת הבטחון.

13. בשטח - לבנון מוסרת השליטה במחנות הפליטים לידי המחבלים

המגעים בין שר הפנים הלבנוני, כמאל ג'נבלאט, לבין נציגי ארגוני המחבלים בלבנון, הסתכמו בהודעה שפירסמה (25.2) "הועדה המדינית העליונה לעניני הפלשתינאים בלבנון". ההודעה המהירה השלמה להסכם קהיר בין לבנון למחבלים מ-3.11.69 מתייחסת בעיקר למחנות הפליטים. כזכור, היתה שאלת השליטה במחנות שנויה במחלוקת מאז הסכם קהיר והארגונים נצלו את אי הבהירות כדי להעמיק מאחזם במחנות, בין היתר ע"י פתיחת משרדים, עריכת אמורים צבאיים, וניהול המל"מ מעמדת כוח.

ההסכם החדש מעניק למחבלים השליטה בתוך מחנות הפליטים, בהודעה נאמר בין היתר:

א. השליטה במחנות למחבלים

יחידות המאבק המזויין הפלסטיני יטפלו בכל הבעיות והעבירות הנוגעות לבטחון המהפכה ושלומה בתוך המחנות עצמם ואילו

סודי ביותר 14./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

הג' בדהמריה הלבנונית תקים בקודות משמר מחוץ למחנות ותטפל
בענינים פליליים ואזרחיים (הנוגעים לבנון) בשיתוף עם "המאבק המזוין".

ב. חופש תנועה

יסודות מהמאבק המזוין הפלסטיני ישתתפו בארגון תנועת הפדאין וכלי
הרכב שלהם בקודות הגבול הלבנוניות.

14. משמעות ההסכם

משמעות ההסכם היא שלטונות לבנון לא תהיה כמעט דריסת רגל במחנות. בינתיים
במשכת הפעילות לאתר מקומות עבור הארגונים לאימון אנשיהם.

15. אין צעדים ממשיים לבלימת המחבלים

למרות החששות הכבדים בקרב ראשי לבנון מהתעודדות המחבלים עקב הצלחתם
בירדן ומפני תגובה ישראלית, לא נבקשו בינתיים צעדים ממשיים לבלום פעילות
הארגונים הפלשתינאים.

חידוש בהעזת המחבלים ניתן לראות בהודעות ארגון ה"צעיקה" ברדיו דמשק
(17.2-1.3) על יציאת כוחותיו מתוך שטח לבנון. לשם התקפות על יחידות
צה"ל.

16. צל הבחירות לנשיאות

אין ספק שצל מלחמת הבחירות לנשיאות, רצון חלו לסיים את כהונתו בלי
זעזועים נוספים והמצאותם של גורמים האוהדים את המחבלים בתוך הממשלה,
ובראשם שר הפנים, מובעים מתן הוראות חד משמעיות מצד השלטונות לצבא.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

ירדן אינה אומרת אמת בענין החבלות באילת ומוזהרת לעתיד

1. העמדת ארה"ב על שקרי ירדן

א. כללי

ב- 25.2.70 נמסרה לשגריר ארה"ב על דעת רוח"מ ושר הבטחון ההודעה

דלהלן:

- הובעה תודה על השירותים הטובים של ארה"ב בהעברת השדרים

האחרונים בין ממשלות ישראל וירדן.

- עם כל ההערכה של ישראל לתוכן השדר הירדני האחרון בנושא עקבה

הרי המשפט האחרון בו, לפיו אנשי הצפרדע המצריים שפגעו פעמיים

בנמל אילת (נובמבר ופברואר) לא באו מעקבה ולא חזרו אליה או

לשטח ירדן, הוא לא-אמת כפי שידוע לישראל, לירדן ולארה"ב.

- השקר הירדני בולט על רקע הרצון הטוב של ממשלת ישראל והחלפת

השדרים.

- ארה"ב מתבקשת לרשום הדבר לפניה.

ב. תגובת האמריקנים: מבינים את ירדן ואת ישראל כאחד

משהגיב שגריר ארה"ב בהבעת ספיקות נמסרו לו פרטים על אופן ביצוע שני

הפיגועים באילת תוך הדגשה שהעובדות לאמיתן בוודאי ידועות גם למודיעין

האמריקני.

יועץ השגריר שנכח חיווה דעתו שברגע שישראל קבעה בשדר שלה שאנשי

הצפרדע באו מכיוון עקבה היתה צריכה לדעת מראש כי לא תהיה כל ברירה

לירדן אלא לקבוע במפורש ועל הנייר את ההיפך.

שגריר ארה"ב סיכם בהבעת הערכתו על עצם הפנייה ובהבעת הבנה למצב

ישראל.

ג. העובדות על חלוקת האחריות בין מצרים לירדן

- קיימת בעקבה דרך קבע חוליית מודיעין מצרית שתפקידה כנראה לצפות

על אילת, להכין סידורים הקשורים בפיגועים באילת ואולי גם לאחסן

ציוד.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

- אין ידיעות מוחלטות כיצד ומניין יצאו אנשי הצפרדע המצריים לפעולה.
- אין שום ספק שאנשי הצפרדע צסוגו לעקבה לאחר ביצוע הפיגועים.
- יש ידיעות על שתוף פעולה בדרג מקומי ומבצעי בין הירדנים לאנשי הצפרדע המצריים.
- סביר ששלטונות ירדן המרכזיים לא ידעו על תכנון המבצע מראש.
- שלטונות ירדן ידעו על הפעולות עם שוב מבצעהן. הם הרחיקום מעקבה אך לא פעלו נגדם.

2. אזהרה לירדן באמצעות ארה"ב

א. ישראל מזהירה את ירדן מפני חבלות בנמל אילת

ב- 27.2.70 נמסר לשגרירות ארה"ב בישראל שדר מטעם רוח"מ להעברה לירדן. בשדר נאמר:

- ישראל משוכנעת ששני הפיגועים שבוצעו לאחרונה ע"י אנשי צפרדע מצריים על אוניות בנמל אילת קשורים באזור עקבה.
- הקשר בין עקבה לאילת בה שנוגע לשמירת השקט הובהר מספר פעמים בעבר.
- ממשלת ישראל רואה בחומרה רבה את שני הפיגועים האחרונים ומבקשת להטעים שכל התקפה שהיא על אוניות, מיכליות, מיתקני נפט וכל מיתקנים אחרים תיחשב על ידה כהתקפה על העיר אילת עצמה.

ב. תגובת האמריקנים - תמיהה ופעולה

בשגרירות ארה"ב הובעה תמיהה על ריבוי השדרים, הפיפותם והחרפת בימתם. הוסבר שדאגת ישראל גוברת לרגל פתיחת ציבור הנפט הגדול והסכנה הנשקפת למיכליות הגדולות, שכל פגיעה בהן תמיט אסון. לישראל אין שום כוונה ליזום פעולות באזור עדן זה אך אסור שיהיה ספק למישהו שישראל תהיה מוכרחה להגיב על פגיעות בה באותו אזור, באם לא תצליח למונען. האמריקנים הודיעו שימסרו את השדר לתעודתו.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

פגישת דיין-בול: הערכות משקיפי או"מ בתעלת סואץ

1. כללי

ב 1.3.70 בועדו בירושלים שר הבטחון מ. דיין וראש מטה משקיפי או"מ הגנרל בול, לפי בקשת האחרון.

2. הודעת בול: הסתכנות המשקיפים בחילופי האש מחייבת שינוי בהיערכותם

בול הקריא הודעה שנקודותיה העיקריות היו:

- הודעתו הנוכחית במסרת על דעת מזכ"ל האו"מ, שעמו החליף דעות בעת

ביקורו לאחרונה בניו-יורק עפ"י הזמנתו.

- מזכ"ל האו"מ מסר לו כי:

- הוא, המזכ"ל, מדווח למועבי"ט באורח שוטף על אי כיבוד הפסקת האש ע"י

הצדדים ועל הסיכון הנובע מכך למשקיפי האו"מ.

- האחריות לנקיטת יוזמה בנדון שייכת למועבי"ט אם תמצא זאת לנכון.

- לנוכח היריות על משקיפי האו"מ מוצא בול לנכון:

- לצמצם את מספר נקודות התצפית הקדומניות בתעלה למינימום ולהשאיר

רק אותן נקודות (4) שיש בהן מקלטים טובים.

- להעתיק מספר נקודות תצפית אחורניות, למקומות שיוחלס עליהם לאחר בדיקה

משותפת.

- לוותר על נוכחות קציני קשר ישראלים בנקודות התצפית של האו"מ (בסענה

שהם "מושכים"אש מצריק).

3. תגובות השר דיין

א. המצרים הם המסריבים להלכה ולמעשה לכבד את הפסקת האש.

מפליא שההודעה מתעלמת מעובדה זו ונותנת את הרושם הקוטעה, שאין הוא

יכול להשלים עמו, כאילו האשמה רובצת במידה שווה על שני הצדדים.

ממשלת ישראל הכריזה על נכונותה לכבד ולקיים את הפסקת האש על בסיס

הדדי. אילו עשו כך גם המצרים לא היתה עוד שום בעיה. מדוע אין המזכ"ל

ובול קוראים לשמירת הפסקת האש ולקיומה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

- ב. צמצום מספר נקודות התצפית בתעלה הוא עניינו של האו"ם, ישראל
לא תבקש ממנו לשנות את החלטתו ולהשאיר את משקיפיו, שאינם כוח
לוחם, במקום תחת האש. ישראל לא תבקש ממנו, בעצם, לא להחזיק משקיפים
בתעלה, לא להוציאם לגמרי ולא לצמצם מספרם. תפקיד המשקיפים הוא
להשקיף על הפסקת האש שאינה קימת יותר ולא לנהל חשבוניות ורישומים
על מהלכי הקרבות. ישראל מוכנה לסייע כמיטב יכולתה לאו"ם בכל
הנוגע לבטחון המשקיפים. אולם, במצב שנוצר ע"י מצרים אין מנגנון
הפסקת האש יכול למלא את התפקיד שהוטל עליו מאחר שהפסקת האש חדלה
להתקיים.
- ג. הסגת מספר תצפיות אחורה בדחית בהחלט משני סעיפים:
- בטחון השרה של כוחות צה"ל.
- העדר כל תפקיד למשקיפים בנקודות תצפית בעורף פרט לתצפית על
תנועות יחידות צה"ל. משגימגם ברל שלא זו הכוונה אלא ברצונו
להרחיק חלק מהמשקיפים מחילופי אש מבשק קל סמוך לתעלה כדי שימתינו
עו שהמצב ישתפר השיב השר דו"ן שהמשקיפים יוכלו להמתין במקומות
יותר בטוחים כגון בירושלים וכו'.
- ד. הוויתור על נוכחות קציבי קשר ישראלים בדחה בהחלט אף הוא.
קצין הקשר הישראלי הוא חלק בלתי נפרד מסידורי ההשקפה על הפסקת
האש והוא חייב להיות צמוד לתצפית וללוות כל תנועה של המשקיפים
תוך סידורים מתאימים שיבטיחו מינימום של בטחון מפני חטיפתו.
הוסכם שבעת תנועה ברכב יתלוו לרכב האו"ם שתי מכוניות צה"ל אולם
הן לא תיצורנה יחד שיירה אחת: מכונית אחת תסע ליד מכונית האו"ם
ואילו השניה במרחק מסוים ממנה.
- ה. בעית השו"ן בין מספר נקודות התצפית משני עברי התעלה, עקרון שעליו
הוסכם מלכתחילה, הועלתה ע"י השר דו"ן.
ברל השיב שאמנם בצד המצרי נסגרו שתי נקודות תצפית ומספרן שם הוא
אפוא פחות בשתיים מאשר בצד הישראלי אולם בדעתו לפתחן מחדש.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

4.

מזכירות האו"ם יודעת שהמצרים יורים בכוונה על משקיפי האו"ם

בשיחה עם השגריר תקוע, בניו-יורק, ימים מספר לפני פגישת דו"ן-בול, אמר ראלף באנק' בדו"ן:

- בדעת בול להעתיק פנימה בעיקר את בקודות התצפית בצד המצרי.

- נכון שיריות על בקודות התצפית של האו"ם באות משני הצדדים אולם יש

הבדל מהותי: אם פגז מרגמה פוגע בבקודות תצפית של האו"ם מתקבל על

הדעת שהיתה כאן החטאת מטרה בשוגג. אולם אם יריות מנשק קל הן הפוגעות

בבקודות התצפית של האו"ם, כפי שקורה הדבר מהצד המצרי, ברור שיש כאן

כוונת זדון.

- חבר מזכירות האו"ם שחזר לאחרונה מקהיר מסר שהמצרים רואים בפעילות

משקיפי האו"ם שירות לענין הישראלי להתבצר בסיני.

5.

הערכת יועץ השר מ. קומיי

א. מזכ"ל האו"ם ביער חוצנו מאחריות בקובעו כי תפקידו מצטמצם בדיווח
על הפרות הפסקת האש למועב"ם וכי זו האחרונה, אשר החליטה על הפסקת
האש, היא החייבת ללחוץ על הצדדים לכבדה. בזה שחרר מזכ"ל האו"ם את
עצמו מהצורך לנהל חשבונות עם מצרים על מלחמת ההתשה שהכריזה או על
קביעתה, בתמיכת בריה"מ, שחידוש הפסקת האש מותנה בנסיגה המתחייבת
מהחלטת 22.11.67, החלטה הקשורה להחלטת הפסקת האש והמשלימה אותה.
יתכן והתנערו המזכ"ל מאחריותו והעברתה למועב"ם קבלה השראה מראלף
באנק'.

ב.

מזכ"ל האו"ם עומד בפני דילמה ומנסה להיחלץ ממנה

הדילמה של מזכ"ל האו"ם: מצד אחד אין הוא יכול להתעלם מהסיכון
למשקיפים שהושאלו לאו"ם ע"י מספר מדינות כדי לשמור על הפסקת האש
אך הפכו למשקיפי מלחמת התשה.
מצד שני אין הוא מוכן לא לדרוש ממצרים לחזור לכיבוד הפסקת האש
ולא להודות בכשלון ולחסל את מבגנון האו"ם בתעלה.
המוצא שמצא הוא להשאיר בוכחות מינימליות של משקיפים בתעלה ולהחזיק
את יתר המשקיפים בעורף כדי ליצור פיקציה שהם עדין ממלאים את תפקידם.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

ביקור נשיא צרפת בארה"ב

1. ציטטות מדבריו

עם תום ביקורו של הנשיא פומפידו בארה"ב (3.3 - 23.2), ביקור שהיה רצוף בהפגנות מחאה יהודיות שהגיעו לשיאן מבקודת הראות של פומפידו - בשקאגו, ומזוית הראיה של היהודים - בסירוב פומפידו לקבל את המשלחת היהודית בניו-יורק, ניתנות להלן כמה ציטטות מדהימות מאמרי השפר של פומפידו (לה מובד 3.3):

- לא צרפת, לא ממשלתה ולא הוא עצמו אינם יכולים בשום פנים ואופן, בין בעבר, בין בהווה ובין בעתיד, להיות מואשמים ולו באשמה הקלה ביותר של אנטישמיות.
- למדינת ישראל יש מקום במזה"ת.
- על מדינת ישראל לחדול מלהיות מדינה גזענית או דתית, על ישראל לחדול מלסמוך על אוכלוסי מדינות אחרות שיש להם קשרי דת וגזע עמה אם היא רוצה שייפסקו היריבות והאיבה במזה"ת.
- על ישראל להיות מדינה "כמו היתר", דבר שיקל על יחסיה עם שכניה.
- צריך שמדינת ישראל לא תהיה מעין ראש גשר בעולם הערבי אלא שתימצא במכלול המזה"ת, מקום שערבים וישראלים, יהודים, מוסלמים ונוצרים, יסכימו לחיות יחדיו, להכיר איש את רעהו, לשתף פעולה ולהבין האחד את השני.

2. הערכת פומפידו

בשובו מארה"ב לפרס הצהיר נשיא צרפת כי "ביקורו נסתיים באותה רוח טובה שבה התחיל" (רמז למחוות הפיוס של הנשיא ניקסון שבא לארוחה בניו-יורק). וכי "הוא קידם את עניין השלום".

3. הערכת ניקסון

ראויים לציון דברי דוברו של הנשיא ניקסון (2.3) שאמר, בין היתר: "...הנשיא סבור שהאזרחים המעטים שפעלו בצורה בלתי מבומסת ובלתי מכובדת אינם מייצגים את העם האמריקני ואת עמדת ארץ זו כלפי צרפת. ארה"ב וצרפת הן ידידות ובנות ברית היסטוריות".

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

-21-

4. הערכת השגריר רבין על התגובה היהודית

להלן חוות דעת השגריר רבין על הפגנות יהודי ארה"ב נגד פומפידו:

- אומנם מלכתחילה אסור היה לצפות שבשיא צרפת ישנה את מדיניותו ויבטל את האמברגו על המיראז'ים לישראל כתוצאה ישירה מלחץ דעת הקהל בעת ביקורו במדינה זרה.
- עם זאת אילו עבר החלק הציבורי של הביקור ברחבי ארה"ב (בהבדל מחלקו המדיני בווינגסטון) ללא תגובה יהודית היתה המשמעות החמורה של הדבר שליהודים לא איכפת שפוגעים בישראל.
- המסקנה: הפגנות היהודים היו בחוצות.
- התגובה היהודית לא היתה מופרזת. ההפגנות אורגנו בתיאום עם המשטרה.
- ייתכן והתגובה היהודית הביאה לדחיית החלטת הנשיא ניקסון בנושאי הרכש שאותה הבטיח לקבל עד 2.3 אולם ההפסד יצא בשכר לסיוח ארוך. העובדה שהיהודים הפגינו נגד אדם המייצג מדיניות עוינת לישראל לא תישכח בארה"ב.
- אף שאין אפשרות שישראל תצא רשמית ופומבית בתמיכה ביהודים ראוי לעשות הכל לחיזוק כוחם ורוחם.

5. הערכת נאצר

בנאום שנשא ב- 5.3 התייחס הנשיא נאצר להפגנות יהדות ארה"ב נגד פומפידו באומרו:

בשבוע שעבר היינו עדים ל"רעש" הגדול שהוקם ע"י ישראל ועוזריה בארה"ב נגד נשיא צרפת. זוהי עדות לכך שכוחה של ישראל אינו סמון בישראל שכנתנו אלא עיקרו בארה"ב שסיפקה לה לאחר התוקפנות את המפציצים ומסוסי הפנטום.

6. עמדת ארה"ב ועמדת צרפת לגבי המזה"ת: בקודות הסכמה ומחלוקת

להלן תמצית ההערכה לעמדת צרפת לאחר ביקור פומפידו בארה"ב כפי שמסר עוזר שה"ח האמריקני סייסקו לשגריר רבין (4.3):

א. בקודות הסכמה בין ארה"ב לצרפת

מסתמנת התקרבות מה בעמדת צרפת לעמדת ארה"ב במסגרת שיחות ה- 4, ולו גם על חשבון התרחקות צרפתית מסויימת מעמדות ברית"מ והערבים. הדבר

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

מתבטא ב: -

- הסכמת צרפת עם ארה"ב ובריטניה לקרוא לצדדים להפסקת אש, דבר שבא לכלל ביטוי עוד לפני ביקור פומפידו.
- בוסח השלום.
- חופש המעבר בתעלת סואץ והסכם קושטא, כפי שהתבטאו במסמכים האמריקנים מאוקטובר ודצמבר.
- ביחס להסכם הצטרפו הצרפתים לעמדת ארה"ב. באשרם שהוא צריך להיות דו-צדדי, חתום וחוזי.

ב. בקורות מחלוקת בין ארה"ב לצרפת

- עם זאת בשאר עמדות ארה"ב וצרפת לגבי המזה"ת בלתי זהות. הנקודות השוניות במחלוקת הן:
- בשיחות ה-4 הצרפתים מעוניינים בהתקדמות מהירה. האמריקנים לעומתם מעדיפים להמתין לתוצאות שליחותו המחודשת של יארינג.
 - את תפקיד ארבע המעצמות רואים הצרפתים יותר מוחשי וחשוב מאשר השגת הסכם בין הצדדים בלבד. עם זאת אין הם סוּעבים לפתרון כפוי.
 - בנושא הנסיגה הצרפתים עדיין מדברים במושגים של נסיגה כוללת מירדן וממצרים בהזכירם במפורש נסיגה מעזה, שרם א-שיח' וירושלים.
 - על סידורי בסחון מעשיים בעזה, בשרם א-שיח' ובאזורים המפורזים הצרפתים מעדיפים הצבת אנשי או"ם שם בעוד שהאמריקנים השאירו את השאלה פתוחה.
 - בנושא המו"מ האמריקנים תומכים ב"בוסח רודוט" המאפשר מו"מ ישיר ועקיף גם יחד. הצרפתים מעדיפים בוסח יותר מעורפל.
 - האמריקנים מיחסים חשיבות להתחלת מו"מ בין ישראל לערבים בחסות יארינג. הצרפתים אינם מקבלים לגמרי את הדעה שמו"מ פנים אל פנים צריך להתקיים בשלב מסויים.
 - בנושא ירושלים הצרפתים מדברים על נסיגת הכוחות המזוינים אבל לא על סטטוס קוו אנוני. הם מסכימים לעיר מאוחדת ואינם חושבים על ביבאום. הם חושבים על פירוז העיר המאוחדת ועל סמכות בי"ל כלשהי בנושא הגישה למקומות הקדושים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

פגישת שה"ח א. אבן עם שה"ח הבריטי

1. כללי

ב- 27.2.70 בועד שה"ח א. אבן עם שה"ח הבריטי מ. סטיוארט. שה"ח אבן הסביר בהרחבה את עמדות ישראל.

2. מספר תגובות של שה"ח הבריטי להלן:

א. המסופת הנדרש מנאצר להוכחת שינוי גישתו

סטיוארט שאל במה תראה ישראל סימן לשינוי גישה אצל נאצר. שה"ח אבן השיב שבהוכחות שנאצר מקבל את קיום מדינת ישראל ומסכים שהשגת השלום הכרחית ושמצב של שלום שונה איכותית מכל מה שהיה בעבר.

ב. נכונות ישראל למגעים חשאיים

סטיוארט שאל אם תהיה ישראל מוכנה למגעים חשאיים בהם יחליפו הצדדים התיעצויות. שה"ח אבן השיב בחיוב אך הסביר מיגבלתם: לא יוליכו להתחייבות חוזית שלשם השגתה אין מנוס ממו"מ.

ג. ברישניה תומכת באבטחת חופש התנועה הבי"ל באזור

על בקשת שה"ח אבן ליוזמה בריטית ולתמיכה בריטית ביוזמת אחרים לפעילות בי"ל להבטחת התנועה האזרחית הבי"ל אמר סטיוארט כי ברישניה כבר הביעה תמיכתה ביוזמה השוויצרית.

3. אי הסכמה בריטית למספר נקודות

שגרירותנו בברישניה מזווחת על דיון פנימי שנערך במשה"ח הבריטי על שיחת שרי החוץ ובו סוכם כי ברישניה אינה שותפה להערכות אשר אבן בנקודות להלן:

א. אפשרות המשך קיום המצב הנוכחי בשינויים קלים לעוד מספר שבועים.

ב. כוונות בריה"מ לגבי הסדר (שה"ח אבן אמר שמדיניות בריה"מ פועלת לקיום מתיחות מבוקרת, למניעת התנגשות חזיתית ו מלחמת תנופה ולהימנעות מהתערבות המעצמות; מתחת לזה הכל מותר).

ג. הסדר העשוי להתקבל על דעת כל הצדדים הנוגעים בדבר.

24./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

לרוה"מ בריטניה וה"פורדיון אופיס" מונעים ע"י שיקולי נפט ומטבע לעמדה פרו-ערבית

1. כללי

מיכאל הדאו, שגריר בריטניה לשעבר בישראל וכיום שגרירה בארגנטינה, סיפר לשגרירנו בבואנוס איירס א. דורון כמה מרשמי מביקורו זה לא כבר בלונדון:

2. משיקולי נפט ומטבע נוקט משה"ח הבריטי עמדה פרו-ערבית ואנטי-ישראלית

מנהל מז"ת במשה"ח הבריטי הוא פרו-ערבי מובהק ואנטי-ישראלי. הוא עצמו הסביר שעמדתו מוכתבת ע"י שיקולי נפט, שכן:

- עיראק ולוב מוכרות לבריטניה נפט תמורת לי"ש בעוד שארה"ב, עם כל

ידידותה, מוכנה למכור לבריטניה נפט רק תמורת דולרים.

- הערבים, באי-רציונליותם, מסוגלים להפסיק לפתע ולחלוטין את אספקת

הנפט לבריטניה כפי שעשו כבר במשך חודשיים סמוך למלחמת 6 הימים. אם

יעשו זאת תהיה בריטניה תלויה לחלוטין באספקת נפט ממקורות הדורשים

מטבע זר וקשה.

- במצב מאזן התשלומים הרעוע של בריטניה כל שינוי במערכת התשלומים בעד

הנפט עלול להביא שואה.

- המסקנה המתחייבת: בריטניה זקוקה לערבים ולכן עליה לנהוג בהם בזהירות

ולהימנע מהקצנתם ע"י אספקת נשק לישראל וכד'.

3. אדהה לישראל במשרד ההגנה הבריטי

במשרד ההגנה הבריטי רווח יחס אוהד לישראל המתבטא ב-

- פסילת שיקולי משה"ח המוערכים כמוגזמים ומגמתיים: הערבים מעוניינים

למכור את הנפט שלהם לבריטניה לא פחות משזר מעוניינת לקנותו מהם;

הערבים זקוקים לכסף הבריטי לא פחות משריטניה זקוקה לנפט הערבי.

- נכוונות ורצון למכור לישראל כל סוג של נשק, לרבות טנקים צ'יפטיין".

4. ראש ממשלת בריטניה מקבל את שיקולי הנפט

לרוה"מ וילסון ברור שכל הפרעה באספקת הנפט הערבי לבריטניה שבעקבותיה יהיה

נאלץ להנהיג צנע והקצבת דלק במנות פירושה עבורו אובדן השלטון.

25./..

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 25 -

5. ברישניה דחתה הצעה לרכוש נפט מאיראן

שאח איראן הציע לברישניה לספק לה נפט וזאת במטרה לשרת את האינטרסים של שתי המדינות גם יחד:

- ברישניה - כדי לשחררה מהתלות בערבים.
 - איראן - כדי לקשר את ברישניה שוב להגנת המפרץ הפרסי.
- ברישניה דחתה את ההצעה.

6. ג'ורג' בראון - סכנה לישראל

ג'ורג' בראון מהווה סכנה רצינית לישראל והוא עתיד להוסיף ולגרום לה נזקים כיוון שמעמדו במפלגת העבודה ובאיגודים המקצועיים חזק ביותר.

7. עמדת "הפורין אופיס" וקרדון לגבי שיחות ה-4

ראה לעיל בפרק על דיוני נציגי ה-4.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

ועידת שרי החוץ של אח"א

א. מברק אהדה וסולידריות למצרים

1. כללי

ב-5.3.70 - 26.2 התקיים באדיס-אבבה המושב ה-14 הסדיר של פועצת

שרי החוץ של מדינות ארגון האחדות האפריקני.

2. קיסר אתיופיה - מתון, מזכ"ל אח"א קיצוני

בנאום הפתיחה שנשא התייחס קיסר אתיופיה למזה"ת בדברים מתונים, המזכ"ל

דיאלו תלי בנאום כלל קטע אנטי-ישראלי חריף.

3. המצרים מעלים את נושא המזה"ת

הערבים העלו את נושא המזה"ת הפעם בראשית המושב. ב-28.2 באם הנציג

המצרי צלאח גוהר נאום ארוך. לאחר נאום מספר נציגים נוספים (שכבראה

גויסו מראש לדבר) התגבשו שלוש הצעות:

- לקבל החלטה קיצונית ביותר.

- להסתפק ברישום בפרוטוקול.

- לשגר מברק הזדהות למצרים.

לא בערכה הצבעה כמקובל אלא ההצעות הועמדו להכרעה בתשואות.

4. הסתייגויות ומהומה; שבץ מדינות ללא הוראות

כשהועלתה ההצעה לשגר מברק הזדהות דרשו נציגי שבץ מדינות - מלאורי,

סואזילנד, רואנדה, דהומיי, גאבון, סיריה-ליאונה וסוגו-את רשות הדיבור

שניתנה לאחר ויכוח ותוך כדי הודעה מהמזכ"ל דיאלו תלי שהוא ינסח

בינתיים את המברק. השבצה הודיעו שאין להם הוראות מממשלותיהן בעניין,

וזכו להטחת האשמות בגדם ע"י הקיצוניים. התפתחה מהומה שארכה כשלוש

שעות. העניין לא הוכרע בו ביום.

5. בסיון לדחוף לקיצוניות

למחרת, ב-1.3, הביאה המזכירות לוועידה מברק בנוסח שונה מזה של היום

הקודם ואף חילקה סיוטת נוסח "החלטה מיוחדת". שוב התחוללה מהומה,

היו"ר הוולטאי סירב לחתום על נוסח המברק החדש ותבע, בתמיכת משלחות רבות,

שהמזכירות תתנצל על חריגה מסמכותה. המזכירות התנצלה, הנוסח הקודם

27./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 27 -

בשאר ללא שינוי ועניין "ההחלטה המיוחדת" בפל.

6. נוסח המברק

נוסח המברק בתקבל ללא התנגדות תוך הסתייגות השבע הנ"ל. להלן תרגומו:

"מועצת שרי אח"א, במושב הסדיר ה-14 שהתכנס באדיס-אבבה, לאחר ששמעה הצהרה מראש משלחת קע"ם על הפצב החמור ביותר השורר בארצו מאז בכבוש ע"י כוחות זרים חלק מהטריטוריה הלאומית של מדינה זו, שהיא חברה-מייסדת של אח"א, מביעה את אהדתה וסולידריותה הכוללת לבשיא, לממשלה ולעם של קע"ם."

ב. הערבים מסרבים לגנות חטיפת מטוסים אזרחיים

1. אתיופיה מעלה את נושא חטיפת המטוסים

לאחר בסיון הפל של החבלה של "החזית לשחרור אריתריאה" במטוס אתיופיה שעמד לטוס מרומא לאדיס-אבבה (2.3), התבקשות אחרונה בסדרה, העלתה אתיופיה את נושא חטיפת המטוסים האזרחיים בועידת שה"ח של אח"א (אחד הנושאים במטוס היה שה"ח של גאבון בדרכו לאותה ועידה).

2. הצעת החלטת גיבורי

20 מדינות הגישו הצעת החלטה לפיה: "לאחר שהמשתתפים שמעו דו"ח משה"ח האתיופיה ולאור התוצאות ההרסניות של מעשים ופשעים אלה לגבי התובלה האוירית הבינלאומית, מגנה מועצת השרים את כל מעשי החבלה והחטיפה של כל מטוס אזרחי, פונה בדחיפות לכל המדינות בבקשה לנקוט באמצעים חריפים כדי להגן על מטוסים אזרחיים מפני סכנות כאלה, ותובעת מכל המדינות לעצור ולענוש את הפושעים כדי להבטיח את בטחון התחבורה האוירית הבינלאומית".

3. דחיית הצעות ערביות לתיקונים

מרוקו ביקשה להגביל את תוקף ההחלטה לאפריקה ואילו אלג'יריה הציעה להוציא מכלל זה את המטוסים הנושאים נשק או ציוד צבאי. שתי ההצעות נדחו תוך השמעת מחאות חריפות מצד מרבית הנציגים האפריקנים.

4. אשור ההצעה בתמיכת תוניסיה ובהסכמות יתר הערביות

ההחלטה בתקבלה כאשר 5 מתוך 6 מדינות ערב החברות באח"א -

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

- מצרים, סודאן, לוב, אלג'יר ומרוקו - במצעות ורק תוניסיה מצביעה בעד.
כן במצו סומאליה ומאוריטניה.

ג. כשלון נסיון ערבי להשיג הכרה בארגוני-המחבלים
הערבים ניסו להשיג הכרה ב"ארגון שחרור סיני" המצרי והזמנה לארגוני
המחבלים הפלשטינאים להדריך תנועות שחרור אפריקניות, "לאור נסיונם
במלחמה נגד ישראל".
לנוכח התגובות של מרבית באי-הרעידה, הוסרו שתי ההצעות מן הפרק.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

סיור המרשל טיטו באפריקה (26.1.70 - 27.2.70)

1. מסרת טיטו העיקרית: הכנת ועידת המדינות הבלתי-מזדהות

מסעו של טיטו באפריקה היה מיועד להכין את הקרקע לועידה השלישית של המדינות הבלתי מזדהות שמועד ומקום כנוסה עוד לא נקבעו סופית. טיטו בקר בזמביה, שזנזיה, אוגנדה, אתיופיה וקניה וכן בשלוש ארצות ערביות-סודאן, מצרים ולוב.

2. טיטו אימץ לעצמו העמדה הערבית הקיצונית ביחס לישראל

בכל מגעיו עמדה בעית המזה"ת במרכז הדיונים ונושאים אחרים המעבייבים את המדינות הבלתי מזדהות כגון דרום אפריקה, המושבות הפרוטוגזיות ומלחמת וויטנאם בדחקו לקרן זווית. בהתאם לקו שקבע לעצמו אימץ טיטו לעצמו לחלוטין את העמדות הערביות הידועות לגבי המשבר במזה"ת והתאמץ להחזיר השקפותיו בהודעות המשותפות, אך הוא הצליח רק בזמביה ובשזנזיה הנוקטות ממילא עמדות אנטי-ישראליות. להלן לדוגמה הקטע הנוגע למזה"ת בהודעה שפורסמה בתום הביקור בזמביה:

"ישראל דוחה כל הנסיונות ליישוב המשבר בדרכי שלום ובכך מסכנת את שלום העולם. על החברה הבינלאומית ובפרט המעצמות לנקוט בצעדים דחופים כדי להגיע לפתרון צודק של שלום...".

3. כשלון באתיופיה, בקניה ובאוגנדה

לעומת זאת, נכשלו מאמצי טיטו בשלוש הארצות האפריקניות האחרות ובהודעה המשותפת דובר רק על ביצוע החלטת מועבי"ט ועל הצורך בהשכנת השלום.

4. הבקור במדינות ערב

הצהרותיו של טיטו בארצות הערביות וההודעות המשותפות חזרו על העמדות הערביות בכל הנושאים. יש אומנם לשים לב למספר נקודות:

5. התקפות גם על ארה"ב

טיטו ברתם למסע הטובייתי-מצרי בגד ארה"ב. המואשמת בליבון התוקפנות הישראלית ע"י מכירת נשק לישראל ובהכשלת המאמצים להגיע לפתרון צודק.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 30 -

6. תמיכה בהוצאת הציים הזרים מהים התיכון

בהודעה המשותפת עם לוב מופיע ענין שבודאי לא יצעם לבריה"מ: הוצאת כל הציים הזרים מהים התיכון. כידוע מעוררת נוכחות הצי הסובייטי בים התיכון דאגה ביוגוסלביה, אשר התגברה מאז הפלישה הסובייטית לצ'כוסלובקיה.

7. תמיכת שיטו בארגוני המחבלים

בסיורו במדינות הערביות הבלים שיטו את תמיכתו בארגוני המחבלים. הוא אף נפגש עם נציגי הפת"ח בלוב. אם בנובמבר אשתקד הגדיר את פגישתו עם נציגי הפת"ח באלג'יר כביטוי לאהדתו לארגוני הטרור, הפעם (לפי סימז"ת 27.2) הביע שיטו " נכונותה המלאה של ארצו לתמוך במהפכה הפלסטינאית" ודבר דומה באמר בהודעה המשותפת היוגוסלבית-טודאנית.

8. מאמץ לכנס פסגה של הבלתי-מזדהות עוד לפני עצרת האו"ם

בסיורו השתדל הנשיא שיטו לשכנע את מארחיו להסכים לכנס הפסגה של הבלתי מזדהות עוד לפני עצרת האו"ם הקרובה. מקורות יוגוסלביים מוסרים שהשיג הסכמה על כך. ראוי לציון ששיטו סיכם עם נאצר ששאלת המזה"ת תעמוד במרכז הדיונים ובמסגרת זו תידון הצעה לחתור לשלילת החברות באו"ם מאותן מדינות המסרבות לכבד החלטות האו"ם ומועבי"ם.

כדאי להזכיר שקיימת החלטה לכנס את שרי החוץ של הבלתי-מזדהות בדאר-אס-סלאם באפריל הקרוב, וזאת לשם הכנת הפסגה וקביעת סדר יומה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 31 -

מטוס טויטאיר - טכום פעילות

1. הודעת המשטרה הקנטונית של ציריך

מנהל השירות המדעי של משטרת ציריך הודיע במסיבת עיתונאים מ 3.3 על שני ממצאים חדשים: החקירה גלתה פגיעות רסיסים שנבעו מהתפוצצות בתא המטען האחורי של המטוס. כן נמצאו שרידי מד גבה אשר אינו מהווה חלק במכשירים של המטוס עצמו. הגיעו למסקנה שלוח המחוננים לא ביזוק ע"י מכה בקרקע אלא מניחים שנפגע ע"י קרבה למוקד ההתפוצצות. נציג התביעה של ציריך הבהיר במסיבת עיתונות ההקבלה הקיימת בין מקרה החבלה של מטוס AUA בפרנקפורט לבין המקרה של פיצוץ מטוס טויטאיר בציריך, אולם הוסיף שעדיין לא קימות הוכחות חד משמעיות באשר לסיבות הפיצוץ.

2. בסיון חבלה במטוס האתיופ

ב 1.3 נתגלה רימון במטוס שהיה בדרכו מרומא לאדיס הקסור לברז מים בחדר השרותים. פתיחת ברו המים היתה גורמת להתפוצצות. הדבר נתגלה ע"י איש בטחון אתיופי שפצץ הרימון לאחר שנחת חזרה ברומא. המשטרה חוקרת המקרה וטרם גלתה זהות מניחי הרימון.

3. דיונים בינלאומיים בנושא פגיעות באזרחים

מלבד הדיון באינטרנציונל לעובדי תחבורה דנו בנושא כנס ECAC ב 3.3 בפאריס (הועידה האיזורית האירופית לתעופה אזרחית) וכן כנוס מועצת שרים של אח"א ב 4.3 באדיס לפי יוזמה אתיופית.

4. א. כנס AUA בפאריס: הכנס התכנס בדרג של מנהלי אגפי התעופה ומנהלי חברות תעופה והדיונים בסובו בעיקר סביב האמצעים הטכניים למניעת מקרי הפיגוע, לאחר שלא היתה הסכמה לגבי צעדים שהתפרשו כצעדים פוליטיים נגד ארצות ערב. הכנס החליט להמליץ על הקמת ועדות מיוחדות לבטחון שדות התעופה ושיקויים מגע מתמיד בין נציגי במלי התעופה לתיאום אמצעי המניעה. מתוך 19 המשלחות שהשתתפו בכנס במסר שרק הצרפתים הסתיגו מהמלצת הועידה לכנס ועידה כלל עולמית (במסגרת איקאו) שחשסוק בבעיות בטיחות אוירית. ההצעה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

הועלתה ע"י משלחות שווייץ ואוסטריה.

ב. כנס אח"א באדיס: ר' לעיל ועידת שרי החוץ של אח"א.

5. תגובות בינלאומיות

א. למדינות שגזנו פומבית המעשה הצטרפה קנדה.

ב. מדינות ערב בראשן מצרים וירדן מחו בפני אוסטריה על הצרת צעדים של אזרחיהם. השגריר המצרי ביער חוצנו מהמעשה והביע פליאה, שבגלל כך, קראו לו למשרד החוץ. ירדן מחתה בפני אוסטריה על מסע "הפחדה וטרור" בגד סטודנטים ערביים ועל חפזים אצל כ-250 סטודנטים שרבים מהם נצצרו ונחקרו.

ג. ארצות סקנדינביה החליטו לתאם ביניהם הצעדים לפקוח על תושבי ארצות ערב המתגוררים בשטחם או המבקרים בה.

6. חברות תעופה

מרבית החברות חזרו לפעולה סדירה. סוויסאייר התחילה להביא גם מטענים וגם דאר. טאט, אוסטריין איירלינס ואלאיטליה עדין לא מביאות חבילות דאר ומתרחות זאת בחפז אחר אמצעי בטחון מתאימים. מנהלי החברות מוסרים שימצאו פתרון לבעיה תוך שבוע שבועיים הקרובים. שווייץ איירלינס הפסיקה השבוע טיסותיה לישראל, אך מאחר וגם הפסיקה טיסותיה לגרמניה, שווייץ נצרפת יש להניח שהמדובר במבצע הסעת צליינים כפי שאמנם מוסבר ע"י התורכים.

7. עמדת הטייסים

לקראת ועידת איפלפ"א שתתכנס ב 11.3 הודיעו הטייסים הבריטים שיציעו

להפסיק הטיסות לאותם הנמלים במזרח התיכון בהם קימת סכנה לבטחון

הטייסים. הכוונה ללוד ולקהיר. במסר לנו שעמדה זו נובעת מהעדר בטוח

סכובי מלחמה, (ע"י איום בהפסקת הטיסות רוצים הטייסים הבריטים להשיג

מהחברות בטוח סכובי מלחמה כנ"ל). יצוין שכבר בכנס האחרון מלפני שלושה

חדשים הכשילו הטייסים הבריטים קבלת החלטה ממשית ע"י ארגון הטייסים הבינלאומי.

לעומת זאת יציע נשיא אגוד הטייסים הבינלאומי וכן אגודי הטייסים של

שבדיה, אוסטריה וארה"ב הצעות ממשיות לבקיסת אמצעי בטיחות, לכבוס

סודי ביותר לנמען בלבד

- 33 -

ועידת חרום בינלאומית נבחלקם להחרמת מדינות הנותנות מחסה לאשמים
בחבלה וחטיפת מטוסים. מדינות אמ"ם פורסוגל וספרד יקימו כנס אזורי
במדריד ולקראת כנס זה בתנו לבציגויותינו הנחיות לתדריך המשתתפים בכנס.

8. כנס ועידות בינלאומיות

העצרת המיוחדת של איקאו תתכנס כפי שנמסר לנו ממונטריאול בסוף מאי
או תחילת יוני ואם לא יספיקו להכין הדוקומנטציה במחצית ספטמבר.
מטרת העצרת כפי שהוסברה ע"י בינג' היא: קביעת סדורי ספול בנוסעים,
במסען ובדאר, למניעת חטיפות, התקפות מהקרקע, בתוך מטוס והתקפות
בקרב שדות התעופה כמו במינכן ובדיקת שיטות בטיחות חדשות. ההחלטה
לכשתתקבל בעצרת המיוחדת דינה כדין החלטה עצרת רגילה ובונג' רוצה
שתהפך לנספח לאמנת שיקגו.

א. בהסתמך על כללי הפרוצדורה בקשנו להקדים הדיון כדי שהכנס יערך מוקדם

ככל האפשר כל עוד יש התעבינות מירבית מצד דעת קהל עולמית.

ב. כן בקשנו בהסתמך על תוצאות ועידת ECAC את שגדירנו בהאג, להניע

ההולנדים בתמיכת רפ"ג ושוייץ ליזום כנס שרי תחבונה אירופאיים ECMT.

ג. ב 10.3 - 9 יערך כנס ועד הפועל של איאטה בג'נבה. מה בן ארי בקשר

עם מבכ"ל איאטה מר המרשלד בג'נבה.

ד. כנס איפלפא ב 11.3 בלונדון (ראה פרוט בסעיף הקודם).

ה. כנס אינטרפול ב 24.4 ליד פאריס. מדובר בכנס שנתי של הארגון שידון לפי

יוזמה שוייץ ואיטליה גם בחטיפות ובפיגוע במטוסים.

34./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 34 -

סודי ביותר

בקורי הפסקת האש

כללי

1. במרכז הארועים בקורי הפסקת האש עמנו השבוע המשך פעילות הלוחמה בזירת התעלה ביבשה ובאוויר ובעיקר ההחרפה החמורה בפעילות הטרור משמח לבנון, הנובעת מהתבססותם המבצעית של ארגוני הטרור בדרום-לבנון, התבססותם המדינית על רקע ההתקדמות בהפעלת "הסכם קהיר", השפעת הארועים בירדן על הבעשה בזירה הלבנונית וכן כתוצאה משיפור בתנאי מזג האוויר. החרפה זאת היא חמורה לא רק בהיקפה, אלא גם ביצידיה שהם בעיקר חבלה במטרות אזרחיות וגסיונות לגיוס ערביי הגליל לפעילות טרור בעומק ישראל.
2. בזירה הירדנית, לעומת זאת, המשיך הצבא הירדני לשמור על רגיעה וגמטת הירידה בפעילות הטרור מירדן. גם בזירה הסורית חלה ירידה בפעילות הטרור המבוקרת, אם כי ניתן להניח שירידה זאת היא זמנית.

ההתרחשויות בזירות השונות

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. חלה עליה קלה במספר הפתיחות המצריות באש בזירת התעלה. בתחילת השבוע הנסקר פתחו המצרים באש בממוצע 14-29 פעם ביממה. בגיזרה הדרומית הפעילו המצרים בעיקר נשק בגד סנקים וארטילריה, בגיזרה המרכזית מרגמות ובגיזרה הצפונית אש מכלים שונים, בעיקר נק"ל. כן חידשו המצרים ירי סנקים, לאחר הפסקה ארוכה, בעיקר בגיזרה הדרומית.
2. חוזרת ומסתמנת פגמה של עליה קלה במספר החזירות המצריות למטרות מודיעין ומארבים.

הזירה האווירית

3. מטוסי חיל האוויר חזרו ותקפו השבוע ברציפות את המערך המצרי בזירת התעלה.
4. המצרים חזרו השבוע וביסרו לתקוף את כוחותינו בזירת התעלה בשיטת "פגע

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

סודי ביותר

וברח":

- ב-28.2.70 בשעה 09:44 תקפו 2 מטוסי מיג 17 מוצב צ.ה.ל בק"מ ה-35 בפצצות ורקטות. כוחותינו השיבו באש נ.מ. וכתוצאה מכך הופל מטוס אחד שהתרסק בשטח מצרים. לכוחותינו 2 פצועים קל מאוד, שלא פונו, ונזק קל לתותח 20 מ"מ.
5. ב-3.3.70 ב-12:17 תקפו שני מטוסי מיג 17 מוצב כוחותינו ביציאת הג'ודי. לבו הרוג אחד.

ב. ירדן

1. הזירה היבשתית

הצבא הירדני שמר על רגיעה מלאה כמעט בקו בגזרות עמק הירדן והבקעה. בגזירה הצפונית שמר הצבא הירדני על שקט מוחלט ואילו בגזירה הדרומית היה הצבא הירדני מעורב בתקריות אש נ.ק.ל בודדות.

2. פעולות טרור משטח ירדן

- בשבוע שבין ה-22.2.70 - 1.3.70 בוצעו בכל הזירות 65 פעולות טרור. מספר הזהה למספר הפעולות שבוצעו בשבוע הקודם. מבין אלה בוצעו בזירה הירדנית 29 לעומת 30 בשבוע הקודם. מכאן, שנמשכת פגמת הירידה בהיקף פעילות הטרור המורגשת בעת האחרונה.
3. בעמק בית-שאן בוצעו בין ה-22.2.70 - 1.3.70 10 פעולות טרור לעומת 8 בשבוע הקודם. 9 מפעולות אלה היו ירי והפגזות על מוצבים וסיוורים של צ.ה.ל ומקרה מיקוש אחד.
4. בבקעת הירדן בוצעו בין ה-22.2.70 וה-1.3.70 17 פעולות טרור לעומת 21 בשבוע הקודם. 12 מפעולות טרור אלה היו ירי והפגזות מעבר לקצ והשאר 5 חדירות, מהן אחת היתה בסיון לחזירה ארוכת טווח.
5. בערבה בוצעו 2 פעולות טרור. פעולה אחת היתה למטרת מיקוש והשביה חדירה שסוכלה.
6. שלושה מחבלים נהרגו ושלושה נשבו בפעולת צ.ה.ל מזרחית לים-המלח

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

סודי ביותר

ב-5.3 נחת כוח של צ.ה.ל בשפך ואדי זרקא מזרחית לים-המלח בשעות לפני הצהריים, חסל בסיס יציאה של אנשי פתח, הרג שלושה מחבלים, לקח בשבי שלושה מחבלים, ותפס שבע סירות גומי, גזן חוצים המחבלים את ים-המלח, ומצבור נשק גדול, הכולל משגרי קטיושות 130 מ"מ, תת מקלעים, רובים ובזוקות. חיילינו שבו לבסיסם עם חשיכה, ללא נפגעים.

7. בחקירה ראשונית של המחבלים השבוים נתברר כי חוליה גדולה של אנשי פתח, מהנמצאים במקום עמדה להודור בימים אלה לשטח ישראל. בין ההרוגים שני מפקדי החוליה שעמדה לחדור.

ג. סוריה

בשבוע שבין ה-22.2.70 - 1.3.70 חלה ירידה בפעילות הטרור המבוקרת משטח סוריה, כשמספר פעולות הטרור משטח סוריה הגיע ל-11 פעולות לעומת 20 בשבוע הקודם. 7 מפעולות אלה היו ירי והפגזות מעבר לקו 1 - 4 חדירות בעיקר בצפון הקו הסורי. נראה, עם זאת, כי ירידה זאת, שסיבותיה לא ידועות, היא זמנית.

ד. לבנון

1. חלה החרפה נוספת בפעילות הטרור משטח לבנון. בין ה-22.2.70 - 1.3.70 בוצעו 10 פעולות טרור משטח לבנון לעומת 5 בשבוע הקודם, ו-1 שבועיים קודם לכן. רובן של פעולות הטרור היו למטרות חבלה ובוצעו בעיקר בגיזרה המערבית ע"י אנשי טרור שהגיעו לגיזרה מריכוזיהם בגיזרה המרכזית של דרום-לבנון. כן מנסים המחבלים לחדור מלבנון לעומק שמחצו בין היתר כדי לגייס ולהפעיל ערבים ישראלים למטרות חבלה.

2. להחרפה זאת בפעולות הטרור משטח לבנון המגיעים הבאים:

א. התבססות ארגוני הטרור בדרום-לבנון.

ב. ההתקדמות בהפעלת "הסכם קהיר".

ג. השפעת שיפור מעמד ארגוני הטרור בירדן על מעמדם בלבנון.

ד. השיפור בתנאי מזג האוויר.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 37 -

סודי ביותר

3. ב-27.2.70 10:42 בתפסור 4 לבנונים כ-4 ק"מ צפונית-מערבית לסאטא.
בידי אחד מהם היה רובה ציד. ה-4 נלקחו לחקירה, והוחזרו ללבנון לאחר
שחקירתם הסתיימה.
4. ב-1.3.70 09:30 פוצץ בית עזוב במושב שומרה. הבית נפגע ולא היו נפגעים.
כן נתגלה מוקש ליד שתולה.
5. ב-2.3.70 06:30 חובל צנור מים ליד זרעית.
6. ב-3.3.70 בשעות הבוקר נתגלו דרוסית למגרה עקבות טריים שהובילו לעבר
קריית-שמונה. בסריקה שנערכה נמצאו בבנין המוצצה האיזורית כמה מטענים
במסל כולל של 36 ק"ג. המטענים נעמדו להתפוצץ בשעה 10:00, פורקו.
7. ב-5.3.70 בערך ב-19:30 נתקל סיור צ.ה.ל בחוליית מחבלים ליד שתולה.
בהתקלות זו נהרג אחד מחיילי הסיור.

סודי ביותר

31

סודי ביותר
לנחמן בלבד

Handwritten signature

משרד החוץ

אל: ר'ה

השבוע בזירה המדינית

חם' 43

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

ירושלים, ל' בשבט תש"ל
6 בפברואר 1970

המסמך מכיל 40 דפים

השבוע בזירה המדינית (43)
31.1.70 6.2.70

תוכן הענינים

המעצמות

חילופי שדרים בין קוסטיגין לנשיא ניקסון (עמ' 1)

במהלקת המדינה מעריכים שהצעד הטוביטי הוא תוצאה של הלחץ הצבאי שלנו והלחץ הפוליטי שבעצם הצעות ארה"ב. הטוביטים מאשימים ישראל וארה"ב במצב שנוצר. הדברים מרמזים על כוונה אפשרית לספק נשק חדיש נוסף למצרים, אם ישראל תמשיך בפעולתה הצבאית ותיתכן כוונה למנוע נשק מישראל. השדר הטוביטי בסוגים מינוריים למדי וההערכה האמריקאית שבמצב הנתון זהו כל שהיה ביכלתם של הטוביטים לעשות. תשובת ארה"ב תקיפה וכוונתה להעמיד דברים לאשורם ביחס לצד האשם באי הפסקת האש, להבהיר כי ארה"ב מתנגדת להתערבות רוסית, לציין אפשרות קונסטרוקטיבית לספול במצב, ארה"ב לא תהיה מושפעת בהחלטותיה לספק נשק לישראל אלא אם יהיה הסדר הדדי להגבלת משלוחי הנשק. הדגש יושם על נושא הפסקת האש. השגריר רבין מעריך שהתשובה האמריקאית שפרה את מעמדנו המדיני בשלב זה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

ארה"ב

- א. נמשך המאמץ הדיפלומטי האמריקאי לעבר מצרים וירדן (עמ' 9)
- המאמץ הביא להענות ירדנית חיובית, אך מוגבלת בגלל היותה של ירדן קשורה למצרים ואילו ממצרים לא באה עדיין כל תגובה רשמית. הירדנים מבקשים להתחיל בדיאלוג עם האמריקאים. המגמה המצרית - המסך תהליך הארוזיה. מצרים בזהרת מלסרוק את הדלת בפני ארה"ב. ארה"ב בעזרת בלחץ הצבאי הישראלי להשגת מסרותיה. הדגש מושם עתה על הפסקת האש. נאצר אומר שאינו יכול לקבל הפסקת האש. הצעד הסובייטי האחרון - שיגור השדר - לא השביע את רצון המצרים.
- ב. בקשות ישראל לנשק וכובדו במידה שיקבע כי הישראלים זקוקים לנשק (עמ' 12)
- הנשיא נייכסון אומר שההחלטה תתקבל תוך שלושים יום. השגריר רבין מעריך שיתכן ויוחלט על אספקת נשק לישראל וירדן ולבנון בעת ובעונה אחת.
- ג. ארה"ב מבקשת למנוע מכירת נשק סובייטי לירדן (עמ' 13)
- הסובייטים הציעו לירדנים נשק. ארה"ב בודקת בדחיפות מה יוכלו למכור לירדן כדי למנוע התפתחות זאת.
- ד. רוג'רס מדגיש נושא המו"מ בשיחתו עם דוברינצ'י (עמ' 13)
- רוג'רס טען שהצעד הבא חייב להיות התקדמות למו"מ. ואילו דוברינצ'י הדגיש הצורך בקביעת קווים מנחים מפורטים לוארינג.
- ה. פניות בענין פעילות חיל-האוויר בעומק מצרים (עמ' 13)
- ארה"ב הביעה דאגה להפצצה במעאדי, במקום בו נמצא ביי"ס אמריקאי. ארה"ב לא אמרה דבר בענין תקיפותיו משום שמצרים מתעלמת מהפסקת האש.

צרפת

- א. הנשיא פומפידו על היחסים עם ישראל (עמ' 15)
- תוקף בפני עורכי חוץ של העתונות את ממשלת ישראל ומאיים שאם ימשיכו "ההחכמות" הישראליות תסגור צרפת את משלחת הקביות. הסביר העסקה הלוברית בצרכיה של צרפת והסכנה מפני מצרים. ראש לשכת פומפידו אומר שמחפשים דרך להזרים לבו חלפים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

ב. עמדת ארה"ב כלפי צרפת לקראת ביקור פומפידו (עמ' 16)
לאור התקרבות צרפת לארה"ב, ושינוי עמדתה לשלוב בריטניה באירופה - לא
תיכנס ארה"ב למריבה עם צרפת על רקע המזה"ת.

בריטניה

א. אגרת לשה"ח בריטניה בענין אספקת הצ'יפטינים ללוב (עמ' 18)
שה"ח אבן העביר אגרת לסטיוארט בה דובר על חוסר האיזון במדיניות אספקת
הנשק מצד בריטניה וצרפת. ההחלטה לספק סנקים ללוב תעורר דאגה ומחאה.
ב. עמדת בריטניה בשיחות הארבע (עמ' 18)
האמריקאים סבורים שהצליחו לשכנע את וילסון שאין מקום ליוזמה עתה, כל עוד
אין תזוזה מצד בריה"מ ומצרים. אבל בדרגים של משרד החוץ קיימת בכל זאת
בטיה ליוזמות בריטיות בצורת ניסוחים משלהם. הבריטים עשויים להגיע ארה"ב
להתקרב לעמדה הצרפתית.

דיוני ארבע המעצמות

פגישת נציגי ארבע המעצמות ב- 2.2 (עמ' 21)
ההתפתחויות במגעים בין המעצמות והמצב הצבאי השתקפו בדיוני הארבע. הסובייטים
האשימו ארה"ב בסיוע לתוקפנות הישראלית באספקת נשק ובהתווית מפה לטובתה.
נציג ארה"ב טען שישראל נוקטת באמצעים נגד הפרת הפסקת האש ודבר על הצורך
בהפעלת השפעת המעצמות לצורך זה. על ישראל למלא תפקיד בהסדר לגבי עזה
ושרם אש-שוח'.
נציג בריטניה תמך בעמדת ארה"ב לגבי ההתחייבויות לשלום והאמצעים להסדר.
הצרפתי דבר על ביצוע ההתחייבויות לשלום בהתאם לשלבי הנסיגה.
חוסיין טודיע שוב שבדעתו להשליש מרותו על המחבלים ומבקש הבנת ישראל (עמ' 24)
פנה שוב באמצעות ארה"ב. טוען שהכוונה לשים קץ להפרות חוק מצד החבלנים,
כולל הברחת נשק. הפנייה משתלבת בפעילות המדינית הירדנית סביב ההצעות
האמריקאיות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ד -

נאום נאצר בפני נציגי הכנס הבינפרלמנטרי בקהיר (עמ' 25)

נאצר התעלם בזאווו מהבעיות המרכזיות כגון המצב הצבאי, סיכויי הפתרון המדיני בהקשר לפעילות המעצמות. עמד על כך שמצרים לבלה החלטת מועבי"ם. לאור עמידתה של ישראל מראש על מספר נושאים אין טעם במו"ם עמה. הסתמנה המגמה להשאיר הולת פתוחה לאפשרות החפוש אחר הפתרון המדיני.

לקראת פסגת מדינות קו העימות (עמ' 28)

משימתן המוצהרת של המדינות היא להגביר את המאמץ המלחמתי בגד ישראל, לקדם את החזית המזרחית ולהדק התיאום בינה ובין החזית המערבית. הפסגה מתכנסת בסימן הניגודים בין משתתפיה, ניגודים שתרמו להכשלת פסגת רבאט.

בקווי הפסקת האש

א. מצרים (עמ' 31)

חלה ירידה קלה בפעילות הירי המצרית, אך חלה החרפה בסוגיה. בוצעו מספר מארבים מצריים בשטחנו, מסוסי חיל האויר המשיכו בתקיפות בעומק מצריים. מסוסים מצריים ביצעו מספר תקיפות על מוצבינו. 2 אויות נפגעו מחבלה בבמל אילת, אחת מהן טבעה. נציג הצלב האדום הבינ"ל נפגש עם קצין צ.ה.ל. בשבי המצרי.

ב. ירדן (עמ' 33)

צבא ירדן שמר בדרך כלל על שקט. כוחותינו עברו מספר פעמים את הגבול בלחימה בגד פעולות טרור. מסוסי חיל האויר פעלו בגד מסרות טרור. חלה ירידה בפעולות הטרור משטח ירדן.

ג. טורקיה (עמ' 34)

הטורים "חיטמו" את הקו באיזור רפיד והתפתחו תקריות שנמשכו לסרוגין מספר ימים. מסוס ישראלי הופל בשטח טורקיה וסייסו נהרג. פעולות הטרור המבוקרות הגיעו ל- 18.

ד. לבנון (עמ' 35)

פעולות טרור משטח לבנון. בפגישה עם הלבנונים דרשה ישראל העברת רחובואטר החולה לידי לבנון.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

המעצמות

חילופי שדרים בין קוסיגין לנשיא ניקסון

1. במוצאי שבת (31.1), נתקבל שדר מרוה"מ בריה"מ קוסיגין לנשיא, שדרים דומים נתקבלו ע"י רוה"מ בריטניה, וילסון והנשיא פומפידו.

2. תשובת הנשיא ניקסון לשדר במסרה ב-4.2 ע"י טיסקו, לשגריר בריה"מ דוברינין.

3. תוכן שני השדרים נמסר לנו לא בטכסט מלא, אלא בפרפרזה, כדלהלן:

א. שדר קוסיגין

1. ישראל מתעלמת מהחלטות מועבי"ט ובוקטת מבצעים צבאיים נגד מדינות ערב כולל הפצצות של שטחים מאוכלסים של מצרים. ישראל מפציצה לא רק מטרות צבאיות כי אם גם אזרחיות. אלה הן "פעולות הרפתקניות" שמטרתן להכריח את הערבים לקבל את תביעות ישראל. בינתיים הערבים ממלאים את החלטות מועבי"ט. עד כה לא חזרו בהם.

2. בתנאים אלה מנהיגי ישראל בסוחים בתמיכתה של ארה"ב ומניחים שלכן המעצמות הגדולות לא יגיעו להסכם בשיחות הארבע. קימת סכנת הסלמה ודבר זה ישפיע לרעה על הסמכות של החלטות מועבי"ט והעצרת.

3. בריה"מ לומדת כעת את האימפליקציות באיזו מידה פעולות ישראל זוכות לתמיכה מטעם "מעצמות מסוימות". מפנים תשומת לב הנשיא לתוצאות החמורות שיכולות להיות לפעילות הישראלית לא רק במז"ת אלא בעולם כולו.

4. בריה"מ יוצאת מהנחה ששלום יציב במז"ת ניתן להשגה. בריה"מ חותרת למטרה זו ומשפיעה על ידידיה בהתאם.

5. אם ארה"ב חנקוט צעדים מעשיים בתמיכה להצהרות שלה, אז המצב הנוכחי של המשך הכיבוש בו קיימים מאות אלפי פליטים ואבשים

NOTES ON THE
GEOGRAPHY OF

The first part of the paper deals with the general geography of the region, including the physical features, climate, and population. The second part discusses the economic activities, particularly agriculture and trade. The third part examines the social and cultural aspects of the region, including the distribution of different ethnic groups and the influence of religion. The fourth part concludes with a summary of the findings and some suggestions for further research.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

בהרגים יום יום, לא היה קיים. המשך מדיניות ישראל יכול להביא להמשך המצב הקיים ולהעמיק את הסכסוך, כי הערבים אף פעם לא יסכימו להסוג משטחיהם.

6. האינטרס העולמי דורש להזהיר את ישראל מפני הרפתקנות ולנקוט בצעדים חקיפים שירפו את המתרחקות. בריה"מ מאמינה כי זה תואם גם את האינטרס הלאומי של ארה"ב. כאן צוטט מהאגרת הרוסית לאמור:

We would like to tell you in all frankness that if ISRAEL continues the bombing and adventurous policies, the SOVIET UNION will be forced to see that the ARAB states have means at their disposal, with the help of which a deserved rebuff could be given to the arrogant aggressor.

7. הארבע חייבות להכריח את ישראל לנטוש את הפרובוקציות ולפעול כדי שאפשר יהיה להשיג שלום. בנוסף לכך הם חושבים שצריך להשתמש במנגנון השחים והארבע לשם השגת נסיגה מכל השטחים הערביים והגעה להסדר שלום. הנסיגה "בעית המפתח". אם בעיה זו תמצא את פתרונה לא יהיו קשיים מיוחדים כפתרון בעיות אחרות. 8. קוטיגין מבקש את הנשיא להעריך את המצב לאור "האחריות המיוחדת" לשלום שיש לשתי המדינות. בריה"מ אינה חסרת רצון טוב וההלמות לפעול למען אינטרס השלום במז"ת.

ב. תשובת הנשיא ניקסון

1. קרא את אגרת קוטיגין מה-31 ינואר.
2. מצידה ממשיך ארה"ב לקדם שלום יציב בין הצדדים, בהתאם להחלטת מועבי"ט ולעודד שמירה קפדנית, על ידי כל הצדדים ולא רק על ידי צד אחד "ל החלטות האו"ם על הפסקת האש.

3./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

3. הנשיא אינו מקבל את הדעות המובעות על ידי ברית"מ כהסבר למצב במז"ת. ארה"ב השתמשה בהשפעתה על שני הצדדים ועודדה אותם לקיים את הפסקת האש. אין יסוד לאימפליקציה שארה"ב עודדה הפרות של הפסקת האש. הבסיון להטיל האחזיות על צד אחד איננו מבוסס על עובדות. היו הפרות חוזרות של הפסקת האש משני הצדדים ומילוי קפדני של החלטות אלה בכל החזיתות, כולל מניעת התקפות פדאיון בגד ישראל, יעזרו ליצירת אוירה שתקדם השלום. ארה"ב דיברה עם ישראל ומצרים על הפסקת האש לפני שקבלו מכתבו של קוסיגין. הם ימשיכו במאמצים אלה. כזכור, הכריזה קע"ם ויזמה בתחילת 1969 מדיניות של אי כבוד הפסקת האש.

אם מצרים תודיע שהיא מוכנה לכבד את הפסקת האש זה יעזור להפיג המתחים ולהגיע להסדר פוליטי. לא ידוע לארה"ב על בסיון סובייטי לעזור להשגת הפסקת האש.

4. ניקסון מתיחס לפיסקה באגרת קוסיגין שממנה משתמע איום

ואומר:

We have always opposed steps which could draw the major powers more deeply into the MIDDEL EAST conflict.

5. כאן עובר ניקסון לדון על העתיד ואומר:

(א) ארה"ב תומכת בשיקול הפסקת האש.

(ב) ארה"ב בעד הבנה על הגבלת משלוחי נשק לאזור והנשיא

מזכיר באלו הזדמנויות העלתה ארה"ב הצעה זו ואת הדחיות

הסובייטיות החוזרות ונשנות.

אח"כ מצטט את המשפט הבא מהסדר לועידת החרום:

While preferring restraint we are watching carefully the relative balance in the MIDDEL EAST and will not hesitate to provide arms to friendly states as the need arises.

ארה"ב נשארת
Committed to a peace agreement between / (ג)
the parties on all elements of a settlement.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

ונאשר לדברי קוסיגין על נסיגה הוא אומר:

There can be no withdrawal unless there is full agreement between the parties on all elements of a settlement.

ניקסון מזכיר את הצעות ארה"ב מאוקטובר ודצמבר ואומר כי

הן עונות לדאגות הלגיטימיות של שני הצדדים.

He reiterates that these constitute reasonable guidelines to help Jarring start the indispensable process of negotiation. NIXON regrets SOVIET unresponsiveness to U.S. proposals and calls for a more constructive SOVIET reply.

הנשיא רושם לפניו כי מכתב קוסיגין אומר שבריה"מ עדין

מעונינת בשלום במז"ת. שלום אינו יכול לבוא אם כל צד מחפש

יתרונות חד צדדיים. ארה"ב נכונה להמשיך במאמציה להשגת שלום

יציב ברוח של רצון טוב.

הערכות אמריקאיות

מטרות תשובת הנשיא

4. בעת מסירת חוכן חילופי השדרים נאמר לנו כי תשובת ניקסון צריכה למלא

ארבע מטרות:

- א. להעמיד דברים לאשורם, ביחס לצד האשם באי קיום הפסקת האש.
- ב. להבהיר כי ארה"ב מתנגדת להתערבות רוסית.
- ג. לציין אפשרויות קונסטרוקטיביות לטיפול במצב.
- ד. להבהיר כי ארה"ב לא תהיה מישפעת בהחלטותיה לספק בסק לישראל אלא אם יהיה הסכם הדדי על הגבלת משלוחי הנשק.

תשובת בריטניה תהיה ברוח התשובה האמריקאית

5. האמריקאים כבר קיימו מגעים עם הבריטים והתשובה שלהם תהיה ברוח התשובה

האמריקאית. אולם לא ידוע להם כיצד ישיבו הצרפתים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

הצעד הסובייטי כתוצאה מהלחץ הצבאי שלנו והצעות ארה"ב

6. לדברי סייסקו, הערכתם היא, שהצעד הסובייטי הינו תוצאה של הלחץ הצבאי שלנו מצד אחד והלחץ הפוליטי שבצעם הצעות ארה"ב מה-28 לאוקטובר וה-18 בדצמבר, מצד שני.
7. הסובייטים נמצאים בלחץ, אולם אין מעריכים כי הם מתכוונים או מסוגלים לעשות דבר מעבר לשיגור שדר מסוג זה.
8. הדברים מרמזים על כוונה אפשרית לספק נשק חדיש נוסף למצרים, אם ישראל חמשיך בפעילותה הצבאית.

תיכון מגמה למנוע אספקת המטוסים לישראל

9. כן יתכן שמגמתם למנוע אספקת מטוסים נוספים לישראל.

השדר בטונים מינוריים

10. איש השולחן הישראלי במחלקת המדינה, ארטורן, העיר שלפי מיטב התרשמותם ולמרות נסיון כלשהו לשוות לשדר צליל מאיים (Ominous), הרי אין הוא לגמרי כזה, אלא להיפך, הדברים די מינוריים.

הסובייטים אינם יכולים לעשות יותר מזה

11. סייסקו הוסיף, שלפי הערכתם זה כל מה שהסובייטים יכולים לעשות במצב הנתון ושלא היה בשיגור שדר זה משום הפתעה. היה עליהם לעשות משהו וזה כל מה שיש בידם לעשות. אין להם סימוכין לכך שהשדר הינו תוצאה של ביקור נאצר במוסקבה, אם אמנם התקיים ואין אינדיקציה ממשית לגבי משלוח נשק חדש.

תשובת ארה"ב תקיפה

12. סייסקו חזר מספר פעמים ואמר שהשדר האמריקאי מכוון להיות ברור ותקיף וכי לסובייטים לא יהיה ספק באשר לתשובת ארה"ב.
13. כן חזר על כך שהצעד הסובייטי הינו תוצאה של לחץ צבאי המופעל על נאצר ושל חוסר האונים הגובר שלו.
14. סייסקו אמר שידווחו גם לבריטים ולצרפתים במגמה להבהיר שארה"ב אינה מתכוונת להיות נדחפת ובמידה ויש בדעתם לסייע לכינון הפסקת האש,

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

יחקבל המאמץ בברכה.

הדגש על נושא הפסקת האש

15. הוא הדגיש שעקר הלחץ האמריקאי הוא סביב נושא הפסקת-האש וזהו היעד שהציבו לעצמם.

אין להתרגש מהשדר הסובייטי

16. תוך מהלך השיחה, שהתנהלה עם הציר ארגוב, עשה טיסקו מאמץ מיוחד להבהיר לו, מבלי לאמר זאת בפה מלא, שהם אינם מתרגשים כלל וכלל מהשדר, ושאל לנו להתרשם מהדברים יתר על המזדה.

ההתפתחויות במזה"ת בעות בכוון בלתי רצוי מבחינת בריה"מ

17. ראש אגף המחקר במחלקת המדינה אומר (29.1) שהם מתרשמים, ששליטי בריה"מ מתחילים לפקפק אם אמנם הדברים נעים בכיוונים הרצויים להם.

18. עד לפני כשנה לערך היתה הנחת היסוד של המדיניות הסובייטית שהמצב כמות שהוא משרת את האנטרסים הסובייטים, כאשר כתוצאה מהמשך המתיחות הולך ומתערער מעמדה של ארה"ב באזור ובעצם כל מה שנדרש מהם הוא להמשיך לקיים את הסטטוס קוו.

סכנה למאחזיהם באזור

19. בחדשים האחרונים הולכת ומסתמנת הערכה אחרת לפיה אין המצב חייב לעק דוקא לידיהם. מלחמת ההתשה מתחילה לתת אתותיה בצד הערבי. הסכנה לשלום משמרו של נאצר הולכת וגוברת. לכך יש השפעה שלילית העלולה להיות מסוכנת על מעמדם ומאחזיהם באזור והלחץ הצבאי הישראלי לאחרונה לבטח מגביר דאגה זו.

אפשרויות הפעולה מוגבלות

20. מאידך, מוגבלות אפשרויות הפעולה שלהם ולא בראה שיש בידם או ברצונם לעשות דברים שמעבר למגבלות הקיימות.

יגבר העניין בהסדר מדיני

21. המסקנה המתבקשת מכך, שכתוצאה מכל זאת יתכן ויגבר ענינם בהסדר פוליטי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

חידוש המגעים עם ארה"ב יביא ללחץ לצמצום הפעילות הישראלית

22. סוביטולוג במחמ"ד מעריך (29.1) שהסובייטים מאמינים שהאמריקאים מאחורי הפעילות הצבאית הישראלית, שהיקפן גבר לאחר התשובה הסובייטית השלילית להצעות ארה"ב. לכן הם מאמינים שמתן סיכוי לחידוש המגעים עם האמריקאים עשוי להביא לדרישה אמריקאית לצמצום הפעולות הישראליות.

הערכת שגרירנו בושינגטון

23. השגריר רבין מעריך שמטרת בריה"מ היא להביא להפסקת ההפצצות במרכז של מצרים. בהעדר יכולת מצרית להשיג זאת החליטו הסובייטים בשלב זה לבחון:

- א. באיזו מידה מוכנה ארה"ב לבצל השפעתה על ישראל להפסקת ההפצצות.
- ב. באיזו מידה עומדת ארה"ב מאחורי הפעולה הישראלית ולו גם בדרך של מתן "סיוע עקיף".
- ג. באיזו מידה ניתן לגייס את צרפת ובריטניה ללחץ על ארה"ב להפעיל השפעתה על ישראל להפסקת ההפצצה האוירית. זאת על רקע הצגת עמדה סובייטית מאימת לחצאין.

המטרות הסובייטיות לא יושגו ללא שיתוף פעולה עם ארה"ב

24. הנשיא ניקסון מבהיר בתשובתו לסובייטים שלא ישיגו אף אחת מהמטרות שהציבו לעצמם, אם לא יגלו בכונות לשיתוף פעולה עם ארה"ב, למצוא פתרון משותף להפגת המתיחות הקיימת ופתרון בסיסי לסכסוך עצמו, במושגים אמריקאיים, כמובן.

ארה"ב לא תעמוד מן הצד במקרה התערבות סובייטית

25. בתשובה האמריקאית ישנה גם תשובה ברורה לסובייטים שאינם יכולים לסמוך על "ניטרליות" של ארה"ב, אם בריה"מ תחליט להסתבך בעצמה בצורה מעמיקה יותר בסכסוך זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

26. בקודות לסיכום:

- א. המהלך המדיני הסובייטי שנועד להקל הלחץ על מצרים ע"י גיוס פעולת ארה"ב למיתון ישראל נהדף בשלב זה ע"י ארה"ב.
- ב. ביהול הבעיה המזהת"ית עבר לטיפול שוטף של הבית הלבן ומחמ"ד איננה יותר בוחנת הטון בנושא זה.
- ג. קשה עדיין להעריך באיזו מידה תשפענה צרפת ובריטניה על עמדתה התקיפה של ארה"ב. לפי הערכת השגריר לא תהיה להן השפעה ניכרת משום שהמדובר ביחסים שבין שתי מעצמות-העל בעניינים הנוגעים לאינטרסים החשובים להן. לכל היותר תהווה פעילותן מטרד בשלב זה.
- ד. מידת הכנסתנו בתמונה עוד לפני מסירת האגרת לסובייטים מבהירה בצורה חדה וחותכת החשיבות שארה"ב מיחסת לתפקיד שאנו ממלאים ע"י פעילותנו האוירית בקביעת מהלכיהם.
- ה. ארה"ב נתנה לנו הגיבוי והתמיכה להמשיך בפעילות האוירית כנגד לבה של מצרים.
- ו. באשר לדבקות ארה"ב בגירות רוג'רס, עדין מוקדם להגיע למסקנות. הגירות בשלב זה בתוקף מלא. אם ההתפתחויות בעתיד באזור תבאנה לערעור רציני במערכת המצרית-רוסית, קיימת אפשרות של שינוי גם בהם.
- ז. בסיכום, השגנו שיפור ניכור בעמדתה של ארה"ב בשלב זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

ארה"ב

א.

נמשך המאמץ הדיפלומטי האמריקאי לעבר מצרים וירדן

1. המאמץ הדיפלומטי האמריקאי שהופנה לאחרונה לעבר מצרים וירדן, הביא עד כה להענות ירדנית חיובית, אך מוגבלת מהיותה קשורה למצרים. ואילו ממצרים לא באה עדין כל תגובה רשמית להצעות האמריקאיות.

ירדן מבקשת לפתוח בדיאלוג עם ארה"ב

2. סיסקו מסר לשגריר רבין (30.1), ששה"ח ירדן, ריפאעי, שאל את ארה"ב לאחר שובו מקהיר, אם יוכלו לפתוח בדיאלוג אתם. הירדנים מבקשים הבהרות ושואלים שאלות על הצעותיה של ארה"ב מה 18 בדצמבר.

3. ההתרשמות האמריקאית היא:

א. חוסטין אינו מרגיש את עצמו חפשי להמשיך בלי קהיר.

ב. קהיר אינה מתחייבת.

ג. חוסטין יצא לקהיר, כדי ללחוץ על

נאצר שיבקוט עמדה חיובית בקשר לשתי ההצעות האמריקאיות,

בהקשר המצרי והירדני. תוצאת

ביקור ריפאעי בקהיר היא, שנאמר לירדן כי היא יכולה להמשיך

לדבר עם ארה"ב, בעוד שנאצר שמר עצמו חפשי מתגובה כלשהי

להצעות ארה"ב. מגמת חוסטין היא להביא את נאצר לבקוט עמדה

חיובית.

המגמה המצרית - המשך תהליך הארוזיה

4. השגריר רבין אמר לסיסקו, שמגמתו של נאצר היא לאפשר לחוסטין

ליצור אוירה של תקווה בארה"ב, מבלי להתחייב לשום דבר. פרושו

של דבר שנאמצעות חוסטין מבקש נאצר להמשיך בתהליך הארוזיה

של עמדת ארה"ב.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

5. מצרים תנסה לשכנע את ארה"ב שהיא נוטה למתינות מבלי להתחייב לקבל הצעות ארה"ב.

מצרים אינה סורקת את הדלת

6. למרות שהמצרים לא הגיבו רשמית להצעות האמריקאיות, הם דואגים שלא לסרוק את הדלת ובשיחות עם צד שלישי, המיועדות להגיע לאזני האמריקאים, מגלים גישה מתונה וכאילו נכונות לפשרות.
7. בסקירתנו הקודמת במסר על שיחה ברוח זו מצד מנהיגי מצרים עם שה"ח של לוקסמבורג. כך היה גם בשיחת נאצר עם ג'ורג' בראון. נאצר הצליח לשכנע את בן שיחו ברצונו בשלום ורק האמריקאים הם אלה הדוחפים אותו יותר ויותר לזרועות הסובייטים.
8. הדגש על ההליכה בכוון הפתרון המדיני השתקפה גם בנאומו האחרון של נאצר (2.2), שהיה בו משום רמז לאמריקאים שאכן הפתח פתוח. (ראה להלן).

ארה"ב בעזרת בלחץ הצבאי הישראלי

9. ארה"ב משתמשת בלחץ הצבאי הישראלי המוגבר, להשגת מטרותיה; להביא את נאצר לדו-שיח ממשי עמה ואת הסובייטים לריכוך עמדותיהם לגבי הצעת ארה"ב מה-28 באוקטובר.
10. לחץ זה עדיין לא מוצה ולכן, המשך הפעילות שלנו נוח מבחינה זאת לארה"ב.

הדגש על הפסקת האש

11. מכל פנים, מסתמנת עתה מגמה אמריקאית, במסגרת מהלכיה המדיניים, להשגת הפסקת אש. דבר זה הובלט בתשובתו של הנשיא ניקסון לשדר של קוסיגין. אך הוחל בכך עוד קודם לכן, כאשר האמריקאים העלו את נושא הפסקת האש במגעים הישירים עם המצרים ב-1.1.31. בנקודה זו עשויים האמריקאים לאמר למצרים, במידה רבה של שיכנוע, שרק הם מסוגלים להביא להפסקת הפעילות הצבאית הישראלית.

11./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

נאצר אינו יכול לקבל הפסקת האש

12. במחלקת המדינה ידוע שהדרגים הגבוהים במצרים דנים בדברים שהעבירו האמריקאים בענין הפסקת האש. מאידך, אמר נאצר לאישיות מערבית, כי לא רק שאינו מעונין בהפסקת האש, אלא אף אם היתה מוצעת הוא לא היה יכול לקבלה.

הסובייטים ערים למגמה האמריקאית

13. הסובייטים ודאי ערים למגמה האמריקאית, לפתוח בדו-שיח ישיר עם מצרים ולנסיונות להשפיע על מצרים לזוז לקראת הצעות ארה"ב. חופש התמרון המצרי, ללא שיתוף בריה"מ, הוא מוגבל כאן למדי ואין להניח שהם יחרגו מהעמדה המתאמת עמה.
14. על בריה"מ היה לתת מענה אף להתפתחות זו ומענה זה מגולם, בין יתר מסרות השדר של קוסיגין, בעצם שיגורו ועיתויו ובכך, מודגשת מחדש הפטרונות הסובייטית על הענין המצרי.

הצעד הסובייטי לא השביע רצון המצרים

15. אין להניח שהצעד הסובייטי, בתוכנו, השביע את רצונם של המצרים. לפי הערכה במחלקת המדינה, לחצו המצרים לאיום סובייטי ממשי, בהדרדרות בקנה מידה עולמי, עד כדי מלחמת עולם ואילו השדר מגיע לשיאו, באפשרות אספקת נשק בוסף למצרים, על מנת להשיב מלחמה שורה לישראלים.

16. אף נאום נאצר (2.2) עשוי לשקף את העובדה שלא קבל מענה משביע רצון מהסובייטים בכך, שהם כמעט ולא הוזכרו כלל בנאומו.

הדלפות על אפשרות התערבות סובייטית

17. יצויין, שלפני שיגור השדר היו הדלפות סובייטיות מגמתיות, באמצעות סוכנות יו.פי, (29.1), שמקורן דיפלומט סובייטי בכיר בלונדון. הדלפות אלה הרחיקו לכת מהשדר ודברו אודות דאגתה של בריה"מ לנוכח התגברות הלחץ הצבאי הישראלי בגזרה המצרית. המקורות ציינו שבריה"מ אינה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

יכולה לסבול מפלה נוספת וכי במקרה של מלחמה ממש צפויה התערבות סובייטית.

ב. בקשות ישראל לנשק יכובדו במידה שיקבע כי הישראלים זקוקים לנשק נוסף

1. הנשיא נייכסון אמר במסיבת עיתונאים (30.1) כי מכירות הנשק הצרפתי ללוב עוררו את דאגת ארה"ב.

ההחלטה תוך שלושים יום

2. הנשיא הוסיף, בנושא זה, שהבקשה הישראלית לנשק תישקל בהסתמך על האיומים הנשקפים לישראל מהמדינות באזור. הבקשות יכובדו במידה שיקבע כי הישראלים זקוקים לנשק נוסף כדי להתיצב מול הסכנה. ההחלטה תתקבל תוך שלושים יום.

הכנת הקרקע להיענות לבקשותינו

3. השגריר רבין מעריך שדבריו אלה של הנשיא והשדר שלו לכנס החרום של הארגונים היהודיים נועדו להכין את הקרקע להיענות חיובית לבקשותינו לנשק. אך ללא ודאות אם המדובר לגבי כל מה שבקשנו.

יתכן ויוחלט על אספקת נשק לישראל ירדן ולבנון

4. לא מן הנמנע שבזכה לזרז המפול בבעיות הרכש בעקבות לחץ חוסיין לרכש נוסף. יתכן וכוונת ארה"ב תהיה להחליט כפי שעשתה בעבר, לספק נשק לידידיה במזה"ת, לירדן ישראל ולבנון ולעשות זאת בעת ובעונה אחת. זאת כדי למנוע טענה שארה"ב מספקת נשק רק לישראל.

5. יתכן ודחיית עתוי ההחלטה קשור בביקור פומפידו. הנשיא אינו רוצה להכביד על הביקור ע"י החלטה לפני תום הביקור.

קו תקיף כלפי בריה"מ

הנשיא נקט במסיבת העיתונאים בקו תקיף כלפי בריה"מ, בנושאי מדיניות החוץ והבטחון של ארה"ב בכל שלושת נושאי המרכזיים - ויטנאם, הגבלת החימוש הגרעיני והמזה"ת - שיש לראותם במכלול אחד. בלם הרצון למצות את ההישגים להגברת הלחץ על בריה"מ, אם גם לחץ שקול.

13./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

ג. ארה"ב מבקשת למנוע מכירת נשק סובייטי לירדן

1. סיסקו מסר לשגריר רבין, כי בסוף ינואר הציע שגריר בריה"מ בעמאן נשק לירדן בתנאים נוחים מאד.
2. ארה"ב סבורה שיהיה זה רע ביותר אם חוסיין יסכים לקבל נשק סובייטי. זה חייב להיות אנטרס משותף שלנו ושלם למנוע התפתחות כזו.
3. על כן, הם בודקים עתה בדחיפות רבה, מה יוכלו למכור לירדן, כדי למנוע התפתחות כזאת.

ד. רוג'רס מדגיש נושא המו"מ בשיחתו עם דוברינין

1. בשיחת מזכיר המדינה, רוג'רס עם השגריר הסובייטי, דוברינין (31.1), עלה נושא המזה"ת ביוזמתו של רוג'רס, אשר הביע מחדש אכזבה מהתשובה השלילית הסובייטית להצעות ארה"ב.
יש צורך להתקדם למו"מ

2. רוג'רס הדגיש שאין מזנס ממו"מ והצורך בהתקדמות למו"מ, כצעד הבא. אמר ששום דבר לא יקרה אלא אם כן יתקיים מו"מ.

דוברינין מדגיש הצורך בקווים מבחים מפורטים

3. דוברינין ענה כי צריך לשים פחות את הדגש על מו"מ ויש להתקדם בשיחות הארבע ולחבר קווים מבחים יותר מפורטים. הוא שבח את ההצעות הצרפתיות והאשים את ארה"ב בעמידה באפס מעשה.

ה. פניות בענין פעולות חיל-האוויר בעומק מצרים

1. שגריר ארה"ב, ברבור, התייחס בשיחתו עם סמנכ"ל משה"ח ביתן (29.1) לדברים שנאמרו לנו בושינגטון, לפני כן, שבאחת מפעולות חיל האוויר האחרונות, הופצץ רובע מעדי, בקרבת קהיר, בו שוכן בי"ס אמריקאי, שנשברו בו חלונות, כתוצאה מההפצצה.

14./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

ארה"ב מודאגת מההפצצה

2. השגריר אמר שארה"ב מודאגת מההפצצה ובקש אותנו לשים לב לדבר. אמר שיהיה זה אסון אם נפגע בניה"ס.

ארה"ב לא אמרה דבר בענין תקיפותינו משום שמצרים מתעלמת מהפסקת

האש

3. ברבור הוסיף, שארה"ב מודאגת מחדירותינו העמוקות לתוך מצרים. אינם רוצים שנפרש את העובדה שלא נאמר לנו דבר בענין תקיפות אלה, כאילו הן זוכות לברכתה של ארה"ב.

ארה"ב לא אמרה דבר, משום שמצרים מתעלמת מהפסקת האש ולא גלתה ענין להחזרתה.

4. מאידך, לפי דעתם, התקפות על אזורים מאוכלסים בצפיפות, לא יעזרו להביא את השלום.

המצרים אינם יכולים להמשיך בהפרת אש חד-צדדית

5. מר ביתן השיב שפעולותינו באות להמחיש למצרים שאין ביכולתם להמשיך במדיניות ההפרה החד-צדדית של הפסקת האש.

ארה"ב מוכנה לפעול לכבוד הפסקת-האש

6. ברבור הוסיף ששמו לב לדברי שר הבטחון (28.1) שישראל מעונינת בקיום הפסקת האש ומברכים על כך. ארה"ב מוכנה לפעול למען כבוד הפסקת האש עם המצרים.

רוה"מ על נכונותנו לכבד הפסקת האש

7. בינתיים היתה גם התייחסות להפסקת האש ע"י רוה"מ (4.2) בקול ישראל שאמרה שברגע שמדינות ערב יחליטו שקו הפסקת האש מחייב את שני הצדדים - לא תהיינה יותר הפצצות מצדנו.

אוסטרליה מעירה על חגיגת מטוסיה בקהיר

8. יצויין, שבקנברה הובאה לתשומת לבנו עובדת חגיגת מטוסים אוסטרליים במעבר בשדה התעופה של קהיר דהאמפליקציות האפשריות של ההפצצות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

צרפת

א. הנשיא פומפידו על היחסים עם ישראל

1. פומפידו התבטא בפני קבוצת עורכי החוץ של העתונות הצרפתית הגדולה (29.1) בשצף קצף על ממשלת ישראל. בדבריו, חזר מספר פעמים על הביטוי שממשלת ישראל הנוכחית היא בלתי אפשרית. אמר שישתלטו על פעילות הישראלים ואם הם ימשיכו לעשות "חכמות" תסגור ממשלת צרפת בכלל את משלחת הקביות.

2. בדבריו ציין שלא היתה ולא תהיה כל אפשרות למסור את המיראגים.

פרוש האמברגו הסלקטיבי

3. האמברגו הסלקטיבי עליו דבר בשעתו פרושו היה שלושה דברים:

א. צרפת לא תספק שום נשק חדש.

ב. יבוצעו ההזמנות שקדמו לינואר-69, פרט למיראגים, אבל כולל הסטילים.

ג. צרפת תספק הציוד הדרוש לתחזוקה השוטפת של הנשק הצרפתי שברשות ישראל.

ממשלת צרפת עצמה עיניה

4. במסגרת תכנית שהיתה קיימת, הרשו שלטונות צרפת, הלכה למעשה, אספקת ציוד בטרם הגיעו להסכם עם ישראל.

5. אף כי הזהירו את פומפידו בפני הסכנה שישראל תוכל להרכיב מטוסים חדשים מן החלפים, עצמה ממשלת צרפת את עיניה בפני ההנרחה הנסבלת. אולם ישראל עברה את כל גבולות המותר כאשר בעזרת שקרים ובדרך מירמה הוציאה את הסטילים, אותם היתה יכולה לקבל בדרך הישרה במרוצת הזמן.

ישראל הסיתה בענין העסקה הלובית

6. העסקה הלובית חייבה פעולה דיפלומטית ענפה של הסברה, שיכביע ותיאום עם מדינות המערב, ארה"ב ומדינות הים התיכון, שאי

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

אפשר היה לנהלה לפי קצב העתונות, שהוסתה ע"י ישראל.

המדיניות הים-תיכונית קשורה באנטרסים חיוניים

7. המדיניות הים תיכונית קשורה באנטרסים צרפתיים חיוניים המתרכזים

ביחוד באגן המערבי. יש לה השלכות גם כלפי אפריקה השחורה, שבה

צרפת ובריטניה תתאמנה בעתיד פעולתן. נוכחות מוגברת של צרפת

בזירת הים-התיכון, משרתת טובת הכלל.

מתרעם על הביקורת בנושא הלובי

8. לעומת הרוגז הגדול על ממשלת ישראל, בהזדמנות הפגישה עם עורכי

החוץ של העתונות, שאחדים מהמשתתפים בה אף חשבוהו למבויים, היה

פומפידו מתון בדבריו עם זאק מרטייה, ציר גוליסטי, מאוהדי ישראל,

ולא תקפו על עמדתו הפרו-ישראלית.

9. עם זאת הביע תרעומת על הביקורת שהושמעה בגד בעצין הישראלי, שאיבד

רואה אותה כהגונה. בעצין לוב אמר שהידיעות שבידי השרותים הצרפתיים

מצביעות על פשיטת רגל קרבה ובאה במצרים והתמוססות רבתי. סכנה זו

מגבירה את רצון המצרים לשים יד על לוב ואספקת המיראגים הנה מחווה

של תמיכה צרפתית בלוב וגם אמצעי הגנה.

מחפשים דרך להזרים חלפים

10. ראש לשכת הנשיא פומפידו אמר לציר בשגרירות ארה"ב בפריס כי מחפשים

הדרך להזרים לנו חלפים. למעשה הוחלט לאפשר לנו לקבלם, אך לא ברור

עדין מתי וכיצד.

ב. עמדת ארה"ב כלפי צרפת לקראת ביקור פומפידו

1. השגריר רבין מעריך, שהשינויים במדיניות צרפת שלאחר דה-גול,

כלומר, התקרבותה לארה"ב והאפשרות של שלוב בריטניה באירופה,

עקב שינוי עמדת צרפת בנושא זה, עם עלותו של פומפידו לשלטון,

הופכות את פומפידו לגורם ראשון במעלה במדיניות האמריקאית ובנושא

הנראה לאמריקאים כעדיפות גבוהה ביותר - הנושא האירופי. משקלו

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 17 -

עלה גם בגלל החששות האמריקאים להתפתחויות בגרמניה בעקבות עליית ברנדט לשלטון.

ארה"ב לא תיכנס למריבה עם צרפת על רקע המזה"ת

2. לפיכך יבלעו האמריקאים את הנסיונות הצרפתיים במזה"ת. האמריקאים ינסו למתן את עמדת הצרפתים בנושא המדיני במזה"ת, אך בשום פנים לא יכנסו למריבה עם צרפת, כל עוד יעריכו שניתן להגיע להסדר עמה בנושא האירופי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

ברישניה

א. אגרת לשה"ח ברישניה בענין אספקת הצ'יפטינים ללוב

1. תת המזכיר הפרלמנטרי במשה"ח, לוארד, אמר בשיחה עם השגריר רמז שאין עדיין החלטה על עסקת הצ'יפטינים עם לוב. לוארד דבר על האפשרות להבטיח חוזית שהנשק לא יופנה בגדזו.
- אגרת לסטיוארט
2. בפגישה שקיים שה"ח עם שגריר ברישניה (2.3) מסר לידו אגרת לשה"ח ברישניה סטיוארט, בענין המו"מ הבריטי - לובי לאספקת הצ'יפטינים ללוב.
3. שה"ח מזכיר באגרתו את הביקורת הבינלאומית בגד החלטה ממשלת צרפת לספק מטוסי מיראז' ללוב, שיופנו בסופו של דבר ע"י הערבים בגד ישראל.
4. השיקולים שהביאו לביקורת זו מתייחסים גם למו"מ לאספקת הצ'יפטינים ללוב, מצד ברישניה. הפיכתה של לוב ע"י צרפת וברישניה למחסן נשק ענקי יציגו את מדיניות צרפת וברישניה באור לא רגיל.

חוסר איזון במדיניות אספקת הנשק

5. העובדה שבשני המקרים הנשק המוצע לערבים, באמצעות לוב, במנע מישראל מדגיש ביתר שאת את חוסר האיזון במדיניות אספקת הנשק מצד המדינות המספקות אותו.

ההחלטה תעורר דאגה ומחאה

6. החלטה מצד ברישניה לספק הצ'יפטינים ללוב תעורר דאגה חמורה מצד ממשלת ישראל ולביטויים חריפים של מחאה צבורית. חוסר השוויון במספר הסנקים בין ישראל לארצות ערב חייב להביא לחיזוקה של ישראל ולא של שכניה העוינים, אם אמנם קיימת דאגה לאיזון במזה"ת.

ב. עמדת ברישניה בשיחות הארבע

1. סיסקו ספר לשגריר רבין (30.1) על שיחות רוח"מ ברישניה, וילסון עם ניקסון. לדבריו, הבין וילסון את עמדת ארה"ב ותגובתו היתה הרבה יותר טובה מהדרגים הנמוכים יותר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

אין מקום ליוזמה ללא תזונה סובייטית

2. ארה"ב הבהירה לוילסון שלאחר התשובה הסובייטית השלילית, אין מקום ליוזמה, אלא אם כן בריה"מ או מצרים תזונה מעמדותיהן ושעתה יש לעמוד איתנים ביחד.

הקשר הירדני

3. דובר גם על ההתפתחויות בהקשר הירדני ועל ביקורו הצפוי של חוסיון בקהיר וכך שבנסיבות הנוכחיות כדאי לחכות ולראות מה יתפתח מכך. היתה הבנה שבשלב הנוכחי לא נראית התקדמות בשיחות הארבע.

משרד החוץ הבריטי חותר להגשת ביר משלו

4. סיסקו אמר שאין החלטה בריטית להגיש ביר משלהם, אבל רעיון זה "חי ביותר" בדרגים של משה"ח והאמריקאים ינסו לשכנעם שאין מקום ליוזמה.
5. הבריטים טוענים שכל המעצמות הגישו ביירות ומשרד החוץ חותר להגשת ביר משלהם. לדבריהם, קיימת לכך צפייה בעולם הערבי.
6. סיסקו מקווה שארה"ב ובריתניה תעמודנה איתנות בשיחות הארבע וש אפשר יהיה לבלום יוזמות מצדדים אחרים.

ימשך הלחץ הצרפתי

7. הוא מעריך שהלחץ הצרפתי ימשך. הצרפתים לוחצים לחיבור סיוטת הנחיות ליארינג על בסיס ההצעות הצרפתיות.
8. לנציג ארה"ב, יוטס, הנחיות ברורות שלא להכנס לתרגיל הזה.
- על בריטניה להמנע מיוזמה משלה בשיחות הארבע
9. בשיחה של שה"ח עם שגריר בריטניה (3.2) התייחס שה"ח, בין היתר, גם לשיחות הארבע וטען שיש להפסיק בשיחות את תהליך הסחף בעמדות המערב, אם רוצים להביא את הסובייטים לויתורים. קרא לבריטניה שלא תבקום בשיחות ביוזמה משלה.

10. שה"ח אמר כי אם הארבע יגיעו לפרוט הנחיות ספציפיות ליארינג בשאלות כגון גבולות, פליטים וירושלים, עשויות הן לשנות לגמרי את המבדס שלו ואז אין הסכמתנו לשליחות עוד תופסת.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

מידה לא קטנה של הסכמה להצעות הצרפתיות

11. תת מזכיר המדינה לוארד, אמר לשגריר רמז (3.2) שיש מידה לא קטנה של הסכמה בריטית להצעות הצרפתיות אך ממשלת בריטניה גם סבורה שההצעות האמריקאיות מהוות התקדמות ניכרת. בענין ביטוח השלום (ההתחייבות לשלום) הם למעשה זהים עם העמדה האמריקאית ומשוכנעים שסעיף זה חייב להיות חזק וברור. בענין דרך המו"מ הם מחפשים נוסחה פחות ברורה, אולם כזו אשר תכסה כל האפשרויות של מו"מ ישיר ובלתי ישיר מבלי לפרש.

היתה תזוזה טוביטית

12. לא נכון לאמר שלא היתה תזוזה טוביטית ובענין הגבולות הם עשו צעד קדימה.

יתכנו ביטוחים בריטיים

הם אינם מוכנים לאמר שלא יהיו פעילים בעריכת ביטוחים בעתיד היותר רחוק. כרגע על האחרים להגיב ויש טעם בתקופת המתנה מסוימת.

פעולותינו הצבאיות מסכנות יוזמה להסדר

13. לוארד העלה את הפעילות הצבאית המוגברת שלנו וטען שמתעורר הרושם שאנו מעלים את הקצב והאינטנסיביות של הפעולות ובעיני דעת הקהל בעולם אנו האשמים בהפרת הפסקת-האש. הדבר מפריע לשיחות הקיימות ומסכן כל יוזמה להשגת הסדר.

לוארד שאל אם נהיה מוכנים להפסיק פעולותינו אילו הצד שכנגד היה שומר על הפסקת-האש ?

14. השגריר רמז ענה שנהיה מוכנים להפסקת אש הדדית.

בריטניה תנסה לפעול כמתווכת

15. השגריר רמז מעריך שאם כי הבריטים לא יבטשו כליל את ארה"ב, ינסו להניעה להתקרב לעמדה הצרפתית ובריטניה תנסה להופיע כמתווכת בין שתי העמדות.

16. יש לראות את הפנייה הטוביטית בלונדון ופריס (שדר קוטיגין) כצעד במגמה להפעיל לחץ ולבודד את ארה"ב ולהניעה לויתורים נוספים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

דיוני ארבע המעצמות

פגישת נציגי ארבע המעצמות ב- 2.2

1. נציג צרפת, בראר^{פנה}, בהבעת צער על שהארבע לא סיפקו את משאלת מזכ"ל האו"ם להשלים קווי הנחיה ליארונג ועל ההדרדרות באזור, בשל התקפות ישראל על מצרים, המערערות גם יוקרת מועבי"ס והארבע.
2. הסיכויים לשלום ישתפרו כשהיה בידי הערבים נשק משופר
נציג בריה"מ, מאליק, תמך בבראר. אמר שלמרות מאמציה לא תצליח ישראל להפיל את משטר קהיר. האשים את ארה"ב באספקת נשק לישראל וקבע שהסיכויים להשיג שלום ישתפרו כשהיה בידי הערבים נשק משופר כזה שבידי ישראל.
3. האשים את ארה"ב בכוונה להתוות מחדש מפת מז"ת לסובת ישראל, שהרי היא רוצה להניח לישראל להכריע גורל שטחים ערבים כמו עזה ושארם אל שייך. הצעות ארה"ב אינן מתקבלות לחלוטין. הן מעניקות לישראל כל מה שהיא רוצה ואת היותר היא מועידה למו"מ בין ישראל והערבים.
4. ארה"ב מסייעת לתוקפנות הישראליות
הסחבת האמריקאית נועדה לשחק המהלך הדיפלומטי כדי שהפצצות יעשו את שלהן. אינו חושד בארה"ב שרוצה בהמשך תוקפנות ישראל אבל למעשה יוצא שארה"ב מסייעת לה. קרא ליוסס ללכת לווינגטון ולבקש הוראות חדשות.
5. בריתניה תומכת בעמדת ארה"ב בשאלת ההתחייבות לשלום והאמצעים להסדר
הנציג הבריטי ציין שההתקדמות מועטה משום שארה"ב ובריה"מ אינן מגיעות להבנה ביניהן. אף אחת מההצעות שבפני הארבע אינה מכוונת להתוות מחדש מפת מז"ת. תמך בעמדת ארה"ב בשאלת ההתחייבות לשלום ובשאלת האמצעים להביא להסדר. (נציג ארה"ב העיר, בעת שדווח לנו על הפגישה, שבכוון לתאר את התבסאויות הנציג הבריטי כמשקפות העמדה שבקט ריה"מ וילסון בפגישתו עם נייכסון בה הזדהה עם העמדה האמריקנית במיקשור הארבע.)
6. ישראל נוקטת באמצעים נגד הפרת הפסקת האש
נציג ארה"ב יוסס, אמר שאין להאשים רק אחד מהצדדים בהחמרת המצב באזור. הזכיר שמסקיפי האו"ם מדווחים על התקפות רבות יותר מצד מצרים. ישראל הודיעה

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

שתאלץ לבקום באמצעים למנוע או לצמצם התקפות כאלו, לדעת ארה"ב נוקטת ישראל אמצעים הנראים לישראל בתור הגנתיים והודיים כנגד הפרת הפסקת האש ע"י קע"ם והפדאירן.

7. יוטס הצביע על ארבע הנקודות שכל הארבע חייבים לפעול על פיהן.

א. לנהוג כארה"ב ולהפעיל השפעתן לקיום הפסקת האש.

ב. להסכים על הפסקת משלוחי נשק עד לכינון שלום.

ג. כל הארבע יגלו אי משוא פנים כפי שעושה ארה"ב, ציטט את דברי הנשיא ניקסון שהודיע שארה"ב אינה פרו ישראל ואינה פרו ערבים אלא פרו השלום. בזה יפיגו חששות ישראל וירכשו אמונה. יוטס הזמין הודעה דומה מצד ברית"מ.

ד. על הארבע לא להתיאש אלא להמשיך במאמצים לעריכת קווי הנחיה. קוים אלה חייבים להביח לא רק דעתן הן אלא להתקבל גם על דעת הצדדים ולהפיג חששות ישראל.

8. נציג ארה"ב קבע שברית"מ מתעלמת ממה שמטריד את ישראל ובמיוחד בשאלות ההתחייבות לשלום ודרך המו"מ.

על ישראל למלא תפקיד בהסדר לגבי עזה ושרם אש-שיח

9. יוטס הוסיף שהצעות ארה"ב ולגבי מצרים הוגעות ומפרשות למדי וטבעי הוא שישראל תמלא תפקיד בהסדר לגבי עזה ושרם אש-שיח.

10. אשר להצעות ארה"ב לגבי ירדן הרי היתה מידה של הענות חיובית מהצד הירדני.

11. ארה"ב קוותה משך ששה חדשים שברית"מ נכונה לפעולה משותפת ומתברר שהיא נסוגה. ארה"ב זזה מצדה אבל ברית"מ אינה מתקרבת כלל. לא הוא זקוק להוראות חדשות אלא מאליק.

ביצוע התחייבויות לשלום בהתאם לשלבים הקשורים בנסיגה

12. נציג צרפת הבהיר כוונת צרפת בקשר להתחייבויות לשלום. אמר שבאחריותן של הממשלות להבטיח המצעות מלוחמות ושלום יש להבחין בין שני סוגים: אחריות ישירה לכוחות הממשלתיים צבא ומשטרה; אחריות בלתי ישירה למעשיהם של יחידים וגורמים פרטיים. צרפת מציעה שעם הפקדת מסמכי השלום בידי מועבי"ש תכנס לתוקפה מיד אחריות לקיום שלום מצד כוחותיהן ואילו האחריות למעשי יחידים תכנס לתוקף עם השלמת הנסיגה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

בתקופת הנסיגה יהפכו שטחים למפורזים, לתוכם יוכנסו כוחות או"ם, להפריד בין הצדדים.

13. מאליוק הוסיף שבעית הפדאיון תצמצם מעצמה מרגע שישראל תתחיל לסגת. תקף את ארה"ב על שבהצעותיה אין חירוב לבסיגה. התאונן שארה"ב מתעלמת מאמנת קושטא המקנה למצרים רבונות על סואץ. הערבים עושים ויתור מצידם בהסכימם להסדר על בסיס גבולות 1967 ולא על בסיס תכנית החלוקה.
14. יוטס דחה טענות הסובייטי. ציין שתגובות ישראל והערבים להצעות ארה"ב מוכיחות שהיתה התקדמות בזרת.

דווח לנשיא מועבי"ט

15. בהתאם להחלטה שקבלו הארבע קודם לכן, לדווח מידי פעם באופן כללי לנשיא מועבי"ט, ביסחו סגני הנציגים דווח, שימסר לנשיא מועבי"ט בע"פ.

סודי ביותר

נאום נאצר בפני נציגי הכנס הביןפרלמנטרי בקהיר (2.2)

להלן הנקודות העיקריות שבנאום

הדת היהודית הופכת לתנועה לאומית

1. רציון סוזר שצמח באירופה בשלהי המאה ה-19 הופך את הדת היהודית לתנועה לאומית קנאית התובעת חלק ממולדת האומה הערבית בפלסטין. התנועה בקשה עזרת תורכיה, גרמניה ולבסוף בריטניה. בריטניה רמתה את הערבית ב-1917.

ארה"ב יורשת את מקום בריטניה

2 אחרי מלחמת העולם השנייה ירשה ארה"ב את מקום בריטניה ונסלה על עצמה גם את כל היעדים של בריטניה - ביניהם איום על העולם הערבי ונסיון לפוררו ולהתיש כוחו.

ישראל היתה תמיד התוקפת

3. בשלושת הקרבות שהתנהלו בין הערבים וישראל לא היו הערבים אף פעם הפותחים במלחמה, גם לא ב-1948, כאשר עוד לפני ה-15.5 פתחו ישראל במלחמה והשתלטה על אזורים רבים שהוקצו לערבים בתוקף החלטת החלוקה.

4. במלחמת ששת הימים הצליחה ישראל, בתמיכת כוחות ארה"ב ובסיועה החמרי והצבאי, לכבוש את פלסטין כלה, נוסף לשטחי שלש מדינות ערביות חברות באו"ם. כן נשמעו קולות על ישראל רבתי ופורסמו מפות התובעות גבולות מהנילוס עד הפרת.

מצרים קבלה החלטת מועבי"ס וסייעה ליארינג

5. למרות זאת קבלה מצרים את החלטת מועבי"ס מ-22.11.67, המבטאת את רצון דעת הקהל הבינלאומית, ואף סייעה ליארינג במשך שנה שלמה, אך ישראל התעלמה מהחלטת מועבי"ס.

לא יתכן מו"מ בצל הכבוש

6. ישראל תובעת מו"מ ישיר, אך כיצד זה ייתכן בצל הכבוש? מו"מ במצב כזה פרושו כניעה ללא תנאי. נוסף לכך אין על מה לנהל מו"מ לנוכח הצהרות ישראליות שאין מה לדבר על ירושלים, על רמת הגולן ועל שרם אש-שייח'....

סודי ביותר לנמען בלבד

- 26 -

7. לקח הערבים הוא, איפוא, שמה שבלקח בכוח לא יוחזר אלא בכוח.

ארה"ב נושאת באחריות

8. לחצה של ארה"ב חסם בפני יארינג את האפשרות להגיש דו"ח ולהוכיח שישראל היא שמכשילה בצוע החלטת מועבי"ס. ארה"ב במדיניותה נושאת באחריות גדולה למתרחש עתה במזה"ת ולמה שיתרחש בעתיד. ארה"ב נותנת לאלימות הטרוריסטית את המכשירים לביצוע התפקיד הנפשע, ותומכת בו פוליטית ותעמולתית.

הערכה

1. בניגוד למצופה (הודעות רשמיות בקהיר יום לפני הנאום שנאצר עומד לשאת נאום חשוב ויסקור בו ההתפתחויות האחרונות בזירה) כמעט התעלם נאצר מהבעיות המרכזיות הבולטות כתוצאה מההתפתחויות האחרונות, כגון המצב הצבאי לאורך קו החזית, הפעילות הישראלית בעומק מצרים וההשלכות על מוראל האומה המצרית, סיכויי הפתרון המדיני, עם כל הקשור למאמצי המעצמות, שיחות השתיים והארבע, תפקיד בריה"מ ואולי גם עמדת ארה"ב ונסיונותיה לקרב את המצרים לבקורת ראותה.
2. בצד המדיני, נסיון מרכזי להחדיר לאוזני הצופים שמצרים קילבה בשעתה את החלטת מועבי"ס מה- 22 בנובמבר '67, במתחשב שזה היה הפתרון שהקהיליה הבינלאומית החליטה עליו כמתאים ביותר, ומתוך התחשבות בדעת קהיליה זו. לא חלה התקדמות כלשהי בכוון זה, בגלל עמדת ישראל שהתעלמה מהחלטה זו. מדבריו אף השתמע מהערבים היו מוכנים להחליף בזמנו עם החלוקה.
3. נסיון לנסרל את הקו ההסברתי הישראלי המבוסס על עקרון יסודי ובל-יעבור של שיחות ישירות למו"מ בין הצדדים, בכך שנאצר קובע חד-משמעות שאין על מה לנהל-מו"מ שהרי מנהיגי ישראל הודיעו מראש שהנושאים העיקריים אינם ניתנים לויכוח כלשהו. יכול להשתמע מדבריו שבפעם אין הוא שולל את עצם רעיון המו"מ אך אין על מה לנהל מו"מ.
4. בקודה הראיוה לציון היא שנאצר לא הזכיר הפעם את תפקידה של בריה"מ. יתכן ולא רצה להבליט תלותו בגוש המזרחי ובמיוחד בבריה"מ, בהתחשב בפורום

בפניו הוא נאם. מצד שני, יצא גם הפעם נאצר בהתקפה ישירה, אך ללא טריקת הולת, על תפקידה של ארה"ב והציגה כתומכת הראשית בתוקפנות הישראלית. נאצר הבליט במיוחד את גורם המשכיות הזרמת הנשק האמריקאי לישראל, ויתכן והיה כאן נסיון לנסות ולהשפיע על החלטת ניקסון לבקשת ישראל לנשק נוסף.

5. נאצר איבד מבליט הפעם את הדורמטיות של העקרון של מה שנקלח בכח יש להחזיר בכח. אין הוא מציין באיזה שלב העיסמות במצאת מצרים ואין הוא קובע עיתוי ו/או שיטה. הרושם המתקבל הוא שמתוך פמליזם, כי הרי ישראל סירבה לפתרון המדיני כפי שהציג זאת, אין מנוס ולא נותרה דרך אחרת לערבים אלא לבחור בדרך המלחמה למרות הקרבנות.

6. יתכן שהדו-שיח של המצרים עם האמריקנים מחד ועם הסובייטים מאידך, השפיע על נאומו של נאצר, בו מסתמן הרצון להשאיר דלת פתוחה לאפשרות של חיפוש אחר פתרון מדיני לפי תנאי נאצר.

7. כללית, התמונה המצטיירת מנאומו, בעיני נציג זר, היא שהערבים, ומצרים בתוכם, היתה ועודנה, במצב של התגוננות בפני התוקפנות הציונית-יהודית-ישראלית, מאז תחילתה של התנועה הציונית, ואם כאשר פעלו הערבים, כפי שפעלו ב-1948, הם עשו זאת כתגובה למעשי הציונים שניסו להשתלט על אדמות ערביות מעבר לתכנית החלוקה של 1947. תמונה זו משתלבת יפה בנסיונו של נאצר לשוות תדמית מתגוננת לנאומו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 28 -

לקראת פסגת מדינות קו העימות

מדינות עימות ומדינות מסייעות

1. אחרי מלחמת ששת הימים התפתחה בעולם הערבי הבחנה בין מדינות קו העימות הלוחמות בגופן בגד ישראל ובין המדינות המסייעות, שהן כל יתר מדינות ערב החייבות את חלקן, בכסף ובציוד - למלחמה.

פסגת העימות הראשונה

2. פסגת מדינות העימות התכנסה לראשונה בקהיר בראשית ספטמבר 1969 בהשתתפות מצרים, סוריה, ירדן ועיראק (שהיא מדינת עימות בתוקף חיל המשלוח שלה בירדן). בסוף הכנס הצטרף אליו שליט סודאן אנ-נומיירי (כוח סודאני חונה בחזית התעלה מאז מלחמת ששת הימים).

מי ישתתף הפעם - המשמעות של השתתפות לוב

3. צהא אמורה הפסגה השנייה של מדינות העימות להתכנס בקהיר ב- 7.2, לאחר שלא הצליחו לכנסה ביבואר כפי שתכננו.
4. דרג הכנס יהיה : ראשי מדינות (עדין לא ברור אם יבוא נשיא עיראק), שרי הגנה וחוץ, מפקדים בכירים.
5. בכנס ישתתפו הפעם, בנוסף למשתתפי הכנס הראשון, גם סודאן ולוב. (קדאפי יבוא רק בסיום) לא ברור אם גם ארש"פ יוצג - כמשקיף - אך מכל מקום יזדמן עראפת לקהיר לימי הכנס. תצויין המשמעות המיוחדת של השתתפות לוב - על רקע עסקת הנשק הגדולה שלה עם צרפת והעסקה הנתונה למו"מ עם בריטניה.
6. אשר ללבנון, הרי הצליחה עד כה להשאר מדינה מסייעת, על אף מקומה הגיאוגרפי ועל אף המאמצים לסבכה במלחמה באמצעות ארגוני המחבלים. לרו"מ לבנון היתה הזדמנות להחליף דעות עם נאצר בביקורו בקהיר בימים אלה. כן קימה לבנון מגעים דו-צדדיים עם סוריה, עיראק וירדן.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 29 -

במה ידונו

7. המשימה המוצהרת של כנס מדינות העיסות היא להגביר את המאמץ המלחמתי בגד ישראל, לקדם את החזית המזרחית ולהדק את התיאום בינה לבין החזית המערבית, כשספקד שתי החזיתות הוא שר המלחמה המצרי גנרל מוחמד פאוזי, אשר הגיע לירדן ב-2.2.

ניגודים וספקות

8. פסגת העיסות מתכנסת בסימן של נגודים בין משתתפיה. ניגודים אלה תרמו להכשלת הפסגה הערבית ברבאט.
9. מצד אחד : המשולש - מצרים, לוב, סודאן, משולש זה זוכה לעדיפות ראשונה במדיניות הניצורבית של נאצר. אחרי נאצר גנרל גם חוסיין (במסגרת התיאום עם מצרים ביקר בקהיר לפני כמה שבועות שה"ח ירדן אר-ריפאעי).
- מצד שני : הסורים והעיראקים הרוגזים על שלא ניתן להם להשתלב במשולש המצרי-לובי-סודאני והמפריעים לתמרוכים המדיניים של נאצר בנושא ישראל ע"י קיצוניותם המוחלטת בגד כל הסדר מדיני. את הנגוד בין סוריה למצרים ממחיש ביקורו של הנשיא אל-אתאסי באלג'יר ערב פסגת העיסות ורדיו דמשק אף מסר (2.2) שאל-אתאסי ובומדיון ידונו בין השאר בועידת מדינות העיסות. כזכור היו הסורים, העיראקים והאלג'ירים בין מכשילי נאצר בפסגה הערבית ברבאט.
10. אם ישתתף ארש"פ בפסגת העיסות עשוי גם הוא להוסיף לתסבוכת עקב עמדתו המדינית הקיצונית, הקרובה לעמדה הסורית והעיראקית.
11. בשאלת השאלה : היש בנגודים שצויינו לעיל כדי להכשיל את פסגת העיסות כפי שנכשלה פסגת רבאט ?
12. גורמים הפועלים לבלימת הנגודים הם :
- א. סביר שאחרי כשלון ראבט ישתדל נאצר - בעזרת לוב, סודאן וירדן - למנוע מעצמו כשלון נוסף ויגלה תכסיסנות וגמישות יותר מאשר ברבאט.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 30 -

- ב. סביר שהרוסים מסדלים את סוריה ועיראק לא להכשיל את הכנס.
ג. ספק אם הסורים והעיראקים יפעלו בעצה אחת / שכן הניגודים ביניהם
עומדים בעינם על אף הרוגז המשותף בגד נאצר.
- ד. סביר שהן הסורים והן העיראקים יזהרו שלא לקומם את הלובים
והסודאנים התומכים בנאצר, וזאת משום שהן הסורים והן העיראקים
לא ויתרו על שאיפתם לפתח אחסים מיוחדים עם לוב וסודאן - ביחוד עם
הראשונה. כן לא נראה שהסורים והעיראקים חפצים בהתנגשות חזיתית עם
נאצר. אי רצון הסורים והעיראקים להנתק מנאצר מתבטא גם בשיחות
הכלכליות המשולשות מצרים-סוריה-עיראק שנערכו בקהיר בימים אלה.
13. עם זאת לא יהיה מצבו של נאצר בוח וסביר שהסורים והעיראקים ישתדלו
לצמצם את חופש התמרון שלו במשחק המדיני עם ארה"ב.
14. במישור הצבאי יתכן מאוד שיוחלט על נוכחות של כוח צבאי לובי כלשהו בחזית
התעלה.

בקורי הפסקת האש

מצרים .א.

הזירה היבשתית

1. השבוע חלה, אמנם, ירידה קלה במספר הפתיחות באש המצריות במרחב התעלה (בתחילת השבוע ממוצע של 10 פתיחות באש ליום), אך לעומת זאת הסתמנה נטיה מצרית להחריף את סוג האש שלהם לאש ארטילרית ומרגמות ולהרחיב את פעולות האש המצריות גם לגזרות שקטות יחסית.
בתחילת השבוע הנסקר התחלקה פעולות האש המצריות בגזרות התעלה כדלהלן:
גזרה צפונית - כ- 43% מכלל פעילות האש המצריות.
גזרה מרכזית - כ- 21% מכלל פעילות האש המצריות.
גזרה דרומית - כ- 36% מכלל פעילות האש המצריות.
2. השבוע חלה עליה במספר נסיונות החזירה המצריות באזור התעלה שבועדו בעיקר להצבת מארבים ומטלרים. בחזירות הבולטות השבוע היו:
א. ב- 31.1.70 סמוך ל- 13.30 נתקל סיור צ.ה.ל. במארב מצרי שמנה כ- 10 חיילים כ- 2 ק"מ מצפון לאיטמעיליה, המארב המצרי הנחית מכת אש ובסוג לצד המערבי של התעלה בחסות אש ארטילרית, שנפתחה על איזור המארב והמוצבים הסמוכים, בגררו 2 מחייליו שנפצעו, 2 מחייליו נפצעו קל.
ב. ב- 5.2.70 הותקף סיור צ.ה.ל. ע"י מארב מצרי בק"מ ה- 35 (צפונית לקנטרה). לכוחותיו 4 הרוגים ופצוע אחד. נראה שגם למצרים מספר נפגעים. במהלך התקרית הפעיל צ.ה.ל. מטוסים.
3. ב- 3.2.70 הודיעה מצרים על פשיטת קומנדו שבוצעה כביכול על מתקני צ.ה.ל. באזור א-טור במפרץ טואק. לאמיתו של דבר לא הופגז ולא הותקף כל כוח או מחקן צבאי של צ.ה.ל. באיזור. בסריקה שנערכה לאחר ההודעה המצרית נתגלו באיזור 2 מוקשים נגד רכב ורסיסים של פגזי מרגמה. כל זאת מחוץ לעיירה א-טור. יתכן שאלה סימנים ל"פשיטה" עליה מסרו המצרים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 32 -

הזירה האוירית

4. מטוסי חיל האויר המשיכו השבוע בתקיפותיהם הרצופות בזירת התעלה על כל גזרותיה ובחוף המצרי של מפרץ טואץ.
5. השבוע חזרו מטוסינו ותקפו מטרות בעומק מצרים, התקיפה בוצעה ב- 2.2.70 בשעה 13.30 ובמהלכה הותקפו 2 מחנות הצבא הבאים:
- א. מחנה צבאי ומכ"ם באיזור בלטים בצפון הדלתה כ- 120 ק"מ מערבית לפורט סעיד.
- ב. באיזור Matkabd בעמק הנילוס כ- 8 ק"מ מערבית לאסיוט.
- מוסיפות להגיע ידיעות המורות כי הפצצות חיל האויר בעמק מצרים גורמות למצרים אבידות ונזקים כבדים ומוסיפים לערער את המוראל המצרי.
6. השבוע המשיכו המצרים בתקיפות אויר כושלות בשיטת "פגע וברח" במרחב התעלה. בסיונות התקיפות האויריות המצריות השבוע היו:
- א. ב- 1.2.70 ב- 09.10 הטיל זוג מטוסים מצריים מספר פצצות מדרום לקנשרה וזוג נוסף מדרום לאגם המר הקטן. בשני המקומות החסיאו המטוסים המצריים את מטרותם ולא הסבו נזקים או אבידות לכוחותינו.
- ב. ב- 2.2.70 בשעה 17.12 חדרו 2 זוגות מטוסים מצריים, כנראה מיגים באזור קנשרה והטילו פצצות על מוצבינו בק"מ ה- 25 וה- 35. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק.
- ג. ב- 3.2.70 בשעה 11.40 תקפו 2 מטוסי מיג - 17 מצריים בפצצות מוצבי צ.ה.ל. בק"מ ה- 25 וה- 35 לא היו נפגעים. נפגעו גנרסור, מספר עמדות ומקלעים, הושבה אש נ.מ. ע"י כוחותינו.
- ד. ב- 4.2.70 ב- 09.35 תקפו 2 מטוסי סוחוי מצריים ללא תוצאות באיזור דרום האגם המר.
- ה. ב- 5.2.70 חדר זוג מטוסי מיג - 17 מצריים צפונית לקנשרה והטילו מספר פצצות. אין נפגעים לכוחותינו.

הזירה הימית

7. בליל ה- 5/6.2.70 בשעה 02.00 לערך ארעה התפוצצות בשתי אניות "בת גלים" ו "בת-שבע", שעגנו בנמל הצבאי באילת. "בת-גלים" טבעה ו-"בת-שבע" ניזוקה ונגררה לחוף. אין נפגעים. נראה כי החבלה בוצעה בידי אנשי צפרדע. עד לכתיבת שורות אלה אין פרטים נוספים.

השבוי הישראלי סגן דן אבידן

8. ארגון הצלב האדום הבינ"ל הודיע כי נציגו בקהיר ביקר ב- 21.1 אצל סגן דן אבידן בני"ח בשבי המצרי. הפגישה נערכה ללא עדים. לדברי איש הצלב האדום הובא סגן אבידן לבני"ח מספר ימים אחרי שבייתו. תנאי המעצר לפי נציג הצלב האדום משביעי רצון. לסגן אבידן שברים כפולים בשתי הרגליים והוא עבר עד כה 3 ניתוחים. סגן אבידן מסר בשיחה שהטיפול בו הוא טוב, התנאים משביעי רצון ולא עונה בשעת חקירתו.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. הצבא הירדני מוסיף לשמור על הרגיעה בקו הן בגזרה הצפונית והן בגזרה הדרומית. התקריות בהשתתפות צבא ירדן הן עתה מועטות וקטנות בהיקפן.
2. בליל ה- 3.2.70 פוצץ צ.ה.ל. 2 מבנים המשמשים את המחבלים באיזור נהריים בצד הירדני.
3. מארב צ.ה.ל. מעבר לגבול באיזור צופר שבערבה עלה על קבוצת מחבלים והרג אחד מהם.
4. כוח צ.ה.ל. נתקל ב- 4.2.70 אחה"צ בחולית מחבלים מזרחית לעין יהב במרדף שהתפתח עבר כוח צ.ה.ל. את הגבול וחדר כ- 20 ק"מ לתוך שטח ירדן צפונית מזרחית לעין יהב. לפחות 3 מחבלים נהרגו. לכוחותינו הרוג ופצוע.

הזירה האוירית

5. חיל האויר הופעל השבוע נגד עמדות מחבלים בשטח ירדן. במקרה אחד הופעלו מטוסינו באיזור בית יוסף שבצמק בית שאן ובמקרה השני באיזור שונת נמרין כ- 7 ק"מ צפונית מזרחית מגשר אלנבי.

פעולות טרור משטח ירדן

6. בשבוע שבין ה- 30.1.70 - 23 חלה ירידה בפעולות הטרור בכל הזירות שמספרן הגיע ל- 77 לעומת 97 שבוע קודם לכן. בזירה הירדנית ארעו בין ה- 30.1.70-23 47 פעולות לעומת 69 בשבוע הקודם. לירידה במספר פעולות הטרור משטח ירדן 2 סיבות עיקריות:
א. קשיי החורף.
ב. צמצום פעולות הטרור בגזרת בית שאן והמנעות המחבלים מהפגזת ישובים כדי למנוע ירי תגובה של צ.ה.ל. בעיקר לאירביד, זאת מתוך מגמת ארגוני הטרור שלא למתוח את יחסיהם עם שלטונות ירדן והאוכלוסיה המקומית.
החוששת מתגובות צ.ה.ל. .
7. בדרום רמת הגולן בוצעו לאחר הפוגה בגזרה זאת, בין ה- 31.1.70 - 23 3 פעולות טרור, כולן ירי והפגזה מעבר לגבול.
8. בעמק בית שאן בוצעו בין ה- 30.1.70 - 21 23 פעולות טרור, כולן ירי והפגזה מעבר לגבול, לעומת 38 שבוע קודם לכן.
9. בבקעת הירדן בוצעו בין ה- 30.1.70 - 23 20 פעולות טרור, מהן 19 מקרי ירי והפגזה מעבר לגבול וחדירה אחת, לעומת 24 בשבוע הקודם.
10. בערבה בוצעו 2 מעשי מיקוש בין ה- 30.1.70 - 23 לעומת 6 פעולות טרור שבוע קודם לכן.

טוריה

הזירה היבשתית

1. בשבועות האחרונים החריף המצב בקו הפסקת האש עם טוריה כתוצאה ממגמה טורית ל"חמס" את הקו בין אם ע"י עידוד פעולות טרור מבוקרות משטח טוריה ובין אם ע"י ייזום תקריות בהשתתפות כוחות טוריים סדירים. בחודש ינואר הפרו הסורים את הפסקת האש 62 פעם.
2. החל ב- 29.1.70 החלו הסורים, כאמור, להפעיל גם את כוחותיהם הסדירים בשתי דרכים:

סודי ביותר לנמען בלבד

- 35 -

א. ביצוע "בום" על קולי מעל חיפה (29.1.70).

ב. ייזום תקריות מקומיות באיזור רפיד תוך שימוש בטנקים, ארטילריה מרגמות ונק"ל.

המטרות הסופיות בחימום הקו הן, כנראה, שלוש:

א. שיפור תדמית הלוחמה הסורית בישראל לקראת ועידת מדינות "קו העימות".

ב. העלאת מוראל הצבא הסורי.

ג. שיפור מעמד שר ההגנה אסד בצבא ובשורות מפלגת הבעת' בוכח הסיעה האזרחית במפלגה.

עם זאת, ניכר כי הסורים מעדיפים לשמור על "חימום" מבוקר ומקומי של הקו כדי שהמצב לא יחרוג מחוץ ליכולת שליטתם בו וכדי שיוכלו להחזירו למצב ששרר קודם להחרפה. הסורים גם מעריכים, כנראה, שתקריות מקומיות לא תגררנה תגובה ישראלית ברחבת, ממנה הם חוששים. יש להניח, לכן, כי בעתיד הקרוב לפחות ימשיכו הסורים מצידם לשמור על האופי המקומי של התקריות.

3. התקריות באיזור רפיד שברמת הגולן במשכו לסרוגין מספר ימים ב- 30.1 בליל ה- 30/31.1 ב- 31.1 וב- 1.2.70. הן הסורים והן צ.ה.ל. הפעילו טנקים, ארטילריה ומרגמות. בתקרית ה- 2.2.70 הפעיל צ.ה.ל. גם מטוסים. בתקריות אלה אבדו הסורים לפחות 5 טנקים וכן בפגעו 3 סוללות תותחים סוריות.

הזירה האוירית

4. בתקרית ה- 2.2.70 באיזור רפיד הופעלו מטוסי חיל האויר נגד עמדות ארטילריה וטנקים סוריים. בתקיפה האוירית הושמדו 2 טנקים סוריים ונפגעו, כאמור, 3 סוללות תותחים סוריות.

5. מטוס "מיראג" ישראלי שהיה במשימת פטרול הופל באש נ.מ. סורית ב- 2.2.70 בשעה 15.34 ונפל בשטח סוריה באזור שיח מסכין כ- 25 ק"מ מזרחית לחוטפין. הטייס (סרן שלמה נבות) נהרג וגופתו הוחזרה ע"י הסורים ב- 5.2.70 בצומת אחמדייה בקרבת קונייטרה באמצעות נציגי הצלב האדום הבינ"ל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 36 -

פעולות טרור משטח טוריה

6. בין ה- 30.1.70 - 23 בערכו 18 פעולות טרור משטח טוריה לעומת 20 בשבוע הקודם. 5 מפעולות טרור אלה היו נסיונות חדירה והשאר הפגזות וירי מעבר לקו. המחבלים חזרו והפגזו את בחל גולן. פעולות טרור אלה מוסיפות להיות מתואמות ומבוקרות ע"י הצבא הטוריהמסייע למחבלים ובעיקר לחברי ארגון ה"צעאקה" הטורקי.

לבנון

ד. בשבוע שבין ה- 30.1.70 - 23 בוצעו 3 פעולות טרור משטח לבנון. שבוע קודם לכן לא בוצעה כל פעולת טרור בזירה זאת.

פרשת השומר החסוף ממטולה

בפגישה עם הלבנונים (3.2) ביזמתנו באמר להם ששמענו ההודעות בדבר מחלתו של רוזנואטר וכי אנו מבקשים שהלבנונים ידאגו להעברתו לידיהם. הנציג הלבנוני הגיב, שהם ממשיכים לקיים מגעים עם הפתח' בנושא וכן העלה רוה"מ כראמה את הנושא בפגישתו עם נאצר.

סודי ביותר

31

סודי ביותר
לנחמן בלבד

משרד החוץ

אל: רלג

השבוע בזירה המדינית

חם 42

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, כג' בשבט תש"ל
30 בינואר 1970

המסמך מכיל 31 דפים

השבוע בזירה המדינית (42)

30.1.70

24.1.70

תוכן הענינים

המעצמות

ארה"ב

א. שדר הנשיא נייכסון לכנס החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב (עמ' 1)

השדר נתקבל ע"י כנס החרום כהוכחה שמאמצייהם הוכתרו בהצלחה וכי כוחו של הצנור היהודי עמו גם בממשל זה. הכנס הביע דאגתו מכיוון מדיניות ארה"ב במזה"ת, קרא לביטול הצעות ארה"ב, דחה שיחות הארבע ודרש תמיכת ארה"ב בסיוע בסחוני וכלכלי לישראל.

ב. תגובות ערביות לשדר הנשיא (עמ' 2)

הנשיא חילו הצהיר שהערבים לא יקבלו פתרון כניעה באמצעות שיחות. דובר ממשלת מצרים יצא בהודעה מתונה.

ג. התשובה האמריקאית לבריה"מ (עמ' 3)

התשובה הטוביישית מוגדרת כבלתי קונסטרוקטיבית וכחוזרת בה מעמדות קודמות (שיחות נוסח רודוס). ארה"ב עומדת על הצעותיה מה 28.10. ארה"ב לא החליטה עדיין על דרך המשך המגעים.

ד. מאמץ דיפלומאטי אמריקאי לעבר מצרים וירדן (עמ' 4)

המצרים בתונים בתהליך של גיבוש החלטות לאור ההתפתחויות המדיניות והצבאיות ומתיעצים עם הטוביישים. ארה"ב אינה מגלה התרגשות מהפעילות הצבאית הישראלית. מצרים נוקטת בעמדות מתונות במגעים עם המערב ומסבירה

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

רצונה בהסדר. היא אף זוקפת לעצמה ויתורים וטוענת שאינה דוחה כליל הצעות ארה"ב. ארה"ב זוכה לשיתוף פעולה מצדו של חוסיין שיצא בהצהרה פומבית בראיון לניו-יורק טיימס שההצעה האמריקאית מהווה "צעד קדימה". אולם חוסיין בשאר עדיין מרותק לעגלתו של נאצר בדברו על הסכם חבילה כל ערבי.

ה. תשובת ארה"ב לבקשותינו תימסר במחצית פברואר (עמ' 9)
איש הבית הלבן גילה אופטימיות לגבי תוכן התשובה. דובר מחלקת המדינה מדבר על ערעור מאזן הכוחות במזה"ת ע"י עסקת הנשק הצרפתית עם לוב. לעומת זאת במסר מפי סיסקו שהענות לבקשותינו הצבאיות עתה תרחיק הסדר.

צרפת

עסקת המיראג'ים עם לוב (עמ' 10)

מדובר עתה בעסקה של 160 מטוסים. רה"מ צרפת דבר על כך שהמטוסים נועדים להגנה ולא יגיעו לחזית עם ישראל. צרפת לא תמכור מטוסים לעיראק. הארגונים היהודיים בארה"ב גינו מדיניות צרפת במזה"ת ערב ביקור פומפידו בארה"ב.

בריטניה

בריטניה דנה עם לוב בדבר אספקת צ'יפטיינים (עמ' 13)

מדובר במכירת 200 טנקים בערך.

דיוני ארבע המעצמות

א. פגישת נציגי ארבע המעצמות ב 23.1 (עמ' 14)

בעוד בריה"מ לוחצת לניסוחים משותפים ורואה בהצעות צרפת בסיס לדיונים, עומדת ארה"ב שבתחילה יפתרו שאלות המו"מ והשלום.

ב. שינוי המנדט של יארינג יבטל הסכמתנו לשליחותו (עמ' 15)

השגריר תקוע הבהיר למזכ"ל האו"מ שצידו של יארינג בקווים מבחים הסוטים מהמנדט שלו, תבטל הסכמתו לשליחותו.

סודי ביותר

THE
JOURNAL
OF

The Journal of the
American Medical Association
is published weekly, except
during the summer months
when it is published
bi-weekly. It contains
the latest news and
information in the
medical profession.
It is a valuable
source of information
for all medical
practitioners.
The Journal is
published by the
American Medical
Association, 535 North Dearborn
Street, Chicago, Ill.
Subscription prices
are as follows:
One year, \$5.00
Six months, \$2.50
Three months, \$1.25
Single copies, 50 cents
The Journal is
sent to all members
of the American
Medical Association
free of charge.
It is also available
for purchase by
individuals who
are not members.
For more information
contact the
American Medical
Association.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

נסתיים הטיבוב השלישי בשיחותינו עם הקהיליה הכלכלית האירופית (עמ' 16)

משלחת הקהיליה, בהשראה צרפתית, דרשה שיפור נוסף בתמורה הישראלית כדי להגיע לאיזון בהיקף הסחר שיהנה מהנחות במכס ושהשיעור המשוקלל של הנחות המכס מצד ארה"ב יגיע ל 40 אחוז מהנחות המכס מצד הקהיליה.

בקורי הפסקת האש

א. מצרים (עמ' 17)

חלה עליה קלה בפעילות הירי המצרית. במשכה המגמה של מיעוט בסיונות חדירה לשטחנו. מטוסי חיל האוויר המשיכו בתקיפות בעומק מצרים. מטוסים מצריים ביצעו מספר תקיפות על מוצבינו וסביבות אל-עריש.

ב. ירדן (עמ' 17)

צבא ירדן שמר בדרך כלל על שקט. חוסלה חולית מחבלים באזור צאפרי. מטוסי חיל האוויר פעלו באזור צאפרי-כרכ ובאזור דבוסיה. חלה ירידה בפעילות הסרור משטח ירדן.

ג. סוריה (עמ' 20)

פעולות הסרור המבוקרות הגיעו ל-20. מטוס סורי חלף בנפץ על-קולי מעל לחיפה ומטוסינו החזירו במססים מעל ערי סוריה.

ד. לבנון (עמ' 21)

מחבלים הפגישו אזור זרעית, צה"ל השיב בהפגזת כפר לבנוני.

ה. פרשת השומר החטוף ממטולה (עמ' 21)

שלטונות לבנון הודיעו שחושבים שניתן יהיה להחליפו תמורת מחבלים פלסטינאים. דובר פת"ח מסר שרוזנואסר חולה ומצוי בביה"ח בעמאן. המלך חוסין יפעל להחזרתו.

סוכל ניסיון הפיכה בעיראק (עמ' 23)

העיראקים מאשימים את איראן. 44 מהקושרים הוצאו להורג. יש להניח שתחול הרעה נוספת ביחסי עיראק-איראן.

נספח א': שדר הנשיא נייכסון לכנס החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב (25.1.70)

נספח ב': תשובת ארה"ב להערות הטובייטיות מיום 23.12.69, שנמסרה ע"י סייסקו

לדוברינין ב 22.1.70

סודי ביותר לנמען בלבד

המעצמות

ארה"ב

א. שדר הנשיא ניקסון לכנס החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב

1. המסע הצבורי של יהדות ארה"ב בגד מהלכיה המדיניים האחרונים של מחלקת המדינה הגיע לשיאו בכנס החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב, ברושנינגטון (25-26.1).
 2. הנשיא ניקסון שיגר לכנס שדר (25.1), הלוטה בנספח א' לסקירה זו.
 3. השדר מדגיש את הנקודות החיוביות בעמדת ארה"ב בסכסוך ישראל-ערב דהיינו, כינון השלום ע"י הסכם בין הצדדים באמצעות מו"מ והנכונות להבטיח את בטחון ישראל ע"י אספקת נשק. לעומת הדגשים השליליים שהתבלטו לאחרונה בדיפלומטיה האמריקנית, בהצעות להסדר עם מצרים וירדן ובנאומי של מזכיר המדינה רוג'רס.
 4. השדר מבטא את רגישות הנשיא לביקורת המסיבית משדרות הצבור והוא נתקבל ע"י הכנס כהוכחה, שאכן יש ברכה בעמל המאמץ היהודי שהושקע וכי כוחו של הצבור היהודי עמו גם בממשל זה.
- החלטות כנס החרום (26.1)
5. הכנס, בהשתתפות 1400 נציגים, שזכה לכיסוי נרחב באמצעי התקשורת קבל את ההחלטות הבאות:

הכנס הביע את דאגתו מכיוונה של מדיניות ארה"ב במזה"ת.
קדם בברכה את האשור הברור מהנשיא ניקסון על הידידות, הבנה ותמיכתה מצד הממשל בישראל.
הנסיונות מצד ארבע המעצמות לנסח את מסגרת ההסדר עומדים כמכשול בהתקדמות לקראת שלום אמת.
יש לבטל את הצעותיה האחרונות של ארה"ב לגבי הסדרים עם מצרים וירדן, כדי שהמו"מ הערבי-ישראלי, שהנשיא ניקסון תומך בו,

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

יבוהל ללא תנאים מוקדמים.

השלום במזה"ת יושג רק אם הערבים יכירו בישראל כמדינה ריבונית בעלת גבולות בטוחים, במו"מ חפשי לשלום.

על ארה"ב להמשיך לתמוך בבטחון ישראל באספקת הציוד הצבאי הנדרש.

תפקיד ארה"ב במזה"ת להביא הצדדים למו"מ ישיר ולעמוד כנגד לחץ סובייטי ומעל לכל להעניק לישראל את הכח הצבאי והכלכלי כדי להרתיע חוקפנות ערבית.

גיבוי מדיניותה של צרפת

6. הכנס קבל אף החלטות בענין אספקת הנשק הצרפתי ללוב והאמברגו הצרפתי ונציגיו נפגשו עם שגריר צרפת (ראה להלן הפרק על צרפת).
7. הצירים לכנס נפגשו עם למעלה מ 250 סנטורים ואנשי הקונגרס. בשיחות עמם התבטאו בעיקר נגד דיוני המעצמות והתכניות למיניהן להסדר. כן עמדו על הצורך בחזוקה הצבאי והכלכלי של ישראל.

ב. תגובות ערביות לשדר הנשיא

1. פרסום בוסח השדר הביא לגל מידי של תעמולה אנטי-אמריקאית בארצות ערב.

הערבים לא יקבלו פתרון כניעה באמצעות שיחות

2. התגובה הרשמית הראשונה באה מנשיא לבנון, חילול שטען שכאן הוכחה מחודשת של תמיכתה הבלעדית של ארה"ב בישראל. שום ערבי לא יאשר את המדיניות המבקשת לכפות פתרונות של כניעה באמצעות שיחות.

תגובה רשמית מצרית מתונה

3. התגובה הרשמית המצרית, הראשונה בינתיים, לשדר נרכסון הייתה מתונה והושמעה ע"י דובר ממשלת מצרים (28.1) שטען, בין היתר, שדברי

3./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

ניכסון על המשכת אספקת הנשק לישראל מעוררים את השאלה אם אמנם שואפת ארה"ב שבמזה"ת יכין שלום המושגת על צדק והתשובה לכך, למרבה הצער, היא שלילית.

אין שינוי במדיניות ארה"ב

4. דובר מחלקת המדינה הצהיר (28.1), כי השדר של ניכסון לוועידת הארגונים היהודיים, לא ביטא כל שינוי במדיניות ארה"ב כפי היתוותה ע"י רוג'רס בנאומו ב-9 בדצמבר וכי הוא עקבי לגבי החלטת מועב"יש.

ג. התשובה האמריקאית לבריה"מ

1. בנספח ב' לסקירה זו לוטה תשובת ארה"ב לאגרת הסובייטית (בע"פ) שבמסרה ע"י השגריר דוברינין למזכיר המדינה רוג'רס ב-23.12.69.
2. תשובת ארה"ב במסרה ע"י עוזר מזכיר המדינה סיסקו, לידי דוברינין (22.1).

הכדור עובר לידי בריה"מ

3. התשובה מבהירה כי הממשל אינו רואה באגרת הסובייטית תשובה קונסטרוקטיבית להצעותיו. בריה"מ חזרה בה מן ההבנה בדבר נוסחת וודוס. ארה"ב דוחה הטענות הסובייטיות שהצעות ה-28.10 הן חד-צדדיות ומוגבלות לניסוחים ביטראליים. התשובה הסובייטית מסלפת את עמדת ארה"ב בשאלת הנסיגה והיא מתחמקת ביחס לשאלת ההתחייבות לשלום.
- ארה"ב דורשת תשובה ברורה מברה"מ לענין ההכרח שרואה ארה"ב בכינון שלום חוזי שיושג ע"י מו"מ בין הצדדים, לאחר שזו תשקול מחדש את דעותיה שבאו לביטוי באגרתה מה-23.12.
4. בכך מעבירה ארה"ב את הכדור לידי בריה"מ מבלי שהיא קבעה לעצמה כיצד להמשיך הלאה את המאמצים הדיפלומטיים בכוון בריה"מ.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

5. הנשיא ניקסון התביא בפני משלחת ותיקי המלחמה היהודיים (22.1) שהסובייטים לא זזו במאומה בעמדתם.
6. במחלקת המדינה יש הנוטים להתיאש כליל מהמשך השיחות עם הסובייטים ויש הסוברים שחייבים להמשיך במגע, כדי להגיע לנקודות משותפות.

מודגש עקרון ההסדר המדיני

7. בריה"מ ממשיכה להדגיש את עקרון הפתרון המדיני במדיניותה. במאמר בפרבדה (27.1) נאמר שבריה"מ פועלת מזה חודשים רבים להשכנת שלום צודק ויציב באזור. בעל המאמר מאשים את ישראל וארה"ב, התומכת בה, במניעת השלום, בעל המאמר אף מזכיר את עקשנותן של טוריה ועיראק בהקשר הפתרון המדיני.
8. אולם מאידך, חוזר המאמר על התכנית הסובייטית הנוקשה להסדר.

הסובייטים נמנעים מהצעות לתביעות רכש מצריות

9. לפי ידיעות במחלקת המדינה נמנעים הסובייטים מלהצעות לתביעות רכש מצריות שונות ובמיוחד בתחום האזרחי. הסובייטים אף מרמזים על כך בפני האמריקאים, כעדות לרצונם הטוב ולענינם בהסדר.

ד. מאמץ דיפלומטי אמריקאי לעבר מצרים וירדן

1. המאמץ הדיפלומטי האמריקאי מתרכז בשלב זה בשיחות בילטרליות עם המצרים והירדנים על מנת לתהות על תגובתם להצעות האמריקאיות.
2. עם זאת, נאמר לנו, שארה"ב מבקשת לשכנע את המצרים הן בקהיר והן בניו-יורק, שהצעותיהם מהוות את המלה האחרונה ואין כל סיכוי לויתורים נוספים. בהקשר עם המגעים הביילטרליים האמריקאים-מצריים. יצויין, שבשבוע שעבר יצא הנציג המצרי ברושינגטון להתייעצויות בקהיר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

התיעצויות מצריות עם הסובייטים

3. המצרים בתונים עתה בתהליך של גיבוש החלטות, הקשורות במצב המדיני החדש (ההצעות האמריקאיות והקפאון בשיחות הארבע), והחרפת הלוחמה מצד ישראל. (ראה גם סקירתנו מס' 41 מיום 23.1, הפרק על ההשלכות המדיניות של התפתחויות האחרונות בלוחמה עם מצרים). הקו המצרי יקבע כנראה רק לאחר בדיקת עמדות מחודשת עם הסובייטים והתיעצויות קדחתניות עמהם מתנהלות עתה בקהיר. בקהיר אף רווחו שמועות, לפיהן ערך נאצר ביקור חטוף במוסקבה בפרק הזמן בין ה- 24-27 דנא.

פעולות ישראל בועדו למנוע הסדר מדיני

4. כתבות בעתונות ארה"ב (ושינגטון-פוסט ולוס-אנג'לס שימש - 28.1) מצטטות דיפלומטים מערביים ואמריקאיים, הרומזים שפעולות חיל האוויר הישראלי בועדו למנוע הסדר מדיני, לאחר שנראה שערבים מתונים גילו התעניבות בהצעות מחלקת המדינה.

אין התרגשות מהפעילות הצבאית המוגברת

5. ארה"ב לא גלתה התרגשות בוכח הלחץ הצבאי הישראלי בעורף המצרי ורוג'רס הסתפק בתשובה לשאלת עתונאי, בהגדרת המצב כולו כמדאיג וכמרחיק את סיכויי ההסדר.

קריאה לשוב להסכם הפסקת האש

6. דובר מחלקת המדינה הגיב (28.1) על שאלות בדבר ההפצצה הישראלית בפרברי קהיר, באמרו כי ארה"ב יעצה לישראל פעמים חוזרות ונשנות לנהוג בריסון. הדובר הכריז כי יש צורך דחוף ששני הצדדים יעי בו בקפדנות להסכם הפסקת האש של האו"ם. הוא אמר שארה"ב מודאגת מהעוצמה ומהדרגה של האלימות לאורך קו הפסקת האש ומהמוות וההרס הנובעים מכך.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

ארה"ב רואה בעין יפה פעולותינו הצבאיות

7. איש הבית הלכן המטפל בענייניו התבטא בשיחה עם חבר הקונגרס, שארה"ב רואה בעין יפה את פעולותינו הצבאיות בגזרה המצרית ובמיוחד בקרבת קהיר.

מצרים בוקטת במתינות במגעים עם המערב

8. המצרים מבקשים שוב לשוות לעצמם עמדה מתונה במגעים עם מדינאים מערביים. בשיחות שקיים שה"ח לוקסמבורג עם נאצר ושה"ח מצרים ריאד, שתכנן בועד להגיע לאמריקאים, הסתכמה העמדה המצרית כרגע כדלהלן:

מצרים זוקפת לעצמה ויתורים

א. מצרים רוצה בהסדר המדיני וזוקפת לעצמה מספר ויתורים בשאלות הנדונות ע"י המעצמות כגון: קבלת עקרון עסקת החבילה והביצוע לאחר ההסכם, בעוד שישראל לא זזה מעמדתה.

מצרים אינה דוחה לגמרי את הצעות ארה"ב

ב. מצרים מתנגדת להצעותיה של ארה"ב משום שהן חדורות התחשבות בעמדה הישראלית. בדרישה לויתורים בוספים. ההצעות האמריקאיות משחררות את ישראל מקבלת החלטת מועבי"ט ואילו את הויתורים המצריים עד כה רואות הן כדבר שכבר הושג. עם זאת, אין הם דוחים לגמרי את ההצעות הללו. המצרים אף הסמיכו את שה"ח הלוקסמבורגי למסור זאת לאמריקאים.

מצרים מוכנה לשיחות לא ישירות

ג. המצרים מוכנים לשיחות לא ישירות. ריאד הזכיר בנקודה זאת, שבניקורו האחרון בניו-יורק מסר לרוג'רס שהוא מוכן למגעים והדבר ניתן להסדר באותו מלון שהתגורר בו אז בניו-יורק ואף רוח"מ גולדה מאיר התגוררה בו, אך רוג'רס לא השיב דבר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

מרבית הפליטים לא יחזרו לישראל

ד. בענין הפליטים אמרו המצרים כי הם משוכנעים ששלושת רבעים מהם לא יחזרו למקומותיהם ונתן לישנם בגדה המערבית.

לא יעמדו על חלוקת ירושלים

ה. על ישראל להחזיר השטחים הכבושים למצרים וירדן, אך הרושם הוא שלא יעמדו על חלוקת ירושלים, אלא על הסדר איזשהו (לא בינאום) אשר יבטיח זכויות הערבים.

מסתפקים בהסדר מצרי, ירדני, ישראלי

ו. המצרים רוצים בהסדר משולש כלומר, מצרים, ירדן וישראל. באשר לסוריה - שזו תדאג לעצמה. כי הסורים הם עקשנים ומסרבים לדבר בדיוק כמו הישראלים.

על ישראל להצהיר בכונות לנסיגה

ז. המצרים עומדים על כך, שלפני כל פתרון או הסדר, חייבת ישראל להצהיר שתהיה מוכנה לסגת, לאחר שיגיעו להסדר. שה"ח הלובסטמבורגי העיר שבעוד שניסוחו של נאצר בשאלה זו היה החלטי, היה הניסוח של רואד פחות מחייב: משהו בצורת בכונות או אפשרות של נסיגה, בלי קביעת גבולותיה.

ח. המצרים אינם מוכנים להזכיר את רודוס ומתנגדים בשלב זה לחידוש שליחות יארינג, משום שהתנאים אינם בשלים לכך עדיין.

ט. בהקשר עם ההסלמה הנוכחית בפעילות הצבאית, טענו שעם רצונם בהסדר מדיני, לא יוכלו לקיים מגעים, מתוך השפלה, כפי שרוצים זאת הישראלים, כדי להפיל את נאצר.

אלה שינואו אחרי נאצר יהיו קיצוניים ממנו

9. לדעת שה"ח הלובסטמבורגי, נאצר יודע שלא יוכל להכריע את ישראל עוד שנים רבות, אך אם במשיך בפעולות הצבאיות בתוך מצרים ונשפילו עוד

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

יותר, תקטן השפעתו על עמו ואלה שיפילוהו יהיו הקיצוניים דוקא, הרוצים במלחמה בכל מחיר.

ארה"ב זוכה לשיתוף פעולה במגעים עם ירדן

10. לעומת חוסר ההתקדמות במגעים הבילטרליים בין ארה"ב למצרים, זוכה ארה"ב ליתר שיתוף פעולה מצדו של חוסיין, שבאופן פרטי התבטא בעד ההצעות האמריקאיות, אולם מגלה לשון זהירה בהופעותיו הפומביות, משום שהוא קשור במצרים.

ממשלת ירדן מגבשת עמדתה

11. שה"ח הירדני, ריפאעי, שנפגש עם נאצר כדי לעמוד על דעתו בקשר להצעות האמריקאיות, בהקשר הירדני, חזר אופטימי מפגישה זו. ממשלת ירדן מגבשת עתה את עמדתה והנושא עוד יבדק בשנית בין המלך חוסיין עם נאצר. בתחילת חודש פברואר.

נאצר התיר חופש פעולה מסוים

12. חוסיין חש כנראה שבשלב זה קבל מידה מסויימת של חופש פעולה מנאצר, בהתבטאות פומבית ובמגעים עם ארה"ב. על יסוד כך, התבטא בדאיון לניו-יורק טיימס (25.1) שההצעה האמריקאית מהווה "צעד קדימה", אך יחד עם זאת הבהיר ש"אם יהיה פתרון עליו להיות פתרון כללי - לא פתרון עשוי חלקים חלקים". הוא גם דחה כל מחשבה על "שלום בפרד".

13. חוסיין ציין כי עתה הוא סבור שההצעות האמריקאיות למצרים ולירדן, שהועלו ערב ועידת מנהיגי ערב במרוקו בדצמבר - חדשו את הסכויים להסדר פוליטי, בעוד שקודם להגשתן חשב שידידיו במערב זנחו אותו וכי המאבק המזויין הוא הדרך היחידה שנשארה פתוחה בפניו.

14. חוסיין הוסיף כי ההצעות האמריקאיות האחרונות הן למעשה ההסברים שקבל הן בניו-יורק והן בוושינגטון, ערב קבלתה של החלטת מועבי"ס. "זה ניתן לי כפרוש האמריקאי להחלטה. מאז שוב לא שמענו הרבה על פרוש זה עד לזמן האחרון".

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

חוסיון כבול לעגלתו של נאצר

15. הגם שחוסיון הרחיק לכאורה לכת בהצהרתו הפומבית, הרי בדחותו שלום בפרד ובעמדו על פתרון החבילה הכלל ערבית, הרי הוא נשאר עדיין מרותק לעגלתו של נאצר.

ה. תשובת ארה"ב לבקשותינו תמסר במחצית פברואר

ערעור מאזן הכוחות

1. דובר מחלקת המדינה אמר (23.1) כי העסקה הצרפתית לובית, למכירת 100 מטוסי מיראג' עשויה לערער את מאזן הכוחות במזה"ת, בעוד שמדיניות ארה"ב היתה מאז ומתמיד לקיים מאזן זה.
2. בקשת ישראל לרכישת מטוסי סילון בארה"ב נמצאת בעיון.

אופטימיות לגבי תוכן התשובה

3. איש הבית הלבן המטפל בענייננו גילה אופטימיות לגבי תוכן התשובה שתמסר לנו, בתשובה לבקשותינו בתחום הבטחוני והכלכלי. לדבריו, נקבל את התשובה במחצית פברואר.

הענות לבקשות הצבאיות עתה, תרחיק הסדר

4. לעומת זאת, מסר סייסקו (28.1) בתדריך לקבוצת חברי ביה"ב, שכל הענות לבקשותיה הצבאיות של ישראל עתה, תרחיק סכוי הסדר ותגביר המתיחות. מאזן הכוחות הוא לטובת ישראל והפעולות האחרונות הן דוגמא לכך. נושא מאזן הכוחות בלמד בקפידה ולכשיגיעו למסקנות שונות יודיעו על כך לישראל. זאת, לדבריו, היא מכל פנים עמדת מחלקת המדינה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

צ ר פ ת

עסקת המיראז'ים עם לוב

ממשיכות להגיע ידיעות שהעסקה עם לוב עולה למעשה אף על יותר מ-100 מטוסים. מדובר על 100 מטוסי מיראז' ועוד 60 מטוסי אמון מסוג CESSNA לאמונים, אשר ישלחו ליוון, מקום שם יאומנו הטייסים הלוביים ע"י היוונים.

רוה"מ צרפת על עסקת הנשק עם לוב

בראיון בטלביזיה הצרפתית (27.1) התייחס רוה"מ צרפת שאבאן דלמאס לעסקת הנשק עם לוב ולמדיניות צרפת בים התיכון. הנקודות העיקריות בדבריו :

- א. מאה המיראז'ים לא נועדו לספח את הסכסוך, הם נועדו ע"י ממשלת לוב כדי לבסס את מערכת ההגנה שתבטיח את בטחונה.
- ב. מספר הטייסים שיש ללוב עכשיו אינו חשוב, החוזה כולל גם סעיף בענין הכשרת טייסים.
- ג. היו מגעים גם עם המשטר הקודם, והמשטר החדש פנה לצרפת והעדיף אותה על ארה"ב, בריטניה ובריה"מ, מהסבות שצרפת היא מדינה ים-תיכונית ומכיון שצרפת מנהלת מדיניות של דקלוביזציה.
- ד. לוב מהווה המשך של צפון אפריקה - מרוקו, אלג'יריה, תוניסיה מבחינת התענינותה של צרפת.
- ה. צרפת מצפה להתפתחות חשובה במישור היחסים הכלכליים עם לוב.
- ו. יש בסיס לחשוב שהמטוסים לא יימצאו בחזית עם ישראל. המרחק בין לוב לבין החזית עושה מטוסים אלה לבלתי שמישים משטח לוב. אין לצרפת סבה להטיל ספק במה שנאמר לה. מדיניות צרפת היא לא להזין את הסכסוך בנשק, וצרפת אינה נונתנת נשק לישראל ולשכנותיה. אם המטוסים ישנו יעדם ואנו נדע על כך במהירות מספקת, יחול האמברגו על המשלוחים הבאים. המדובר במטוסים שעדיין לא יוצרו, בטייסים

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

שעדיין לא הוכשרו, המטוסים הראשונים יימסרו רק בעוד 15-16 חודשים, וכל העסקה תושלם ב-1974. עד אז, ניתן לחשוב שהמלחמה תגמר, ושכרגע אין סבה לחשוב שביום מן הימים יופעלו מטוסים אלה בגד ישראל.

ז. מדיניות צרפת כלפי ישראל לא השתנתה. צרפת אשרה שהיא ערבה לזכותה של ישראל להתקיים, כלומר לעצמאותה, לבטחונה, לממש כל זכויותיה הרבות.

צרפת לא תמכור מטוסים לעראק

דברים ברוח דומה אמר רוג'ר מ צרפת (27.1) למשלחת יהודית שבקרה אצלו. בשיחתו חזר והבטיח ואף בקש מאחד המשתתפים למסור לשגריר איתן רשמית בשמו, שקיימת החלטה סופית שלא למכור מטוסים לעיראק.

ועדת החוץ ובטחון של הסנט דוחה הסברי שומאן בעסקה הלובית

שה"ח שומאן הופיע (27.1) בפני ועדת החוץ והבטחון של הסנט הצרפתי בדיון בעסקה הלובית. נראה שחברי הועדה לא קבלו את הסברי השר, שכן החליטו ברוב גדול, 29 לעומת 9, לדרוש דיון במליאת הסנט.

הארגונים היהודיים בארה"ב מגנים מדיניות צרפת במזה"ת ערב ביקור

פומפידו

כנס החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב קבל החלטה (26.1) בענין צרפת שבה גינה את מדיניותה האנטי-ישראלית והפרו-ערבית של ממשלת צרפת; ממדי אספקת הנשק ללוב מפרים את מאזן החימוש ומלבים את אש הסכסוך במזה"ת. האירונים שיסופקו ללוב מיועדים למצרים.

סודי ביותר

12./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

במעשה אספקת הנשק, מצטרפת צרפת לבריה"מ והיא מאבדת כל טענה
לניטרליות ואוביקטיביות בשיחות ארבע המעצמות.

ההחלטה מזכירה הידידות האמיתית של העם הצרפתי לישראל בעבר
ומוחה, ערב ביקור פומפידו בארה"ב, על פעולת ממשלתו. קוראת
לפומפידו לחזור בו ממדיניותה המזהתי"ת של צרפת ולבטל האמברגו
על ישראל.

העם הצרפתי יראה בעין רעה פגיעה בנשיאו

משלחת מועדון הנשיאים אף נפגשה עם שגריר צרפת בווינגטון ושטחה
בפניו טענות הצבור היהודי בענין האמברגו ואספקת הנשק ללוב.
השגריר הדגיש אהדת צרפת לישראל והסביר עניני אספקת הנשק לפי
הטעון הצרפתי הידוע. רמז שהעם הצרפתי יראה בעין רעה פגיעה
בנשיאו בעת ביקורו בארה"ב.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 13 -

ברישניה

ברישניה דנה עם לוב בדבר אספקת צ'יפטינים

במשרד החוץ הבריטי אנו למדים שב-21.1 החלה ברישניה במו"מ עם לוב
בפרטי הוצאת הכוחות הבריטיים מלוב וענינים הקשורים בסיום החוזה
הלוב-בריטי ב-31.3.70. כן דנים הבריטים עם הלובים בענין אספקת
כ-200 טנקים מסוג צ'יפטיין.

סודי ביותר

14./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

דיוני ארבע המעצמות

א. פגישת נציגי ארבע המעצמות ב 23.1

בריה"מ לוחצת לניסוחים משותפים

1. נציג בריה"מ המשיך ללחוץ בצורך לגשת לניסוח הנקודות המוסכמות בין

המעצמות לפי הסדר:

א. נסיגה

ב. גבולות

ג. הפסקת לוחמה

ד. פליטים

הצעות צרפת בסיס לדיון בניסוחים

2. לדבריו, כבר הסכימו הנציגים והסגנים, שיש לעסוק בניסוח והצעות צרפת מהוות בסיס מעשי בדיון לכך. בריה"מ מקבלת שמונים אחוז מהצעות אלה ויש סימנים שבריתניה מקבלת חשעים אחוז מהן ורק עמדת ארה"ב נוקשה ומעכבת.

יש לפתור תחילה שאלות המו"מ והשלום

3. נציג ארה"ב הכחיש שקיימת הסכמה לעסוק בניסוח והדגיש שברשימת הנושאים המעונים ברור חייבים להופיע במקומות ראשונים ענייני שיטת המו"מ וההתחייבויות לשלום. מכיון שהארבע כבר דנו די הצורך בשאלת הנסיגה, מן הדין שבריה"מ תביא את דברה בשאלות המו"מ והשלום.

צרפת אף היא מציעה לגשת לניסוח

4. נציג צרפת חמך בנציג הסובייטי והציע אף הוא לגשת מיד לניסוח.

5. נציג בריטניה חמך בעמדת ארה"ב שכל עוד אין הסכמה מספקת בשאלת ההתחייבויות לשלום, אין מקום לגשת לניסוח. כן דרוש תחילה להבהיר גם את שאלת שיטת המו"מ.

גם יורש של נאצר לא יענה לתביעת מו"מ ישיר

6. חוץ הפגישה התאונן הנציג הסובייטי על הצהרות חוזרות מצד ישראל בצורך בסילוקו של נאצר. הנציג מען שתביעת ישראל למו"מ ישיר חסרת טעם וכי

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 15 -

גם שום יורש של נאצר לא יהיה מסוגל להיענות לה.

ב. שינוי המנדט של יארינג יבטל הסכמתנו לשליחותו

השגריר תקוע השמיע בשיחה עם מזכ"ל האו"מ תאנש (22.1), הבהרתנו בדבר סיכום הארבע, כפי שנמסרה לנציג ארה"ב יוסט (ראה סקירתנו מס' 41 מיום 23.1) דהיינו, שאם יארינג יצוייד ע"י הארבע בקווים מבחנים הסוטים מהמנדט שלו, שנועד לקדם הסכם, הרי שהסכמת ישראל ליארינג תהיה בטלה.

סודי ביותר

לנמען בלבד

- 16 -

נסתיים הסבוב השלישי בשיחותינו עם הקהיליה הכלכלית האירופית

1. משלחות הקהיליה וישראל בפגשו בשלישית בימים 21 - 23 בינואר 1970 במסגרת המו"מ המתנהל לחתימת הסכם העדפה.
2. משלחת הקהיליה, בהשראת הצרפתים, דרשה שיפור נוסף של התמורה הישראלית כדי להגיע לאיזון בהיקף הסחר שיהיה מהנחות במס ועל מנת שהשעור המשוקלל של הנחות המכס מצד ישראל יגיע ל- 40 אחוז מהנחות המכס מצד הקהיליה. משלחת הקהיליה נאותה מצדה להעניק מכסת מכס של 300 טון לבדי כותנה ולכלול בהסכם סעיף מיוחד ביחס למיצי פרי הדר.
3. לאחר שהמשלחת הישראלית הגישה הצעותיה לשיפור התמורה, הודיע יו"ר משלחת הקהיליה כי לדעתם קיים עתה בסיס להשלמת ההסכם בקרוב. בקשותיה של ישראל לשיפור תוכנו של ההסכם ע"י העלאת שעור ההנחה מ- 45% ל- 50%, ביטול החריגים התעשייתיים הנוותרים והרחבת רשימת המוצרים החקלאיים שיזכו להנחות מכס, נשארו עדיין פתוחות.
4. צויין שלמרות שבסיבוב הקודם הוסכם בין שתי המשלחות כי ההצעות ההדדיות הן שקולות, באה משלחת הקהיליה בסיבוב הנוכחי ודרשה שיפור נוסף של התמורה הישראלית.
5. יזמה זו היא תוצאה של לחץ מצד הצרפתים שטענו ערב המו"מ כי התמורה הישראלית איננה מספקת ואף רמזו שלדעתם מתנהל המו"מ עמנו "מהר מדי".
6. שתי המשלחות יפגשו פעם נוספת ב- 10 בפברואר לסיום המו"מ וביסוח ההסכם.

סודי ביותר

17./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

בקורי הפסקת האש

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. השבוע חלה עליה קלה בפעילות הירי המצרית, שהגיעה בתחילת השבוע הנסקר לממוצע של 19 פתיחות באש ליום. עם זאת, אין הדבר מצביע על כך, שמצרים בטשה את מדיניות ה"הרפיה" מהשבוע שעבר. העליה בפעילות הירי המצרית נבעה בעיקר מחילופי אש מדי לילה שכ-60% מהם התנהלו בגזרה הצפונית. המצרים פעילים יותר בגזרה הצפונית מאשר בשאר הגזרות מאחר שבגזרה זאת פעילים חיל האויר והארטילריה הישראלית יחסית פחות מאשר בשאר הגזרות. בגזרות המרכזית והדרומית נמשכת בדרך כלל ה"רגיעה" היחסית בפעילות האש המצרית.
2. במשכת המגמה של מעוט בסיונות חדירה מצריים לשטחנו.
3. כוחותינו אשר פשטו על שידואן ב-22.1.70 (אה סקירתו מס' 41) השלימו את ביצוע משימתם ויצאו את האי ב-23.1.70 בשעה 1700. בליל ה-22/23.1 ערכו המצרים חקיפה אווירית אחת על כוחותינו שבאי והשתתפו בה מטוס או שניים. לא היו נפגעים לכוחותינו בהפצצה זאת. המטוסים מהרו להסתלק כשהופיעו מטוסינו.
- ספינה מצרית שנסתה להגיע לאי טובעה ע"י אש כוחותינו שבאי. כזכור טובעו בשעות הראשונות לפשיטת כוחותינו ב-22.1 שתי טרפדות מצריות ע"י מטוסי חיל האויר. לפני יציאתם את האי השמידו כוחותינו את מתקני הצבא המצרי שהיו בו ופינו את הציוד הצבאי.
- להלן סיכום אבידות האויב בפעולה זאת:
- 70 הרוגים מהם כ-40 אנשי צוות הטרפדות לרבות קצין ימי בדרגת קולונל.
- 62 מחיילי האויב בלקחו בשבי.
- טובעו 2 טרפדות מצריות וספינה מצרית אחת.
- הציוד הצבאי שהיה באי, לרבות תחנת מכ"מ בלקחו שלל.
המצרים עצמם הודו ב-80 אבידות (הרוגים, פצועים ונעדרים). במשך המבצע נהרגו 3 מחיילינו ו-6 נפצעו, מהם שניים קשה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

הזירה האוירית

4. מטוסי חיל האויר המשיכו השבוע בתקיפותיהם הרצופות בקו התעלה על גזרותיו ובמפרץ סואץ.
5. חיל האויר המשיך גם השבוע בתקיפת מטרות בעומק מצרים וליד קהיר. התקיפות שבוצעו השבוע הן:
- א. ב- 23.1.70 בשעה 1030 לערך תקפו מטוסינו מחנה צבאי מצרי כ-4 ק"מ מצפון לחילואן ומחנה צבאי שני באיזור מחנות הקטמפ, שמדרום מזרח לדלתה.
- ב. ב- 28.1.70 בשעה 1000 לערך תקפו מטוסינו מחנות צבא באיזור אל-מעדי, כ-10 ק"מ מדרום לקהיר, בדהשור, כ-13 ק"מ מדרום לחילואן. לפי ידיעות ממקורות שונים מחברר כי למצרים נגרמות אבידות רציניות בציוד ובנפש בתקיפות האויריות לעומק מצרים, הגורמות גם לדמורליזציה במצרים.
6. ב-25.1.70 סמוך לשעה 0800 תקפו מטוסי חיל האויר ספינת עזר של הצי המצרי מדרום מערב לאי שידואן. הספינה נפגעה ובשורה תקועה על שרטון. ספינת עזר זאת היא בת 120 טון והיא פעלה בשורות הצי המצרי להובלת חיילים והספקה. הספינה הותקפה לאחר שפתחה באש לעבר מטוסינו. המצרים הגישו אגרת למועבי"ט על תקיפת הספינה וטענו כי המדובר בספינה אזרחית שלא שמשה ליעדים צבאיים.
7. זמן קצר לאחר פשיטת כוחותינו על האי שידואן חזרו המצרים וניסו מספר פעמים לתקוף את כוחותינו מהאויר. התקיפות בוצעו כרגיל בשיטת פגע וברח ומבלי שתצלחנה לגרום לכוחותינו נזקים או אבידות. תקיפות אויריות מצריות אלה היו:
- א. ב- 23.1.70 בשעה 2340 תקפו מטוס מצרי או שנים את העיר אל-עריש, והטילו מספר פצצות על העיר. נגרם נזק - מה למספר בתים של תושבים מקומיים, אשה וילד מתושבי אל-עריש נפצעו והועברו לבית חולים.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

ג. ב- 24.1.70 בשעה 1005 לערך הטילו 2 מטוסים מצריים מספר פצצות על מוצב צה"ל באיזור דוור - סואר ו- 2 מטוסים אחרים תקפו באורח דומה מוצב צה"ל אחר באיזור הק"מ ה- 145. לא היו נפגעים לכוחותינו ולא נגרם כל נזק.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. צבא ירדן שמר השבוע בדרך כלל על שקט מצידו בגזרה הצפונית. שקט יחסי זה נמשך בגזרה הצפונית מאז ה- 3.1.70, גם בגזרה הדרומית יזמו הכוחות הירדניים תקריות אש מועטות בלבד וגם אלה היו מוגבלות בהיקפן לבק"ל ומרגמות.
2. בליל ה- 23/24.1.70 תקף כוח של צה"ל חולית מחבלים ממזרח לקו הפסקת האש באיזור צאפי מזרחית לסדום. בהתקלות זאת נהרגו 10 מחבלים, הושמדו כלי רכב של המחבלים ומרגמה 120 מ"מ על תחמושתה.
3. בליל ה- 29/28.1.70 פיצץ כוח של צה"ל 2 טרקטורים באיזור צאפי.

הזירה האווירית

4. ב- 24.1.70 תקף חיל האויר מספר פעמים כלי רכב באיזור צאפי - כרכ -ט פילה. תקיפה אחת בוצעה לסרוגין בין השעות 12.30 - 13.30 ושניה בין השעות 21.30 - 22.30. בתקיפה האחרונה נפגעו 5 כלי רכב.
5. ב- 28.1.70 לאחר שבשעה 11.20 לערך נורתה אש ממוצב צבאי בשטח ירדן לעבר כוחותינו באיזור דבוטיה שבדרום רמת הגולן, הופעל חיל האויר לשיתוק מקורות הירי. התקיפה האווירית בערכה בין השעות 13.30 - 14.00 נגד מטרות צבאיות ירדניות מול דבוטיה.

סודי ביותר

20./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

פעולות טרור משטח ירדן

6. בשבוע שבין ה- 23.1.70 - 16 חלה ירידה קלה בפעולות הטרור בכל הזירות. בין ה- 23.1.70 - 16 בוצעו בכל הזירות 97 פעולות טרור לעומת 124 בשבוע הקודם. מבין אלה בוצעו 69 פעולות טרור משטח ירדן לעומת 96 שבוע קודם לכן. ירידה זאת בפעולות הטרור בעיקר לאורך קו המים הירדני נובעת מתנאי מזג האוויר החרפי ועלית מפלס המים של הירדן, שגרמו בעיקר למיעוט נסיונות חדירה בבקעת הירדן.
7. בעמק בית שאן בוצעו בין ה- 23.1.70 - 16 פעולות טרור לעומת 47 בשבוע הקודם. כל הפעולות הללו נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לגבול על מוצבים ואיזור ירדנה.
8. בבקעת הירדן בוצעו בין ה- 23.1.70 - 24,16 פעולות טרור לעומת 47 בשבוע הקודם. 18 מפעולות אלה היו מקרי ירי והפגזה מעבר לקו ו- 6 נסיונות חדירה.
9. בערבה בוצעו בשבוע שבין ה- 23.1.70 - 16 פעולות טרור לעומת 1 בשבוע הקודם. 4 מהפעולות - 2 הפגזות על מפעלי האשלג בסדום ו- 2 מקרי ירי על נאות הכיכר - בוצעו לשני פעולות כוחותינו באיזור צאפי (ראה סקירתי מס' 41). ו- 2 פעולות נוספות בוצעו לאחר הפעולה. במקרה אחד חובל עמוד חשמל ליד תמנע ובמקרה שני חובל כביש באיזור האחזות צופר.

ג. סוריה

1. בשבוע שבין ה- 23.1.70 - 16 חלה עליה נוספת בפעולות הטרור המבוקרות משטח סוריה ומספרן הגיע ל- 20 לעומת 15 בשבוע הקודם. 18 מפעולות אלה נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לגבול על מוצבי צה"ל, קונטרה ונחל גולן ו- 2 מהפעולות היו נסיונות חדירה.
2. החרפה מבוקרת זאת בפעולות הטרור משטח סוריה נובעת מעמדתה של

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

של סוריה, כי יש לקיים לחץ מתמיד על ישראל ע"י פעולות טרור ולא דוקא ע"י פעולות צבאיות נרחבות. ב- 10 מהתקריות דלעיל השתתפו גם כוחות סדירים סוריים.

הצבא הסורי מצידו מושיט סיוע פעיל למחבלים, הפועלים משטח סוריה בתאום עיסוק ובפיקוחו. סיוע זה מתבטא בדרכים הבאות :

- א. מודיעין
 - ב. חיפוי בחדירות ובסיגות
 - ג. אפשרות שהייה למחבלים במתקני הצבא הסורי.
3. מטוס סורי מיג - 21 חלף ב- 29.1 אחה"צ מעל חיפה והפעיל גפץ על קולי שגרם לניפוץ שמשות. כשעה לאחר מכן חלפו מטוסינו מעל דמשק וגרמו שם לגפץ על קולי. לאחר חצות ערכו מטוסינו מטס על-קולי מעל לדמשק, חלב, חומס, לאטקיר וחמת.

ד. לבנון

1. בין ה- 23.1.70 - 16 לא בוצעו פעולות טרור משטח לבנון לעומת 2 פעולות שבוע קודם לכן. "הפוגה" זאת נבעה מנסיית המחבלים להגביל פעילותם בזירה כל זמן שנמשכו המגעים בינם לבין שלטונות לבנון על "הסכם קהיר". משך שבוע זה המשיכו המחבלים להתבסס בגיזרה המרכזית.

2. מאוחר יותר, בליל ה- 24/25.1.70 הפגזו המחבלים משטח לבנון את איזור זרעית. בתגובה הפגז צה"ל ב- 25.1.70 בשעה 02.30 את הכפר עיבא א - שעב. הלבנונים הודיעו על 2 הרוגים ומספר פצועים בצידם.

ה. פרשת השומר החסוף ממטולה

1. ממטה המשקיפים במסר במכתב לאלוף אייל (25.1) ששלטונות לבנון חושבים שיהיה באפשרותם להחזיר את רוזנואטר, תמורת אחד או יותר מבין העצורים הפלסטינאים שבידנו ששמותיהם ימסרו יותר מאוחר.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

2. הצלב האדום מסר שהביקור אצל רוזנוואסר התקיים (21.1) ברבת עמון, אך לא במקום המעצר בו הוא מוחזק. התקיימה שיחה עמו בלא עדים בה מסר רוזנוואסר שהמזון והביגוד משביעי רצון ושהוא עצור בחדר מחומס עם חצר, בה הוא רשאי לטייל.
3. בינתיים מסר דובר הפתח' בבירות (27.1) שרוזנוואסר חולה ובמצא בבית - חולים בעמאן.
4. מנכ"ל משה"ח בקש משגרירות ארה"ב להעביר לירדן (23.1) שיש לבו אשור רשמי שרוזנוואסר היה לפני יומיים ברבת - עמון. דבר זה מוכיח שירדן לא אמרה האמת כאשר הודיעה שחפשה בשטחה את הנחסף ולא מצאה אותו. ירדן נהפכה בכך שותפה לפשע שבוצע מאדמת לבנון ועליה לדאוג שרוזנוואסר יוחזר אלינו ללא דיחוי ע"י הלבנונים. רשמנו לפנינו שירדן הולכה אותנו שולל.
5. משגרירות ארה"ב במסר למנכ"ל (25.1), שהמלך חוסיין יטפל בענין החזרת רוזנוואסר.

סודי ביותר

23./..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

סוכל נסיון הפיכה בעיראק

1. ב- 21.1 במסר על סיכול נסיון להפלת משטר הבעת' בעיראק. משתתפי הקשר נאסרו והועמדו בפני ביה"ד מהפכני מיוחד. עד כה בוצעו פס"ד מוות נגד 44 איש ממשתתפיו.

תכנון הקשר מיוחס לאיראן

2. תכנון הקשר מיוחס לאיראן ומארגניו שוהים כגולים מחוץ לעיראק. בראשם אלי'מ בדימוס עבד אלג'אני אל ראוי. לאומני ימני שכבר השתתף בעבר, בספטמבר 68 בהפיכת נפל נגד משטר הבעת' הנוכחי. מבצעי נסיון ההפיכה הם בעיקר קצינים בכירים שלא בשרות פעיל וכן מספר קצינים זוטרים ומשקי"ם. רוב חברי הרשת ובעיקר חגורמים העיראקים נתפסו ובחלקם הוצאו להורג.

השלטון ידע מראש על התכנון

3. עיראק האשימה את איראן בהספקת ציוד ונשק למתקוממים וצוותה על השגריר האיראני ומספר דיפלומטים לצאת מיד את המדינה. בתגובה לכך נקטה איראן בצעד דומה. מאופן סיפולם של השלטונות העיראקיים נראה כי זהות מבצעי ומהלכיהם נודעו לשלטונות זה מכבר והם היו נתונים למעקב מתמיד של אנשי השירותים.

סיכויי ההצלחה היו מועטים

4. ספק אם מלכתחילה היו סיכויים להצלחת הקשר בגלל כמה סיבות :
- א. לא השתתפה בו אף אישיות עיראקית מרכזית אשר בסמכותה להפעיל יחידות צבא גדולות.
- ב. בתנאים הנוכחיים בעיראק, כאשר גורמי האופוזיציה העקריים נתונים במאסר או מחוץ למדינה וכשהצבא כפוף למרות המפלגה, קשה במיוחד לבצע הפיכה שלא מתוך מפלגת הבעת' עצמה וללא השתתפות היחידות הצבאיות החונות בקרבת בגדד, שהן כרגע מבצרו של המשטר.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

השלכות על הזירה הפנימית

5. המשטר ניפח את מימדי הקשר ומנצל את המאורע לביצור מעמדו ולהרתיע את האופוזיציה הפנימית.

תחול הרעה בוספת ביחסי עראק - איראן

6. כשלון נסיון ההפיכה מרחיק עוד יותר את עיראק מאיראן, המואשמת בעמידה מאחוריו.
- יש להניח שלאור המצב החדש שנוצר תעודד איראן מחדש את הפעילות החבלנית בגבולותיה עם עיראק וכן עשויים האיראנים ללאוץ על הכורדים להמשיך את הקרבות בצפון.

7. סיכול נסיון הקשר בא בשעה שמתנהלים מגעים עם נציגי הכורדים לשוב הבעייה הכורדית. סביר להניח שהכורדים ישאבו עודד מהחרפת המתיחות בדרום המדינה ובגבול עם איראן וייצפו להגברת הסיוע האיראני. דבר זה ימצא את בטוייו בהקשחת התנאים שיציבו בפני השלטונות העיראקיים.

סודי ביותר

שדר הנשיא נכסון לועידת החרום של הארגונים היהודיים בארה"ב

I am aware of your deep concern that Israel may become completely isolated. This is not true as far as the US is concerned. The US stands by its friends. The US is deeply engaged in trying to help the people of the Middle East find peace. In this effort we are consulting fully with all those most concerned. The US believes that peace can be achieved only through negotiation between them. We do not see any substitute for such negotiations, if peace and security arrangements, acceptable to the parties, are to be worked out.

The US does not intend to negotiate the terms of the peace. We will not impose the terms of peace. We believe a durable peace agreement is not one-sided and is one that all sides have a vested interest in maintaining. The UN resolution of November 1967 described the principles of such a peace. We are convinced that the prospects for peace are enhanced as the Governments in the area are confident that their borders and their people are secure.

The US is prepared to supply military equipment necessary to support the efforts of friendly Governments, like Israel's, to defend the safety of their people.

We would prefer restraint in the shipment of arms to this area, but we are maintaining a careful watch on the relative strength of the forces there, and will not hesitate to provide arms to friendly States as the need arises. The US^{has} as its objective helping the people of the Middle East build a peaceful and productive future. I believe that all Americans can unite for that goal.

סודי ביותר

לנמען בלבד

נ. ב. - 1

נספח ב'

תשובת ארה"ב להערות הסובייטיות מיום 23.12.69, שנמסרה ע"י סיסקו לדוברינין

(22.1.70)

Oral reply to Soviet oral comment of December 23, 1969. The U.S. Government has studied carefully the oral statement delivered by Ambassador Dobrynin to the Secretary of State on December 23, 1969.

As the Soviet Government is aware, the proposals we developed and suggested to Soviet representatives over a period of many weeks, most recently on October 28, 1969, were discussed to provide a framework for Ambassador Jarring's guidance with respect to the UAR-Israeli aspect of a settlement, to be paralleled by proposals for the Jordanian-Israeli aspect which we subsequently submitted in the Four-Power talks in New York on December 18, 1969. The formulations of October 28, in the form of proposed joint US-USSR working paper, drew upon elements of both the Soviet documents of June 17, 1969 and the US document of July 15, 1969 and were intended to reflect common positions. As such, they represented a serious attempt on our part to meet both Soviet and US views on certain fundamental issues. We reject the Soviet allegation that our position as reflected in the proposed October 28th joint US-USSR working paper is one-sided. It is a fair and balanced document which meets the legitimate concerns of both sides. There is need for negotiations between the parties to begin promptly under Jarring's auspices. The October 28th and December 18th documents deal with the key issues of peace, withdrawal and negotiations to reach the agreement called for in the U.N. Security Council Resolution of November 1967. These two documents provide an equitable framework which would enable Ambassador Jarring to convene the parties immediately and get on with his task of promoting the just and lasting peace called for by the Security Council Resolution. In this connection, the Soviet contention that the US has now proposed to limit itself to "neutral formulas alone" is without foundation.

The Soviet oral response of December 23 and the position being taken by the Soviet representative in the Four-Power talks on the Jordanian-Israeli aspect are not constructive, are delaying the prompt resumption of the Jarring Mission and have raised doubt in this

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

Government as to the Soviet desire for a stable and durable peace in the Middle East. We see no significant difference between the present Soviet position and the position stated in the Soviet proposals of December 1968 and June 1969.

We do not believe it is useful to comment on every point in the Soviet response of December 23 since the US position and the reasons for it have been fully explained to Soviet representatives on many occasions in the past. We do wish, however, to draw to the attention of the Soviet Government the following:

1. We note that the Soviet Government no longer supports the provision for negotiations between the parties under Ambassador Jarring's auspices according to the procedures the parties utilized at Rhodes in 1949. This retrogression in the Soviet position is particularly regrettable, since the formulation on this point contained in the October 28 working paper was worked out jointly by Assistant Secretary Sisco and Ambassador Dobrynin following the understanding reached by Secretary of State Rogers and Foreign Minister Gromyko during their talks at the U. N. Resolution 242 calls upon Ambassador Jarring to promote agreement. In the content of the Resolution this clearly means agreement between the parties concerned, which can only be achieved through a process of negotiations - a view which the Soviet Government indicated it shared in accepting on a contingent basis the Rhodes negotiating procedure in the proposed October 28 joint document.
2. The Soviet response of December 23 misrepresents the US position on the question of withdrawal of Israeli armed forces from UAR occupied - territory, implying that our position does not envisage such withdrawal when in fact our proposal makes clear that withdrawal should be to the former international boundary once the parties have agreed upon their commitments to a contractual peace and have negotiated between them under Jarring's auspices the practical arrangements to make that peace secure.
3. The Soviet reply is completely unresponsive to our suggestions, on which we have placed particular stress from the start, for ^{joint} language to give specific content to the parties' commitments to the just and lasting peace. We note, in particular, that the Soviets have linked withdrawal not with the establishment of peace between the parties but with "cessation of the state of war". The USSR will recall that the Security Council Resolution is very specific: its principal objective is the establishment of a just and

סודי ביותר

753-15
VOL. 2 2 2 2

סודי ביותר
לנמען בלבד

ב. נ. - 3

lasting peace between the parties. Does the Soviet Union agree with the specific formulations on peace contained in the suggested October 28 joint paper? A clear and not evasive response is required.

The US Government believes the Soviet Union should reconsider its views in light of these observations.

סודי ביותר

סודי ביותר

לנחמן בלבד

31

משרד החוץ

א"ל: ר/ה"א

השבוע בזירה המדינית

חם' . . . 41

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

ירושלים, טז' בשבט תש"ל
23 בינואר 1970

המסמך מכיל 29 דפים

השבוע בזירה המדינית (41)
23.1.70 17.1.70

תוכן הענינים

המעצמות

ארה"ב

א. ארה"ב השיבה לבריה"מ על אגרתה מיום 23.12 (עמ' 1)

התשובה האמריקאית מתרכזת בשלוש נקודות: חזרה על עמדת ארה"ב בדבר הצורך במו"מ; התחייבות מחודשת לעקרון הנסיגה המלאה; בקשה לתשובה טובייתית ברורה בנושא השלום.

איש מחמ"ד מסביר הרקע להגשת הביר הטובייתי האחרון: הזמן אינו אף לסובייטים והם מאמינים שניתן להשיג הסכם עם ארה"ב שיהיה נוח יותר להצגה בפני נאצר. בעוד האמריקאים מעוניינים בפתרון מהיר, מעוניינים הטובייתים בניצול הסכסוך למטרותיהם. טיסקו מדגיש האנטרס האמריקאי במניעת מלחמה בגלל סיכויי העימות עם בריה"מ ומשבח את הצלחת מדיניותה הצבאית של ישראל.

ב. שה"ח השיב לפניות ארה"ב בענין לבנון וירדן (עמ' 5)

שה"ח אמר שיש לעודד המתנגדים להסכם קהיר ולא להשלים עמו. ממשלת לבנון מסוגלת לעשות יותר ממה שהיא עושה. יועץ שגרירות ארה"ב טען שערעורה של לבנון עלול להשפיע על גישת ארה"ב למזה"ת. שה"ח אמר שישראל תשקול התרת תיקון תעלת הע'ור לאחר קיום הבטחות חוסיין.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

צרפת

א. צרפת מודיעה שתמכור מאה מטוסים ללוב (עמ' 7)

לאחר הודעה קודמת על מכירת 50 מטוסים מודיע שר ההגנה שהמכירה מתייחסת ל-100. ארה"ב הביעה דאגתה.

ב. צרפת מזהירה מפני המשך המסע הישראלי נגדה (עמ' 7)

במסר לשגריר איתן בשם שומאן שנפגעו מחריפות המסע שישראל מנהלת ומארגנת נגד צרפת. צרפת החלה בהפשרה ביחסים והנה באה פרשת הסטילים. אם המסע לא יפסק ינקטו באמצעים חמורים מאלה שנקטו עד כה.

דיוני ארבע המעצמות

א. שיוני במנדט של יארינג יבטל הסכמת ישראל לשליחותו (עמ' 9)

השגריר תקוע מסר לנציג ארה"ב באו"ם שהסכמתו ליארינג מבוססת על המנדט לקידום שלום. אם יצויד בקווים מנחים הנוגדים לזה תבוטל הסכמת ישראל למנדט. על יארינג לבסות להביא הצדדים למו"מ והוא אינו יכול לשמש כמתווך.

ב. בריטניה רואה התקדמות בשיחות הארבע, שתסתיימנה לדעתה בהחלטה משותפת

(עמ' 10)

לדעת הבריטים חלה התקדמות בעמדת בריה"מ וזכרת תזוזה לקראת סיכום משותף. ההתקדמות חלה בעמדת בריה"מ לגבי אופי ההסדר, בנושא הטריטוריאלי ובנושא הפליטים. הבריטים פועלים למציאת ביסוסים שיאפשרו סיכום משותף, במגע הדוק עם האמריקאים. הסכם ישראלי-ירדני נפרד אינו נראה להם כמציאות.

ג. חלה התקרבות צרפתית-בריטית-אמריקאית (עמ' 12)

בעוד שקודם היתה מגמה משותפת בריטית-צרפתית-טורקית, ישנה עתה התקרבות צרפתית-בריטית-אמריקאית.

ד. נציג צרפת מסביר ההצעה הצרפתית לסיכום משותף בין ארבע המעצמות (עמ' 12)

ההסדר יהיה חבילה לגבי כל מדינות האזור. ההסכם יושג בתיווכו של יארינג במסמך מחייב עם ערביות. בסיגה עם תיקוני גבול קלים. יוקמו אזורים מפורזים משני צדי הגבול. ייווצר שלום ברור ללא פעולות בוגדות לכך. לפליטים זכות השיבה או ישוב מחדש. יקבעו מכסות שנתיים למספר החוזרים. חופש שימ

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

וזכות כל המדינות לקיום בבטחון.

ה. פגישת סגני הנציגים ב 16.1 (עמ' 14)

נציג בריה"מ האיץ לבסוחים משותפים בעוד שנציג ארה"ב עמד על כך שלא ניתן להתקדם ללא הסכמה בענין ההתחייבויות לשלום ונוהל המו"מ.

ההשלכות המדיניות של ההתפתחויות האחרונות בלוחמה עם מצרים (עמ' 15)

להתפתחויות האחרונות השלכה על יציבות המשטר, דרכי הלוחמה בישראל בעתיד, הזירה הבינלאומית והזירה הבין-ערבית. ארה"ב עשויה לנצל ההתפתחות להמשך המתקפה המדינית שלה לעבר מצרים, מהיותה היחידה המסוגלת להוציאה מהסבך. בריה"מ עשויה לחזק סיעונה כלפי מצרים בצורך בהסדר מדיני. הסובייטים יחששו מהתקרבות אמריקאית מצרית. מצרים נוקטת בפעולת הסברה נרחבת ותנסה לגייס בריה"מ לתמיכה אפקטיבית. היא עשויה כתוצאה מהפעילות להתחפר בעמדות נוקשות. ניצבת בפניה אף האפשרות לפנות למועבי"ט, או לדרוש הפסקת אש.

בקורי הפסקת האש

א. מצרים (עמ' 18)

חלה ירידה רבה בפעילות האש המצרית, בגלל לחץ כוחותינו באויר ובארטילריה. נוצעו שלוש פשיטות של צה"ל. הגדולה שבהן בכבוש האי שדואן, במבואות מפרץ סואץ, ע"י כוח מוטס. מטוסי חיל האויר המשיכו בתקיפות רצופות באזור התעלה ומפרץ סואץ כן תקפו מטורת בפנים מצרים - מחנות צבאיים. הופל אחד ממטוסינו.

ב. ירדן (עמ' 21)

נמשכה הירידה בתקריות בהשתתפות הצבא הירדני. בעקבות ההתקפות על מפעל האשלג פשט כוח של צה"ל על סביבות צאפי ופופי בדרום ים-המלח. חי"א תקף באזורי צאפי-כרכ. חלה עליה במספר פעולות הטרור משטח ירדן בהשוואה לשבוע הקודם.

סודי ביותר

סודי ביותר
לנמען בלבד

- ד -

ג. סוריה (עמ' 23)

בוצעו 15 פעולות טרור משטח סוריה לעומת עשר בשבוע הנסקר החולף.

ד. לבנון (עמ' 23)

בוצעו שתי פעולות טרור משטח לבנון. הצלב האדום בקר אצל רוזנואטר ומפקד צבא לבנון אמר שיוכלו לנהל מו"מ לגבי שחרורו אם נשחרר מחבל אחד, ששמו לא הוזכר.

יחסינו עם ניגריה לאור פרשת ביאפרה (עמ' 24)

בתגובה לדברי שה"ח, שנתפרשו ע"י עתון ניגרי כהודאה בתמיכה במרד בביאפרה, קרא העתון לנתק היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. מתרכזת פעולה למניעת ניתוק היחסים, שעשויה להיות להם מבחינתנו השלכה כלל אפריקנית.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

המעצמות

ארה"ב

א. ארה"ב השיבה לבריה"מ על הנייר הסובייטי מיום 23.12.69

1. עוזר מזכיר המדינה, סיסקו בפגש עם השגריר רבין (22.1) ומסר לו את טיוטת התשובה האמריקאית לנייר הסובייטי האחרון מיום 23.12.69. הנייר הסובייטי, כזכור, הינו תשובת בריה"מ להצעות האמריקאיות מיום 28.10.69 להסדר בין ישראל ומצרים, שהוגשו לסובייטים במסגרת המגעים הבילטרליים בין שתי המעצמות.
2. סיסקו בפגש בו ביום עם שגריר בריה"מ, דוברינין, ומסר לו את התשובה, שתועבר אלינו במלואה, אולם לא הגיעה עדיין עד לכתיבת שורות אלה.

הנייר חוזר על עמדות ארה"ב

3. התשובה האמריקאית מתרכזת בשלוש נקודות:
 - א. חזרה על עמדת ארה"ב בדבר הצורך במו"מ.
 - ב. התחייבות מחודשת לעקרון הנסיגה המלאה.
 - ג. נושא השלום ותביעת ארה"ב מהסובייטים לתת תשובה ברורה בנושא זה.

השיחות ימשכו אם בריה"מ תשקול מחדש עמדתה

4. סיסקו אמר שאם ישאל ע"י דוברינין בענין המשך השיחות הבילטרליות, יבהיר לצד הסובייטי, שאין בכוונת ארה"ב לחזור ולחדש השיחות, אלא אם כן תשקול בריה"מ מחדש את עמדתה. מאידך הבהיר, שארה"ב לא תוכל לקבוע מפורשות ניתוק המגע, אם כי זאת תהיה התוצאה המעשית במקרה והסובייטים לא יענו.

הנייר החדש כקודמיו אינו מהווה בסיס לדיון עמנו

5. השגריר רבין אמר לסיסקו, בהתייחסו לטיוטה, שאין כל חידוש בדברים ומשמעותם היא חזרה מחודשת על עמדתם הידועה, תוך נסיון

2./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

לשדל את הסובייטים לשקול עמדתם, לחזרה למציאת דרכים להסכמה משותפת.

6. השגריר הדגיש שהדברים בנייר זה כבוקדמיו אינם מהווים כל בסיס לדיון או הסדר עמנו. בנייר יש לנו הודאה אמריקאית ברורה שאכן עוסקת ארה"ב בקביעת פרטים מדויקים בנושאי יסוד של ההסדר ובכך מערערת ארה"ב כל עמדת המיקוח שלנו בכל מו"מ שיהיה, או לא יהיה.

7. בסוף השיחה הובהר לסיטקו שאיננו מציעים או ממליצים דבר בנוגע לבנייר, באשר עצם הנושא "אינו קיים" מבחינתנו. תשובת לנו של סיטקו הופנתה לדברים שמסר השגריר תקוע בשיחתו עם נציג ארה"ב באו"ם (ראה להלן דיוני ארבע המעצמות).

הרקע להגשת הנייר הסובייטי האחרון

8. מנהל מחלקת בריה"מ במחמ"ד, דאבט, הסביר הקרע והמניעים של הסובייטים להגשת הנייר הסובייטי מה 23.12:

ארה"ב מעוניינת במו"מ החותר לפתרון מדיני

א. הסובייטים יודעים כי ארה"ב מעוניינת במו"מ החותר לפתרון מדיני. בעיני הסובייטים המצב, כנראה, אינו נראה כה חמור עד כדי כך שיזרזם לחיפוש פתרונות מהירים. מתוך כך הם מאמינים שניתן להשיג הסכם סובייטי-אמריקאי עקרוני, שיהיה נוח יותר להצגה בפני נאצר.

הסובייטים מעוניינים בניצול הסכסוך למטרותיהם

ב. הסובייטים מאמינים כי האמריקאים מודאגים מהמצב שנתהווה בארצות ערב וצפון אפריקה לאחר השינויים בלוב. לכן דוקא הצד האמריקאי מעוניין בפתרונות מהירים, בעוד הרוסים מעוניינים בניצול הסכסוך למטרותיהם.

הנייר הוכן למטרות רבאט

ג. הנייר הסובייטי הוכן לפני רבאט והוצג בפני נאצר על מנת שיוכל להשתמש בו בועידה לחיזוק מעמדו ומעמד בריה"מ בעיני

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

הערבים. הסכמה טובייתית לפרוש הישראלי של "נוסחת רוזנס" היתה יכולה להפריע לנאצר בוועידה.

המאבק הצבורי נמשך

9. במשכת המערכה ההסברתית מדינית שלנו נגד מהלכיה האחרונים של ארה"ב. פעולה זו הושפעה לטובה מהצלחת הפעולות הצבאיות הישראליות בעיקר נגד מצרים, הפרסום בעיתונים של התשובה הטובייתית השלילית להצעותיה של ארה"ב, עסקת הנשק הצרפתית-לובית-מצרית.

10. עם זאת, נתגייסה מחלקת המדינה לפעולה נגדית. הופצו על ידה דפי רקע החותרים להציג שלא היה כל שינוי בעמדת ארה"ב, שארה"ב בעד שלום בין הצדדים ונגד פתרון כפוי.

11. להערכת השגריר רבין, שיפור המאבק במדה בכרת את מצבנו בדעת הקהל, אם כי מבחינה מדינית מצבנו הורע לפי שעה.

תוצאות ההדברות בנושא המזה"ת היו מאכזבות

12. בנאום של מזכיר המדינה רוג'רס (16.1) בפני עורכי עיתונות ושידורים, הדגיש את עקרון ההדברות במקום העימות. לגבי המזה"ת אמר: נהלנו מו"מ באופן אנטנסיבי, אולם עד כה עם תוצאות מאכזבות, למציאת מסגרת שבה יוכלו הצדדים לנהל מו"מ להסדר בר קיימא במזה"ת.

האינטרס של ארה"ב למנוע מלחמה

13. טיסקו אמר בפגישה השנתית בין ראשי מחלקת המדינה לנציגי העתונות, הרדיו והטלביזיה (15.1) שהאינטרס היסודי של ארה"ב במזה"ת הוא למנוע מלחמה נוספת, בגלל הסיכונים הרציניים של עמות עם ברירה"מ ומשום שמלחמה כזאת עשויה לחייב את ארה"ב להחלטה רצינית - להתערב או לא להתערב.

14. כן ציין טיסקו שלארה"ב אינטרסים במזה"ת עליהם לא תוכל לוותר, וברירה"מ היא זו שהכשילה ההתקדמות בדיונים הביטורליים.

הצלחת מדיניותה הצבאית של ישראל

15. טיסקו שבח בפני מועדון הנשיאים את מדיניותה הצבאית של ישראל

1000
1000

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 4 -

כהצלחה גדולה. נאצר אולץ לנקוט בהגנה לאורך התעלה. בפדאיין
מופל ביעילות. זהו הטוב, לדבריו, במצב הנוכחי.

5./..

סודי ביותר

1871

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

ב. שה"ח השיב לפניות ארה"ב בענין לבנון וירדן

1. שה"ח השיב (16/1) ליועץ שגרירות ארה"ב, על הפניות האמריקאיות בענין לבנון וירדן (ראה סקירתנו מס' 40 מיום 16.1.70).

יש לעודד המתנגדים להסכם קהיר

שה"ח עמד על התייחסות הפבייה האמריקאית בנושא לבנון להסכם קהיר והביע פליאתו שממשלת ארה"ב מתייחסת להסכם זה מתוך השלמה ומייחסת לו כעין מעמד משפטי. בעוד שבלבנון עצמה יש המבקשים להתנצר ממנו. יש לעודד את אלה.

2. גם אם לבנון סוענת שהסכם שביתת הנשק עורנו בתוקף, עליה להבין שאינו מתיישב עם הסכם קהיר.

ממשלת לבנון מסוגלת לעשות יותר

3. ממשלת ישראל מקבלת בהחלט את אפיה המיוחד של לבנון ושל משטרה ואיזה מאימת עליהם. היינו מוכנים לעשות שלום עם לבנון על יסוד הגבולות הקיימים.

4. לדעתנו ממשלת לבנון מסוגלת להשתלט על המצב הרבה יותר ממה שהיא עושה והרבה תלוי בעצה הניתנת לה ע"י ממשלת ארה"ב.

5. היינו מקדמים בברכה התעבינות פעולה של ארה"ב בשומר שנחסף.

הסכם קהיר הרע במיעוטו

6. יועץ השגרירות טען שארה"ב אינה מקבלת את הסכם קהיר והתייחסות אליו היתה בגור תיאור ריאליסטי של מצב מסויים. לפני ההסכם שררה אנדרלמוסיה מסוכנת בלבנון וההסכם הוא בבחינת הרע במיעוטו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 6 -

ממשלת ארה"ב לא פטרה מעולם את לבנון מלקיים את שביתת הנשק או הפסקת האש.

ערעורה של לבנון עלול להשפיע על גישת ארה"ב למזה"ת

7. היועץ חזר ואמר כי לממשלת ארה"ב ענין מיוחד בקיום לבנון על אופיה ומשטרה וערעורם מחמת פעולות ישראליות עלול להשפיע חמורות על כל גישת ארה"ב למזה"ת.

8. ארה"ב התענינה ותוסיף להתעניין בגורל החטוף.

ישראל תשקול התרת תיקון תעלת הגור לאחר קיום ההבטחות

9. שה"ח אמר כי הממשלה בחושה בדעתה שנוכל לשקול התרת תקון תעלת הגור רק כאשר ניווכח שמשתפרת מידת קיומן של ההבטחות הביתנות שוב ושוב ע"י המלך חוסיין. כדאי לבחון כיצד אפשר לקשר בין הפעלת התעלה ובין הבטחת שקט לישובי עמק בית-שאן.

ארה"ב מתענינת במיוחד בפרויקטים אמריקאיים

10. יועץ השגרירות ציין שארה"ב מתענינת במיוחד במטרות בירדן הקשורות בפרויקטים אמריקאיים, שתעלת הגור במנית עמס. ארה"ב מתקשה אמנם לתת ערבויות לצד זה או אחר, אך תשמח להעביר שדרים בנושא זה מצד לצד.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

צרפת

א.

צרפת מודיעה שתמכור מאה מטוסים לרוב

1. שר ההגנה מישל דברה, מסר (21.1) בשיבת ועדת ההגנה של האספה הלאומית, כי העסקה עם לוב כוללת 100 מטוסים. מהם 50 מטוסי מיראג-5, 30 מטוסי מיראג -3, ו-20 מטוסי אמון וסיור.
2. הוא מסר גם על חתימת חוזים בהיקף מוגבל עם עיראק, ומצין כי לפי ההגדרה המדויקת עיראק אינה שייכת כלל למחנה המדינות הלוחמות.
3. כזכור במסר ב-9.1 על עסקה של 50 מטוסי מיראג-5, ובמגיעיה עם ארה"ב טענה צרפת כי המדובר במכירת מטוסים בקנה מידה מוגבל.

ארה"ב מביעה דאגה

4. דובר מחלקת המדינה הודיע (21.1) כי לא בוצעו בארה"ב על עסקה זו. כי ממשלת צרפת הודיעה עליה לארה"ב לפני מספר ימים, וכי מזכיר המדינה רוג'רס הביע בפני שגריר צרפת בוושינגטון את דאגתה של ארה"ב.
5. באותו יום (21.1) מסרה מחלקת המדינה, רוג'רס הביע דאגה חמורה מכך שעסקה כזו יכולה להפר את מאזן החמוש במזה"ת.

ב.

צרפת מזהירה מפני המשך המסע הישראלי נגדה

1. מזכ"ל משרד החוץ הצרפתי, אלפאנד, מסר לשגריר איתן בשם שה"ח שומאן (20.1) שבמישור הגבוה ביותר של המדינה בפגשו מחריפות המסע שישראל מנהלת ומארגנת נגד צרפת. הוא ציטט מדברי שה"ח בכנסת שדבר על חוסר המוסריות של מדיניות צרפת. לא יקבלו שיכתיבו להם מהו היושר והמוסר.
2. אלפאן הוסיף שאם מישור זהג בניגוד לנוהגים הבינלאומיים הבניגוד למוסר הרי זה האיש ששדת בשגרירות ושקר לצרפת ושם אותה ללעג במעשה הספינות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

ישראל בהגה בניגוד לאנטרס שלה

3. למרות מעשה זה רצה הנשיא להצניע התגובה ודרש רק החזרת אחד מעובדינו.
4. אנחנו פעלנו בניגוד לאנטרס שלנו כי הנשיא הודיע בנאום ב-10 ביולי שבעתיד יהיה האמברגו יוחר גמיש ופתחו בשיחות עםנו. הדברים (כולל הספינות) היו יכולים להסתדר בצורה נורמלית במו"מ שנפתח. הציעו לנו החזרת הכסף עבור המיראזים ולא בעינינו. פתחו עםנו במו"מ לקראת ריכוך האמברגו על החלפים. צרפת הייתה הראשונה שחפשה דרכים לשלום במזה"ת בגבולות בטוחים ומוכרים.
- אינם יכולים לעבור על מעשינו בשתיקה
5. בדיוק בשעה זו עשינו את אשר עשינו ואינם יכולים לעבור על כך בשתיקה. אם המסע בגד צרפת לא יפסק ינקטו באמצעים יוחר חמורים מאלה שנקטו עד כה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

דיוני ארבע המעצמות

א. שינוי במנדט של יארינג יבטל הסכמת ישראל לשליחותו

1. השגריר תקוע מסר לנציג ארה"ב לשיחות הארבע, יוסט (20.10), שישראל קבלה את יארינג על יסוד המנדט שלו, שנועד "לקדם הסכם" ולאור העובדה שהגדרת תפקידו לא כללה כל דבר הקובע מראש דעה לגבי שאלות כגון פליטים, ירושלים, קביעת הגבולות וכו'. אי לכך, אם יארינג יצוייד בקווים מבחים הסוטים על יסוד מיסודות אלה, הרי שהסכמת ישראל, שנחנה המנדט שלו, חהיה בטלה.

דחינו ההצעות האמריקאיות

2. בהמשך השיחה הבהיר תקוע שדחינו את ההצעות האמריקאיות וכמובן ההצעות הצרפתיות והסובייטיות. לכן ברור שלא נוכל לקבל סכום מבוסס עליהן.

על יארינג לבסות להביא הצדדים למו"מ

3. מבחינתנו די שיאמר ליארינג שעליו לבסות להביא את הצדדים למו"מ ביניהם. ההנחיות לא זו בלבד שלא יקדמו סיכויי הסדר, כי אם יביאו לקפאון מוחלט.

4. תקוע אמר עוד, שהאמנו ואנו ממשיכים להאמין שאם ממשלות ערב תשתכנענה שאין ברירה אלא מו"מ, יסכימו לכך. שיחות השתים והארבע אפשרו לערבים לחשוב שאין צורך במו"מ עמנו.

יארינג אינו יכול לפעול כמתווך

5. לשאלה מה תהיה תגובת ממשלת ישראל אם יארינג יחדש שליחותו תוך העלאת הצעות משלו, השיב תקוע, שתהיה בזה סתירה למנדט של יארינג, שאינו יכול לפעול כמתווך.
6. אם יעשה מאמץ לשנות מנדט זה באמצעות מועבי"ט, התוצאות תהיינה כמו גיברש הנחיות ע"י הארבע, כלומר שיתוק השליחות.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

ארה"ב אינה תולה תקוות באלטרנטיבות לשיחות הארבע

7. יוסט ציין שהודעתו הינה מאכזבת. ארה"ב לא נכנסה לתהליך שיחות הארבע מתוך התלהבות יתר. היא גם אינה אופטימית למדי עכשיו באשר לתוצאות. אולם תולה עוד פחות תקוות בכל דרך אלטרנטיבית.

תגבר השפעת הגורמים הפלסטינאים הקיצוניים

8. ארה"ב חוששת ביחוד מכך שהמשך המצב הנוכחי יביא להגברת ההשפעה של הגורמים הפלסטינאים הקיצוניים ולהדרדרות במדינות ערב. הערבים דוחים מו"מ ישיר עמנו ואין סכוי שיסכימו לו.
9. יוסט טען ששיחות הארבע מתנהלות על רקע הערכת יארינג עצמו, שהוא מיצה את אפשרויותיו וזקוק לעזרת המעצמות כדי להמשיך במאמציו.

ב. ברישניה רואה התקדמות בשיחות הארבע, שתסתיימנה לדעתה בהחלטה משותפת

1. בשיחה עם השגריר רמז (15.1) אמר חת-מזכיר המדינה הפרלמנטרי, לוארד, כי על אף הנוקשות החיצוניות של הטובייטים ביכרת במיה לתזוזה על מנח לאפשר סיכום משותף.

חלה התקדמות בעמדת בריה"מ

2. ציין במיוחד התרשמותם שחלה התקדמות בעמדה הרוסית לגבי אופי ההסדר, חוך נכונות להסכים כי ההסדר יתבטא בהסכם מחייב הדדי, חתום ע"י הצדדים, המבסס יחסיהם על יסוד שלום הכולל התחייבות למנוע כל פעולות איבה בשטחיהן, כולל ארגונים בלתי סדירים.
3. לוארד ציין גם ההתקדמות בנושא הטריטוריאלי, בו הטובייטים מוכנים להסכים לשינויים בקווי החמישה ביוני, אם כי הכוונה בודאי לשינויים קלים בלבד.
4. הם רואים חשיבות בכך שהטובייטים מוכנים להסכים לשינויים אלה יהיו נושא למו"מ והסכם בין הצדדים וכי בעיית הבטחון של ישראל תהווה גורם בשיקולים אלה.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

5. בענין הפליטים, נדמה להם שקיימת כמעט הסכמה בכך שיש צורך למצוא ביסוס שאינו מנוגד להחלטות האו"ם, אך שאינו מטיל על ישראל למעשה קליטה של מספר בלתי סביר של פליטים, העלול לסכן בטחונה או יציבותה.
6. לוארד משוכנע כי השיחות תסתיימנה בהחלטה משותפת, כהנחיה חדשה להפעלת יארינג. הבעיה היחידה הנה מידת המשטוש בהגדרות.
- לא יקשה להגיע לסיכום גם בנושא המצרי
7. הם מקווים שעם סיום הדיון בנושא הירדני וגיוש ההחלטה, לא יקשה להגיע לסכום משותף גם בנושא המצרי. הבעיה הפתוחה תהיה טוריה ויש להניח לבעיה זו עד שיגיעו אליה.
- פועלים למציאת ביסוסים משותפים
8. הם עושים עתה הכל על מנת למצוא ביסוסים שיאפשרו סיכום משותף, המתבסס על סעיפי ההצעה האמריקאית. לצורך זה יחכן וינסחו ביסוסים מילוליים מתאימים לפי הצורך בהמשך השיחות.
- התיאום עם האמריקאים
9. הם עושים זאת תוך מגע הדוק עם האמריקאים וקבלו הסכמם מראש לגבי כל צעד וצעד. גם האמריקאים מבינים שעל מנת להגיע להסכם יהיו חייבים לוותר לפחות על הביסוס המקורי שלהם, אם כי בחושה החלטתם, ובכך תומכים הבריטים, שלא תהיה ארוזיה נוספת בויתורים שלהם לשם קבלת ההסכם. לפיכך בעית הביסוס המוסכם חשאר מילולית בלבד או לכל היותר בעיה של משטוש הביסוס, על מנת לאפשר טווח מסויים של פירושים.
10. לדבריו, האמריקאים לוחצים לגשת מיד לניסוח סופי של הדברים המוסכמים, שכן התחילו לאבד את סבלנותם עם הרוטים. לעומת זאת משתדלים הבריטים והצרפתים להגיע לכלל הסכם עקרוני מילולי, במספר רב ביותר של נושאים, לפני שיגשו לניסוח סופי של הסיכום.
- הסכם ישראלי-ירדני נפרד אינו נראה מציאותי
11. לוארד אינו רואה כריאלי אפשרות של הסדר ישראלי-ירדני נפרד.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

אפשרות זו, ללא מצרים, יתכן והיתה קיימת פעם, אך אינה נראית לעין בעתיד הקרוב.

מבקשים להשאיר נושא ירושלים למו"מ בין הצדדים

12. הם נמנעים מפרוש כלשהו של ההצעה האמריקאית בנושא ירושלים, תוך בסיון להשאיר דוקא נושא זה למו"מ והסכם בין הצדדים ואם ניתן מציעים להשאירו כנושא האחרון לדיון.

ג. חלה התקרבות צרפתית-בריטית-אמריקאית

1. איש שגרירות ארה"ב בלונדון סובר שאת אשר קורה לאחרונה בשיחות הארבע אפשר לכנות כשיבוי בקונסטלציה. בעוד שקודם היתה מגמה משותפת בריטית-צרפתית-סובייטית, ישנה כעת התקרבות צרפתית-בריטית-אמריקאית. יש המאמינים שקיים סיכוי לבדוד בריה"מ ע"י צרוף ירדן ומצרים לתכנית משותפת בריטית-צרפתית-אמריקאית. למרות שהוא חושב שזאת אשלייה.

הבריטים יפתחו את ההצעה האמריקאית

2. הבריטים ינסו לפתח את ההצעה האמריקאית ע"י ביסוס יותר מדויק של אותן הנקודות שבנוסח האמריקאי הושארו למו"מ בין הצדדים. מגמתם וזאת גם המגמה הצרפתית ועוד יותר של הסובייטים, להגיע למסמך עד כמה שיותר מפורט ומדויק, שימשש יסוד להמשך פעולתו של יארינג. מכל פנים, הוא אינו מאמין שהאמריקאים יהיו מוכנים לזוז מהצעתם.

ד. נציג צרפת מסביר ההצעה הצרפתית לסיכום משותף בין ארבע המעצמות

בפגישת נציגי ארבע המעצמות ב 13.1, הסביר נציג צרפת, בראר את ההצעה בת תשע הנקודות, שלדעת צרפת קיים או שיש לגביהן סיכויים להסכם בין המעצמות:

א. אופי ההסדר

ביצוע הנקודות של החלטת מועבי"ט כחבילה שאינה נתנת לחלוקה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

וקשורה זה בזה, המתיחסת לכל המדינות באזור.
(לאחר הישיבה הבהירו הצרפתים לאמריקאים שאין זה חל על סוריה,
כל עוד לא קבלה החלטת מועבי"ט).

ב. צורת ההסכם

ההסכם יושג בתיווכו *intermediary* של יארונג . במסמך אחד
או מספר מסמכים, בעלי אופי מחייב ברור, עם ערבויות מתאימות.

ג. בסיגה

היות והכל מקבלים את עקרון אי רכישת שטחים באמצעות מלחמה, על
הכל להסכים שתהיה בסיגה שלמה מהשטחים הכבושים לגבולות בטוחים
ומוכרים, לאחר תיקונים קלים שהוסכם עליהם ע"י הצדדים.

תיקוני גבול קלים

ד. תיקונים קלים יעשו בהסכם הצדדים, להסרת א-נורמליות מבחינת
תחבורה יבשתית.

ה. אזורים מפורזים

ניתן להקים אזורים מפורזים משני הצדדים בהסכמת הצדדים, כאשר
נלקחת בחשבון החשיבות (מבחינת הגודל) של הטריטוריות הלאומיות.

ו. שלום צודק ובר-קיימא

חייב להוצר מצב של שלום ברור (*definitive peace*),
המוציא מכלל אפשרות פעולה הנוגדת לשלום.

ז. פליטים

לפליטים תנתן זכות הבחירה בין שיבה, ליישובם מחדש. הפרוצדורה
והתנאים לכך יתבססו על הסכם בין הצדדים. מכסות שנחיות יקבעו
ע"י ועדה בינלאומית.

ח. חופש השיט

חופש השיט לאניות כל המדינות דרך מפרץ עקבה מיצרי טיראן ותעלת
סואץ.

ט. זכות כל המדינות באזור לקיום בבטחון לפי המונחים שנקבעו בהחלטת
מועבי"ט והצהרת ארבעת שרי החוץ של המעצמות מיום 22.9.69.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 14 -

ה. פגישת סגני הנציגים ב 16.1.

נציג בריה"מ לוחץ לניסוחים משותפים

1. הנציג הסובייטי לחץ שיעסקו בניסוחים משותפים. נציגי ארה"ב ובריטניה התנגדו והצרפתי לא הצטרף לסובייטים.
2. למרות התנגדות זו ניסה במהלך הישיבה לגרור לניסוח משותף בענין הנסיגה, בטענו שבזה אין הבדלים בין ארה"ב וצרפת. אי אפשר להתקדם ללא הסכמה בענין ההתחייבויות לשלום יבואל המו"מ
3. נציג ארה"ב חזר וציין כי לדעת ממשלתו אי אפשר להתקדם ולעבור לענינים אחרים, כל עוד אין הסכמה עמה בדבר ההתחייבויות לשלום ויבואל המו"מ. ארה"ב מצפה, לדבריו, להבהרת עמדת הממשלות האחרות בשאלות אלה.
- הסתייגויות צרפת בענין "רודוס", ביטול ההתחייבויות והפדאיון
4. נציג צרפת אמר שמוכן לקבל ההצעה האמריקאית בענין יבואל המו"מ, בתנאי שהשם רודוס לא יזכר. ויוכנסו שינויים לשוניים שיקלו על הערבים לעכל הענין. כן מוכן הוא לקבל את מרבית ההצעה האמריקאית בדבר ההתחייבויות לשלום. הסתייגותו העקרית לגביה נעוצה בסעיף 10, בדבר הרשות לאחד הצדדים לבטל התחייבויותינו באם הצד השני אינו מקיים ההסכם ובסעיף 2, בדבר הפדאיון, שבו הנסוח האמריקאי חמור מדי.
5. הנציג הבריטי הבהיר שהצעות ארה"ב בשני ענינים אלה מתקבלות על דעתם.
- אין טעם בדיונים נוספים בין הסגנים
אכזבתו
6. נציג בריה"מ הביע מכך שלא הלכו בדרך הניסוחים המשותפים והתבטא שאם כך המצב, הרי אין טעם בדיונים נוספים בין הסגנים.
7. הבריטי המליץ על פגישה נוספת, שכן יש תועלת בחילופי דברים בנושאים כגון פליטים וגבולות.

1871-1872
1873-1874

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

ההשלכות המדיניות של ההתפתחויות האחרונות בלוחמה עם מצרים

1. היוזמה הישראלית האחרונה, בהחרפת הפעילות הצבאית בזירה המצרית, יוצרת עבור מצרים מצב חדש המשפיע במספר כיוונים, שעליה לתת דעתה עליהם:

- א. הזירה המצרית הפנימית, מבחינת יציבותו של המשטר.
- ב. דרכי הלוחמה עם ישראל: על מצרים להחליט על דרכי התגובה הצבאית.
- ג. בזירה הבינלאומית, בהקשר עם פעולת המעצמות להסדר מדיני באזור.
- ד. בזירה הבין-ערבית, פגיעה ביוקרתו של נאצר ומצרים, כחלוצת המלחמה בישראל.

הערכה מצרית מוטעית

2. בראה שממדי היזמה הישראלית האחרונה לא נלקחו בחשבון מראש, בהערכה המצרית. מגמתה של מצרים היתה לשמור על מסגרת פעילות לאורך התעלה, במתכונת "מלחמת ההתשה" שתוכננה על ידה, שהיתה קיימת עד כה, כדי שינתן לה מרווח הזמן הנחוץ להתעצמותה, ליציאה למלחמה בישראל במועד הנוח לה, כלומר תוך מספר שבועות, כפי שהדבר גם תואר בפני משתתפי ועידת הפסגה ברבאט.

3. ההתארגנות עד כה היתה כזאת, שלפעולות הצבאיות לא תהיה השלכה על האוכלוסיה האזרחית ועל יציבות המשטר, מהיותן מבוהלות באזור התעלה, שאוכלוסיתו פונתה כמעט כליל. כך נוצר במתכוון חיץ בין המציאות של קו החזית לבין המציאות בעורף.

ארה"ב בלבד עשויה להוציא מצרים מהסבך

4. ארה"ב עשויה לבצל את ההתפתחות החדשה להמשך המתקפה הפוליטית שלה לעבר ארצות ערב ובעיקר מצרים, תוך הבלסת העובדה, שלמעשה רק ארה"ב יכולה להוציא את מצרים מהסבך הנוכחי, אם מצרים תנקוט בצעדים חיוביים כלפי הצעותיה. עד כה לא היו סימנים להענות מצרית בכוון זה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

הפעולות מצמצמות הסיכויים להתקדמות פוליטית

5. נציג ארה"ב בקהיר מעריך, שפעולותינו מפריעות למאמצים האמריקאיים כלפי מצרים במישור הבילטרלי ומסכלות את סיכוייהם. בכך גם מצמצמים הסיכויים להתקדמות פוליטית.

בריה"מ עשויה לחזק טיעובה בצורך בפתרון המדיני

6. בריה"מ, בשלב זה (עד ערב הפעולה בשדואן) עדיין מבמיכה את הטון. מסתמכת על הודעות הדובר המצרי ומקטינה מערכן המבצעי של הפעולות ומעלה על נס את הצלחת התגובה המצרית. הפרשנות הסובייטית מקשרת את הפעולות עם המגמות האמריקאיות בגד מצרים "והמזימה הישראלית אמריקאית" המשותפת, לערער מבפנים את המשטרים הערביים המתקדמים, לאלצם להכנע ולהפריע להסדר המדיני.

7. הסובייטים עשויים, על רקע ההתפתחויות האחרונות, לבסות ולחזק כלפי מצרים את הקו שלהם הדוגל בפתרון המדיני של הבעייה. הם אף מבליטים לאחרונה בדברי פרשנותם את ההתקדמות בשיחות ארבע המעצמות לגיבוש הצעות משותפות.

חשש מהתקרבות אמריקאית-מצרית

8. מבחינה זאת עשויה אמנם להווצר זהות טקטית בגישה בין בריה"מ וארה"ב, לחיזוק הקו המדיני, אולם יש להביח כי בריה"מ תהיה רגישה להתקרבות אמריקאית מצרית ותדאג למנעה.

אפשרויות הפעולה המצרית

9. ההנהגה המצרית בודאי מעריכה בכוחה את ההתפתחות החדשה בכל אותם הכוונים שצוינו לעיל ועליה לתת את התשובות המתאימות לכך.

הסברה מקיפה

10. מחוסר יכולת תגובה צבאית מיידית מתאימה, התגייסה ההנהגה המצרית לפעולת הסברה מקיפה, המיועדת להציג את ההתקפות. כמזימה אמריקאית-ישראלית המכוונת להכניע את הערבים. אף מכינים את הצבור להתפתחויות גרועות מזה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

גיוס בריה"מ לתמיכה אפקטיבית

11. נאצר יוכל להחליט על התגובות למצב החדש רק לאחר שיתברר לו מה עמדתה של בריה"מ בשאלה זו. הוא עשוי לנסות לגייס את בריה"מ לתמיכה אפקטיבית ומתן גיבוי בו. הוא עשוי לבקשה לנקוט במעשה הרתעה כלשהו כלפי ישראל - כגון איום עליה.

התחפרות בעמדות הנוקשות

12. עם הגיבוי הסובייטי, הוא עשוי להתחפר בעמדותיו המדיניות הנוקשות מבלי לשנותן. ובמישור הצבאי לנקוט במספר פעולות צבאיות מרשימות.

פניה למועבי"ט או בקשה להפסקת אש

13. קיימת גם האפשרות שהמצרים יפנו למועצת הבטחון, או יבקשו הפסקת אש גמורה, על מנת להרוויח זמן להתחזקות צבאית. הסיכויים לכך הם קלושים, היות ותהיה לכך הודאה מצרית באזלת ידה הצבאית, עם השלכות כלפי פנים וכלפי יתר מדינות ערב.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

בקורי הפסקת האש

א. מצרים

הדירה היבשתית

1. חלה ירידה רבה בפעילות האש המצרית הן מבחינת תדירותה, הן מבחינת היקפה והן מבחינת סוגיה. הממוצע בתחילת השבוע הנסקר היה 10 - 8 פתיחות מצריות באש, כמחצית ממספרן הממוצע של הפתיחות המצריות באש שבוע קודם לכן. הירי המצרי התבטא בעיקר בירי נק"ל וסרגמות. פעילה ביותר היתה הגזרה הצפונית - אך עיקר הירי המצרי בגזרה זאת היה ירי נק"ל. מספר רב של פעולות אש מצריות בא בתגובה ליזמות האש ממרגמות וארטילריה של צ.ה.ל.

2. חלה ירידה תלולה גם במספר נסיונות החדירה המצריים לשטחנו, שהיו השבוע מועטים ביותר.

נסיון החדירה הרציני השבוע נעשה דרומית למוצא המיתלה. ב- 18.1.70 התגלו עקבות 35 איש אשר שכנו במארב על הזרף 4 ק"מ למוצא המיתלה. כק"מ מדרום למקום נגלו עקבות כניסה ויציאה של יחידה נוספת בת 20 איש. למחרת היום, ב- 19.1.70 גילה סיור של צ.ה.ל. מספר ערוות אישיות משבי צידי הכביש, כ- 35 ק"מ מדרום לגשר פירדאן.

3. הסיבות האפשריות לירידה בפעילות האש והחדירות המצריות הן:

- א. לחץ כוחותינו באוויר ובארטילריה על המערך המצרי בתעלה.
- ב. צורך מצרי מקסי, כתוצאה מפעילות צ.ה.ל., להתארגן ולהתבצר.
- ג. ירידה במוראל בקרב הגייסות המצריים בזירה.

4. בליל ה- 17.1.70 - 16 חבלו כוחות פשיטה של צ.ה.ל. בעמודי חשמל וטלפון לאורך כביש סואץ - קהיר כ- 60 ק"מ מקהיר. כן הפגינו

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

כוחות פשיטה של צ.ה.ל. מוצב צבאי וריכוז מנהלי באיזור ביר אריזה
כ- 70 ק"מ מערבית לזעפראנה שבחוף המערבי של מפרץ טואק. היעדים
שהותקפו במצאים בלב המערך הערפי המצרי של קו התעלה. כוחותינו,
שלא נתקלו בכל התנגדות מצד הכוחות המצריים, חזרו בשלום לבסיסם.
דובר ממשלת מצרים הכחיש מכל וכל את ביצוע הפשיטות.

5.

ב- 21.1.70 לפנה"צ נחת כוח מוטס של צ.ה.ל. באי שדואן שבחלקו
הדרומי של מפרץ טואק. הכוח התגבר על התנגדות הכוח המצרי שהיה
ממוקם בחלקו הדרומי של האי. עד לכתיבת סקירה זאת ממשיך הכוח
הישראלי להחזיק באי.

בקרב היבשתי נהרגו עד כמה שידוע עתה, 19 חיילי אויב ו- 41
נפלו בשבי והועברו לשטח ישראל. לכוחותינו 3 הרוגים ו- 6 פצועים.
ממוסינו שסייעו לכוח המוטס, טבעו 2 ספינות מורפדו מצריות מדגם
P-183.

המתקנים שהיו באי, לרבות מכ"ם ששימש למעקב ותצפית על תנועותינו
באיזור, נתפסו בידי כוחותינו.

הזירה האווירית

6.

ממוסי חיל האוויר המשיכו ושיגרו תקיפותיהם הרצופות של המערך
המצרי בקו התעלה ומפרץ טואק.

平家物語 卷之四
平家物語 卷之四

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

7. ב- 16.1.70 בין השעות 14:30 ו- 16:00 לערך תקפו מטוסי חיל האוויר במקביל לתקיפת יעדים בגזרה הדרומית של התעלה גם מטרת צבאיות על ציר טואק - אלכסנדריה. היעדים שהותקפו כללו:

- מטרת צבאיות, כולל ריכוזי רכב ומאהלים לאורך הציר טואק - אלכסנדריה עד למרחק כ- 60 ק"מ מערבית לתעלה.
- מטרת צבאיות לרבות מחנות ומוצבים בסביבות הציר טואק.
- תחנת מכ"ם בקרבת ביר עודיב כ- 30 ק"מ דרומית לטואק. הטייסים דווחו על פגיעות טובות.

אחד ממטוסינו נפגע באש נ.מ. מצרית והופל. טייסו צנח בשטח מצרים. זמן מה לאחר מכן הודיעו המצרים לצלב האדום הבינ"ל על מותו של הטייס הישראלי. גופתו של הטייס (סרן דב פלג ז"ל) הוחזרה ע"י המצרים לישראל ב- 22.1.70 באימעליו באמצעות נציגי הצלב האדום.

8. ב- 18.1.70 ב- 13:30 תקפו מטוסי חיל האוויר במקביל לתקיפת יעדים בגזרה הצפונית והדרומית של תעלת טואק גם 2 מחנות צבא מצריים סדרום מזרח לדלתה. המחנות שהותקפו הם:

- מחנה בסיסי גדול של הכוחות המצריים בהוקסטפ, כ- 20 ק"מ ממזרח לקהיר.

- מחסני תחמושת בקרבת ג'בל חוף כ- 5 ק"מ מצפון לחלואן, ממזרח לקהיר.

התקיפה נמשכה כ- 30 דקות. המצרים לא ניסו ליירט את מטוסינו

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

ולא העלו מטוסים לאוויר. בורתה אש נ.מ. ביבובית שלא הפריעה למטוסינו בביצוע משימותיהם. הטייסים זווחו על פגישות טובות.

9. ב- 21.1.70 בשעה 11:45 חזרו לשטחנו 2 מטוסי טוחוי מצריים

באיזור קנטרה.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. במשכת הירידה במספר התקריות בהשתתפות צבא ירדן. הגזרה הצפונית

היתה "שקטה" יחסית. גם בגזרה הדרומית היתה פעילות האש של הצבא הירדני מוגבלת שהתבטאה בעיקר באש נק"ל ומרגמות, שנורתה למטרות ירי מונע וסיוע לפעילות טרור.

2. בליל ה- 15.1.70 - 14 מיקש כוח צ.ה.ל. שהוטס במסוקים את ציר

צאפרי - שפילה (כ- 20 ק"מ מדרום-מזרח לצאפרי). בדרך חזרה פתח מסוק באש והרג, כנראה, ערבי ו- 8 גמלים.

3. בעקבות התקיפות החוזרות והנישנות משטח ירדן על מפעל האשלג

ביום המלח ועל הישובים האזרחיים בגזרת הערבה, בצעה יחידת סיור משורינת של צ.ה.ל., שמנתה 8 זחל"מים ו- 3 טנקים פ, פעולת סריקה וסהור באיזור הצאפרי ופיפרי. הפעולה החלה בליל ה- 21.1.70 - 20 ונמשכה עד שעות אחה"צ של ה- 21.1.70. בקרב אש שהתפתח הוסבו לאויב לפי הודעות ראשונות האבידות הבאות:

- לפי הודעת הדובר הירדני נהרג קצין ירדני, נפצעו 7 חיילים ונפגעו 3 כלי רכב.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

- רדיו אש"פ הודה כי 6 מחבלים נהרגו ו-4 נפצעו וכן הושמדו או הוצאו מכל פעולה 4 כלי רכב; ביניהם ג'יפ נושא תותח ללא רתע בקוטר 106 מ"מ.

יתכן גם שהוסבו אבירות לכוח הסעודי הנמצא בגזרה זאת כתוצאה מפעולות חיל האוויר, שנערכו במקביל לפעולה היבשתית (ראה להלן). הכוח הישראלי חזר בשלום לבסיסו ללא הפרעה, ללא נפקעים ומבלי שנגרם נזק לצידו. הכח הביא עמו מחבל שבו.

הזירה האוירית

4. ב-20.1.70 בין השעות 15:36-15:50 תקף חיל האוויר כלי רכב באיזור צאפי-כרכ (כ-20 ק"מ מצפון מערב לצאפי).
5. ב-21.1.70 בין 07:30-09:40 תקף חיל האוויר כלי רכב בגזרת צאפי-כרכ.

פעולות טרור משטח ירדן

6. בשבוע שבין ה-16.1.70-9 חלה עליה במספר פעולות הטרור מ-73 שבוע קודם לכן ל-124. מבין אלה בוצעו בין ה-16.1.70-9, 96 פעולות משטח ירדן לעומת 52 שבוע קודם לכן.
7. בעמק בית שאן חלה עליה תלולה במספר פעולות הטרור מ-17 בשבוע הקודם ל-47 בשבוע שבין ה-16.1.70-9. פעולות אלה נשאו אופי של ירי והפגזות מעבר לגבול בעיקר לעבר סיורים ומוצבים של צה"ל.
8. בבקעת הירדן בוצעו בין ה-16.1.70-9, 47 פעולות לעומת 30 בשבוע הקודם. 15 מפעולות אלה היו נסיונות חדירה והשאר ירי והפגזה מעבר לגבול. בשתי התקלופות בגזרה זאת נהרגו 7 מחבלים.
9. בערבה בוצעה בין ה-16.1.70-9 פעולה אחת לעומת 4 שבוע קודם לכן, שהתבטאה בהפגזת באות הכיכר. מאוחר יותר חזרו המחבלים והפגיו את מפעלי ים המלח.

סודי ביותר

1000 1000
1000 1000

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

ג. סוריה

בין ה-16.1.70-9 בוצעו משטח סוריה 15 פעולות טרור מבוקרות לעומת 10 בשבוע הקודם. פעולות אלה התחלקו ל-8 מקרי ירי והפגזה לעבר מוצבים ונחל גולן מעבר לקו ו-7 בסיונות חדירה, ביניהם 2 לעומק רב.

ד. לבנון

1. בין ה-16.1.70-9 בוצעו 2 פעולות טרור משטח לבנון, כמספר הפעולות שבוצעו שבוע קודם לכן. ב-10.1.70 בוצעה חבלה בגוש-חלב ובליל ה-16.1.70-15 הופגז איזור חניתה.

פרשת החטוף רוזנוואסר

2. גנרל בול נתבקש ע"י מפקד צבא לבנון למסור לשטונות ישראל שאם יהיו מוכנים לשחרר אחד הפדאיון שברשותם, מקווים השלטונות הצבאיים הלבנוניים שיוכלו לנהל מו"מ לגבי שחרורו ומסירתו של השומר רוזנוואסר. לא במסר שמו של הפדאי. הגנרל בול הביע נכונותו לנקוט ביזמה לקידום הדבר, אם יתבקש על ידו.

הצלב האדום ערך ביקור

ב-20.1.70 ערכו נציגי הצלב האדום הבינלאומי ביקור אצל רוזנוואסר, ביזמת הארגון עצמו. נציגי הצלב האדום קיימו מגע ישיר עם "הסגר האדום הפלסטינאי", שאפשר את הביצוע.

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

יחסינו עם ניגריה לאור פרשת ביאפרה

1. בתגובה לדברי שה"ח בקול ישראל (18.1) שבאו בתשובה על הפגנה שהתקיימה באותה שעה בגד השר על עמדתנו בענין ביאפרה, הגדיר העתון הניגרי דיילי טימס (20.1) את דברי שה"ח כהודאה מצד ממשלת ישראל בתמיכתה במרד בניגריה. העתון כך זאת עם הסיפור על עזרתה של צרפת לסוררים וקרא לממשלה להחליט מיד על יחסיה עם שתי מדינות אלה, המחייבים אף יותר מאשר ביתוק היחסים הדיפלומטיים. רדיו לאגוס (22.1) חזר על קריאה לביתוק היחסים לאלתר ואמר שיוחזרו משלוחי הסיוע של ישראל (יחד עם משלוחי צרפת ודרום אפריקה). משרד החוץ הניגרי בקש משגרירנו הבהרות.

שור לשה"ח בניגריה

2. שגרירנו בלאגוס בתבקש (21.1) למסור לשה"ח בניגריה שור משה"ח בה מובעת נכונותנו לשתף פעולה עם ממשלת ניגריה בעזרה בצורותם רפואיים וצורותי שיקום, לאור קשייה החמריים הנוכחיים של ניגריה.
3. השגריר בתבקש להוסיף בע"פ לשה"ח שלגבי דברי שה"ח על העזרה לביאפרה יש לציין כי סבל המלחמה עורר בצבור הישראלי רגשות עמוקים.
- כהענות למצב זה ולרגשות אלה עשה ממשלת ישראל מאמץ לחרום לסיוע האנושי המיועד לנפגעים.
4. מאידך, עמדה ממשלת ישראל בגד כל העצות והלחצים שהיו מיועדים להכניס אותה כצד בדיון הפוליטי, שהיה בעיניה דבר הנוגע רק לניגריה ולמסגרות האפריקאיות המוסמכות. כל הודעות שה"ח בכנסת ובקול ישראל, הדגישו את סרובו בכל שלב של המאבק להמליץ על הכרה בביאפרה. סוכנות הידיעות לא העבירה אף מלה מדברי שה"ח בגד עדוד של פיצוץ הפדרציה.

הערכה

- א. בעייתנו עם ניגריה היא מיוחדת במינה כיוון שבניה"מ ומצרים סייעו לה והיא אסירת תודה להן.

סודי ביותר

THE
GREAT
GREAT

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 25 -

ב. עם זאת, אין להניח שממשלת ביגריה תלק לכיוון מצרים ובריה"מ, אלא תנסה שוב להתקרב למערב. מכאן, שביגריה אינה ששה לנתק יחסיה עמנו כי היא רואה בנו מעצמה, הן בגלל העבר שלנו בביגריה והן בגלל יהדות ארה"ב.

לביתוק יחסים תהיה משמעות כלל-אפריקנית

ג. יעונו הראשון כעת הוא לא לגרום לביתוק היחסים עם ביגריה היות ולביתוק, שיתפרש כנצחון סובייטי מצרי, תהיה משמעות כלל אפריקנית.

סודי ביותר

1757-1758
1758-1759

סודי ביותר

לנחמן בלבד

000 31

משרד החוץ

אל: כ"א ב. מאש"ה

השבוע בזירה המדינית

000 40
חמ'

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

ירושלים, ט' בשבט תש"ל
16 בינואר 1970

המסמך מכיל 29 דפים

השבוע בזירה המדינית (40)

10.1.70 16.1.70

תוכן הענינים

המעצמות

ארה"ב

- א. מחלקת המדינה מכינה תשובה לאגרת הסובייטית מה 23.12 (עמ' 1)
התשובה האמריקאית תציין שבריה"מ בסוגה בה מעמדות קודמות בעיקר
ביחס לשיחות גוסס רודוס. יודגש שעמדת ארה"ב מתבסאת במסמך
מיום 28.10. התשובה אינה סוגרת הדלת בפני הסובייטים.
- ב. ארה"ב לא תקבל את ההצעות הצרפתיות בשיחות הארבע (עמ' 2)
הוראות משלחת ארה"ב הן שלא לקבל ההצעה הצרפתית שהועלתה בפגישה
האחרונה של הארבע. אין רואים גם סיכויים להתקדמות בשיחות אלה.
- ג. חוסיון מוכן לראות הצעות ארה"ב כבסיס למו"מ (עמ' 2)
בדעתו לשגר שליחים לקהיר לקבל הסכמתו של נאצר. כוונת חוסיון אינה
למו"מ עם ישראל.
- ד. הרשלמה מלאכת הועדות שבדקו בקשותינו לרכש וסיוע כלכלי (עמ' 3)
הממצאים יובאו בהקדם למועצה לבטחון לאומי. סיטקו צופה טפול משך
חצי השנה הקרובה. אנשי מחלקת המדינה מועבים שהשלב הנוכחי אינו
רצוי לאספקת בשר וסיוע כלכלי לישראל.
- ה. הלחץ הצבורי על מחלקת המדינה נותן אותותיו (עמ' 4)
מחלקת המדינה מפגינה שיפור ביחסים. בפגישות עם מועדון הנשיאים וגופים
יהודיים אחרים מצדיקים אנשי מחלקת המדינה את מדיניות ארה"ב הנצבת

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- ב -

לימין ישראל, אך גם מדגישים שלא יחול שינוי במדיניות הנוכחית.

ו. אין הסתייגות ארופית יוצאת דופן כלפי ישראל (עמ' 5)

איש מחלקת המדינה שנחלווה לרוג'רס וריצ'רדסון במסעותיהם בארופה לא בוכח שיש פענות מיוחדות והאשמות בגד ישראל.

ארה"ב מבקשת הגבלת פעולות התגמול בלבנון למטרות של החבלים (עמ' 7)

בעקבות תלונותיו של נשיא לבנון שפעולותינו האחרונות עשויות להביא להתפרקות המדינה, פנתה אלינו שגרירות ארה"ב להגביל פעולותינו למטרות החבלנים ולא למטרות אזרחיות, לבנון אינה יכולה לקיים פיקוח מלא על הפלסטינאים ועשויה להאלץ להצטרף למדינות קו העמות.

המלך חוסיין מבטיח שוב למנוע הפגזות מעבר לגבול ומבקש לאפשר תיקון

תעלת העור (עמ' 9)

המלך פנה באגרת לנשיא ניקסון ומסר על הוראותיו למנוע הפגזות. השגרירות עוררה אפשרות תיקון התעלה. במחלקת המדינה אין ידיעה על יכולת הביצוע של המלך, לגבי הבטחותיו.

צרפת

א. אושרה רשמית עסקת הנשק בין צרפת ללוב (עמ' 10)

ממשלת ישראל מציינת חומרת העסקה ומדגישה שהנשק ישמש למלחמה בישראל. ישראל הוטעתה בהודעות אישים צרפתיים. לא נמקה הדלת ביננו לבין צרפת. ארה"ב בקשה להיות בתמונה.

ב. צרפת תרכז מאמציה בים התיכון וצפון אפריקה (עמ' 12)

צרפת אמצה לעצמה מדיניות של ריכוז המאמץ בחלק תבל הקרוב לה. אי לכך היא חייבת להתקרב לערבים. כוונתה להוציא בריה"מ וארה"ב מהים התיכון. יחסה לישראל עלול להחמיר.

דיוני ארבע המעצמות

א. פגישות סגני הנציגים ב-6.18 ו-8.1 (עמ' 15)

הסובייטים הציעו גיבוש נוסחאות לגישור על פני ההצעות הסובייטיות, הצרפתיות והאמריקאיות. המחלוקת נסבה בשאלות נוהלי המו"מ, נסיגה, גבולות וההתחייבויות לשלום.

סודי ביותר לנמען בלבד

- ג -

ב. צרפת הגישה הצעה בת תשע נקודות (עמ' 18)

לדעת נציג צרפת הארבע מסכימים, או קרובים להסכמה בנקודות אלה. קבלנו הנקודות בראשי פרקים בלבד. קיים תיאום עמדות בין צרפת לבריה"מ. ארה"ב אומרת שהצעותיה הן המלה האחרונה.

בקורי הפסקת האש

א. מצרים (עמ' 22)

חלה עליה במספר בסיונות החדירה המצריים. חיל האויר המשיך בתקיפות רצופות. הותקפו שוב מחנות צבא בעומק מצרים - תל-אלכביר וחנקה (15 ק"מ מקהיר). המצרים תקפו מספר פעמים מהאויר.

ב. ירדן (עמ' 23)

חלה ירידה בפעילות האש וכן ירידה במספר פעולות הטרור משטח ירדן.

ג. סוריה (עמ' 24)

בוצעו 9 פעולות טרור לעומת 15 בשבוע שלפני כן.

ד. לבנון (עמ' 24)

כתוצאה מהפשיטה לקלא חלה ירידה בפעולות ובוצעו 2 פעולות בלבד. ח"א תקף רכב מזרחית לחצבאני. לבנון בקשה שחרור החיילים והאזרחים שברשותנו. שר הבטחון הטיל על הלבנונים האחריות להחזרת החטוף רוזנוואטר. פתח דורש מו"מ לגביו עם הסהר האדום הפלסטינאי. לבנון הודיעה שאינה במצב המאפשר לה להענות לדרישתנו, אך ימשיכו לטפל.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 1 -

המעצמות

ארה"ב

א. מחלקת המדינה מכינה תשובה לאגרת הסובייטית מה 23.12

1. דובר מחלקת המדינה אמר (13.1) שבירה"מ דחתה בתשובתה מיום 23.12, את מרבית ההצעות האמריקאיות לשוב הסכסוך. הדובר אמר ש"האופי השלילי והבלתי נענה" של האגרת הסובייטית הוא הסיבה הבסיסית לכך שיארונוג אינו יכול לחדש לפי שעה את שליחותו. הוא האשים את ברירה"מ שחזרה בה מעמדות, לאחר שכבר הושגה התקדמות בשיחות הדו-צדדיות.
2. עם זאת לא זנחה ארה"ב את הדו-שיח ועוזר מזכיר המדינה, סייסקר מסר לשגריר רבין (13.1) שמחלקת המדינה עבדה הצעת תשובה לאגרת הסובייטית האחרונה מה-23.12. (ראה בספח א' לסקירתנו מס' 38 מיום 2.1.70) האגרת נמצאת עתה בבית הלבן לאשור תימסר לסובייטים באורח מילולי.
3. עקרי התשובה האמריקאית הם:
 - א. ציון העובדה שהאגרת הסובייטית כמהותה, חוזרת בה מעמדות קודמות.
 - ב. התייחסות לנסיגה הסובייטית ביחס לשיחות במתכונת רודוס, תוך דגש על ההכרח במגע בין הצדדים בנושא זה כדי להגיע להסדר.
 - ג. הדגשה חוזרת שהעמדה האמריקאית הונעה במסמך מה-28 באוקטובר.
4. באגרת האמריקאית אין כל פנייה להמשך השיחות עם הסובייטים ואין בכורונתם ליזום כל הצעה נוספת.
התשובה אינה סוגרת הדלת בפני הסובייטים
5. סייסקר אמר שיתכן ובכך יגיעו שיחותיו עם זוברינין לידי סיום. מכל פנים, אגרתם אינה סוגרת את הדלת בפני הרוסים, אם יבואו

סודי ביותר לנמען בלבד

- 2 -

בהצעות קונסטרקטיביות. האגרת אף ערוכה בנוסח, שלא ניתן להאשים את ארה"ב בשבירת שיחות השתיים.

מסע תעמולה סובייטי לשינוי עמדת ארה"ב

6. סיסקו ציין שבריה"מ פתחה במסע תעמולה אנטי אמריקאי, במגמה להביא לזיכרון אמריקאים ביחס למסמכים מה-28 באוקטובר וה-18 בדצמבר. אך אין לארה"ב כל כוונה לשנות את מדיניותה, כפי שהובעה במסמכים אלה, אם גם יתכן שמלה פה או מלה שם ניתנות לשינוי.

ג. ארה"ב לא תקבל את ההצעות הצרפתיות בשיחות הארבע

1. סיסקו מסר בשיחה עם השגריר רבין שהוראות המשלחת האמריקאית הן שלא לקבל את ההצעה הצרפתית, לקביעת נקודות מוסכמות בין הארבע, שתמשנה כמסמך בידי יארינג. בינתיים הבריתים עומדים איתן עמם. (ראה להלן דיווח ארבע המעצמות).
2. היזמה הצרפתית נראית להם במגמה לכסות את עסקת הנשק עם לוב.
3. סיסקו אינו רואה סיכוי להתקדמות כלשהי בשיחות הארבע, לאור ההתנגדות הסובייטית לגיבוש "נוסחאות בישראלית" בשיחות אלה, כדי לאפשר המשך שליחות יארינג.

ג. חוסיון מוכן לראות הצעות ארה"ב בבסיס למו"מ

1. כמו כן ספר סיסקו שחוסיון הודיע להם, שאם כי יש לו הסתייגות מסוימת מהצעת ארה"ב להסדר ישראלי ירדני שהוגש לארבע המעצמות ב-12.18, הוא מוכן לראותו כבסיס למו"מ. בדעתו לשלוח את שה"ח דפאעי (ושליח אישי אחר בנפרד) לקהיר, כדי לקבל הסכמת נאצר להכנס למו"מ על בסיס הנייר האמריקאי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 3 -

הכוונה אינה למו"מ עם ישראל

2. סיסקו התחמק בתשובתו לשאלת השגריר רבין אם כוונת חוטיון למו"מ גלוי עם ישראל ואפשר להסיק, איפוא, שלא לכך הכוונה.
3. השגריר רבין חזר והבהיר את עמדת ישראל שהניירות האמריקאים אינם מהווים מבחינת ישראל בסיס למו"מ כלשהו, בכל פורום שהוא.

ד. הושלמה מלאכת הועדות שבדקו בקשותיו לרכש וסיוע כלכלי

1. מפי איש הבית הלבן אנו למדים שקבוצות העבודה, המטפלות בבדיקת בקשותיו בשטח הרכש הצבאי ובעניינים הכלכליים, השלימו את מלאכתן והממצאים מחכים עתה לשובו של הנשיא מהחוף המערבי על מנת שיזום ישיבה של המועצה לבטחון לאומי או פורום ביניים כדי לדון בהן. אין חוזים דחייה מיוחדת בתהליך זה.

הטיפול בבקשות עשוי להמשך חצי שנה

2. סיסקו, התבטא בפני השגריר רבין, שענין הטיפול בבקשותיו עשוי להיות בעיה שהטיפול בה ימשך משך חצי השנה הקרובה.

השלב הנוכחי אינו מתאים לאספקת נשק וסיוע כלכלי

3. סגן מזכיר המדינה, ריצ'רדסון, אמר בשיחה עם קבוצת מנהיגים יהודיים מבוסטון (13.1), שהשלב הנוכחי אינו מתאים לאספקת נשק וסיוע כלכלי, מאחר ויעמיד את ארה"ב באור לא רצוי, מבחינת מאמציה. להביא להסדר.

קל יותר לספק נשק לישראל מתונה

4. בפגישתו עם מועדון הנשיאים (14.1) טען סיסקו שהנוקשות הישראלית מקשה מבחינה מדינית על ניקסון להעניק הנשק והסיוע המבוקשים, שאספקתם מובטחת, כחלק מהמדיניות האמריקאית. הוא רמז שהסיוע אינו מתנה בקבלת הצעות מסוימות, אבל קל יותר לספק נשק לישראל מתונה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 4 -

ה. הלחץ הצבורי על מחלקת המדינה נותן אותותיו

1. השגריר רבין מעריך שכבר נראים הסימנים הראשונים לתוצאות הלחץ הצבורי הכללי בארה"ב ובולטת המגמה מצד מחלקת המדינה להפגין שיפור ביחסים, לאור הביקורת הצבורית החריפה.
2. במחלקת המדינה אף חושבים על אפשרות שיגור שור ממזכיר המדינה רוג'רס לשה"ח, על מנת להבהיר את אשר קרה בעבר וכדי לבסות להחזיר מתכונת היחסים הטובים והאמון ההדדי.
על מצרים לצאת במחווה שלום
3. בסתמן גם כוון פעולה שני של מחלקת המדינה. נמסר שטיסקו ביסה לשכנע את סגן עורך "אלהראם", שעתה הזמן המתאים למצרים לצאת במחווה של שלום, שיזכה באהדה עצומה של דעת הקהל בארה"ב. פעולה חיובית כזאת תעזור למחלקת המדינה "למכור" את מדיניותה של האדמיניסטרציה לעם האמריקאי.
4. טיסקו הבהיר לאיש שיחו שהם במצאים תחת לחץ גובר והולך של קבוצות יהודיות חזקות ורמז שהיה מסתפק מצד מצרים בהענות הדרגתית ולא דוקא בהכרזת תמיכה קולנית.
5. לאחרונה מצאנו שמצד מצרים בכרת אמנם מגמה להביא לשיפור בעמדתה של ארה"ב, אבל מבלי שהמצרים יהיו נכונים לוותר אף במשהו מעמדתם הם.
ארה"ב לא תשנה מדיניותה הנוכחית
6. במשכו המגעים בין גופים צבוריים יהודיים לבין אנשי הממשל. בשיחה של סגן מזכיר המדינה, ריצ'רדסון (13.1) עם קבוצה של מנהיגים יהודיים מאזור בוסטון, אמר שמדיניותה המזרח תיכונית הנוכחית של ארה"ב לא תשתנה, למרות הלהצים.
7. הוא בקר את מדיניותה של ישראל והגדיר את באומה של רוח"מ בכנסת כמותאם לשיקולי פנים ולא לגופו של ענין. הוא אף הזכיר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 5 -

את השגרירות וביכר היה שהוא כועס על חלקה במאבק הצבורי.

8. במסגרת מאמציו להרגיע את אנשי שיחו חזר ואמר שמטרתם העקרית להביא את הצדדים לשולחן המו"מ וישראל לא תצטרך לעשות דבר לפני כבון שלום.

ארה"ב חותרת להקמת כח בינלאומי

9. אמר שארה"ב חותרת לקמת כח בינלאומי יציל לשמירת השלום ועושה זאת על סמך הערכה שבריה"מ רואה זאת בעין יפה ותשתף עמם פעולה בנדון.

10. הממשל הנוכחי מאמין במו"מ ולא בעימות משבר המזה"ת הנו אחד האובייקטים הראשונים לטיפול על פי מתכונת זו.

הממשל ניצב לימין ישראל

11. טיסקו בפגש ביזמתו (14.1) עם חברי מועדון הנשיאים להצדקת המדיניות האמריקאית הנוכחית. בדבריו בקש ליצור את הרושם שהנשיא, מזכיר המדינה והוא עצמו עומדים לימין ישראל. הישראלים מצביעים על עמדות שארה"ב אינה נוקטת, והנוקשות הישראלית אך מקשה על הנשיא להעניק הנשק והסיוע. ארה"ב אינה מבקשת מאתנו להוציא אף חייל אחד מבלי שיהיה הסכם שלום ואין ביקורת אמריקאית על פעולותינו בשטחי האויב.

רוג'רס נפגש עם מנהיגים יהודיים

12. מזכיר המדינה, רוג'רס, נפגש אף הוא (11.1) בפגישה עם 44 מנהיגים יהודיים, בפגישה שאורגנה ע"י מכס פיישר, ממקורבי הנשיא נייכסון ונשיא המגבית לשעבר.

1. אין הסתייגות ארופית יוצאת דופן כלפי ישראל

הציר בשגרירותנו ברושנינגטון, שוחח עם סגן עוזר מזכיר המדינה לענייני ארופה, בשאלת מעמדה של ישראל באירופה, לאור הטענה המושמעת באזנינו לאחרונה מפיי אישים במחלקת המדינה, כולל רוג'רס עצמו, לפיה אנו כאילו מבודדים באירופה, שסוצנים שם בגד עקשנות ישראל וכיו"ב וההשפעה השלילית

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 6 -

שיש לכך על האנטרסים המערביים בים התיכון.
איש השיחה של הציר הגיב, שהוא בלווה לדוג'רט וכן לסגן מזכיר
המדינה ריצ'רדסון, במסעותיהם באירופה ולא בוכח שיש מענות מיוחדות
לישראל בהקשר זה. יש ראייה מפוכחת של סיכויי השלום, יש ספקנות
מרובה ויש מידה של ביקורת בגד שני הצדדים, אך לא הבחין שישראל
בחשבת כנאשם היחיד. הוא אף לא הבחין בהסתייגות ארופית יוצאת
דופן כלפינו.

7./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 7 -

ארה"ב מבקשת הגבלת פעולות התגמול בלבנון למטרות של המחבלים

1. שגרירות ארה"ב פנתה אלינו (1.11) בנוגע ללבנון באמרה שממשלת ישראל ודאי מעריכה את המצב הפוליטי העדין ביותר בלבנון. ההתקפות הבלתי פרופורציוניות האחרונות מצד ישראל כגון הפצצת מטרות אזרחיות וחטיפת 21 הלבנונים, גורמות קשיים למשטר ומחזקות את ידי הקיצוניים.
לבנון אינה יכולה לקיים פיקוח מלא על הפלסטינאים
2. ממשלת לבנון אינה יכולה לגרש את הפלסטינאים ואינה יכולה לפקח עליהם פיקוח מלא. לכל היותר באפשרותה להגבילם במסגרת הסכם קהיר.
3. ארה"ב מעודדת מסיבוי המפקד החדש של צבא לבנון ומקווה שדבר זה יאפשר לצבא לפעול ביתר יעילות נגד הפדאיון בגזרה הדרומית, חטיפת אנשי הצבא הלבנוניים מקשה על הצבא ומחזקת בו את האלמנטים הנוטים להזדהות עם הפדאיון.
פעילות ישראל עשויה לגרום להצטרפות לבנון למדינות קו העימות
4. בפסגת רבאט הצליחה לבנון להוציא עצמה מההגדרה של "מדינת קו העימות" והגדירה עצמה כמדינה "תומכת". דבר זה משקף את רצונם הבסיסי של הלבנוניים להשאר מחוץ למסגרת הסכסוך ולשמור על שקט בגבולות. אולם פעולות ישראל עשויות לדחוף את לבנון להצטרף ל"מדינות קו העימות" ולהביא ללחץ עליה להרשות הערכות צבאות ערביים אחרים על אדמתה.
לארה"ב עניין מיוחד בלבנון
5. לארה"ב עניין מיוחד בלבנון והיא תודאג אם המצב הפנימי יתדרדר ואם יכנסו לתוכה צבאות ערביים. ארה"ב מעריכה את דאגת ישראל לבטחונה אבל פעולותיה המפרות את היציבות בלבנון פוגעות לא רק באנטרס של ארה"ב אלא גם באנטרסים הבטחוניים ארוכי הטווח של ישראל.
ארה"ב לוחצת על לבנון לשמירה על השקט בגבול
6. ארה"ב האיצה בלבנון לבקום בצעדים להבטחת שליטתה הצבאית באזורי הגבול, שבחלקם פונו לאחרונה ע"י הצבא הלבנוני. היא תמשיך ללחוץ שממשלת לבנון תעשה כל שביכולתה לשמור את השקט בגבולות.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 8 -

מבקשים הגבלת פעולות התגמול למחבלים

7. בעת ובעונה אחת מבקשים ממשלת ישראל להגביל פעולות התגמול בעתיד למטרות של

הפדאיון ולהמנע מפגיעה במטרות אזרחיות.

8. מאמינים ששחרור הלבנוניים שבידו יחזק את ידי מפקד הצבא החדש להגבלת

(Contain) הפדאיון באזורי הגבול.

הנשיא חילו התלונן בפני שגריר ארה"ב שפעולותינו עשויות להביא להתפרקות

המדינה

9. במחלקת המדינה נמסר לנו שב- 10.1 התקשר הנשיא חילו עם שגריר ארה"ב בבירות

והביע בפניו דאגה רבה לנזכח המשך התקפות האויר שלנו. חילו אמר שהוא הולך

ומתרשם מכך שכוונת ישראל לגרש את האוכלוסיה האזרחית מהדרום ולאחר חיסול

המחבלים, להשתלו על האזור. אמר שפעולותינו האחרונות עלולות להביא להתפרקות

המדינה. המורל בצבא הולך ומתערער והצבור מתחיל לאבד אמונו בממשלה. אם ימשך

המצב לא תהיה ברירה אלא ליהפך למדינת עימות ובסופו של דבר יאלצו לאפשר חביית

כוחות זרים סוריים ועיראקיים בתחום לבנון.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 9 -

המלך חוסיין מבטיח שוב למנוע הפגזות מעבר לגבול ומבקש לאפשר תיקון תעלת הגור

1. שגרירות ארה"ב פנתה אלינו (11.1) לאור מכתב מהמלך חוסיין שנשלח לבשיא ניכסון והגשיא הבטיחו לעורר את הנושא אצלנו.
2. המלך מסר לממשלת ארה"ב שהוא חזר על הוראותיו הנמרצות שלא תותר הפגזה אל מעבר לגבול ע"י כוחות סדירים או הפדאיון.
3. שגרירות ארה"ב האיצה בממשלת ישראל לגלות התאפקות בנקיטה בפעולות תגמול שלא בפרופורציה לפרובוקציות, הגורמות לתוצאות הפוכות.
4. השגרירות בתבקשה לעורר שוב את שאלת תיקון תעלת הגור ובקשה הסכמת ישראל לכך. העבין הועלה לאחרונה ע"י יורש העצר הירדני אצל מזכיר המדינה רוג'רס, שאשר את התענינות ארצו במפעל זה, שמוסן ע"י ארה"ב.
5. - איש מחלקת המדינה ששוחח בנושא זה עם הציר בשגרירותנו בווינגסטון, העיר שאין להם מושג מה יכולת הביצוע של המלך לגבי הבטחותיו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 10 -

צרפת

א. אשרה רשמית עסקת הנשק בין צרפת ללוב

1. ממשלת צרפת אשרה בינתיים רשמית (9.1) הסכמתה למכירתם של מטוסי 50 מיראג' ללוב, החל בשנת 1971. המו"מ עדיין לא נסתיים ונאמר שבחווזה קיים סעיף שהמטוסים לא יועברו למדינה שלישית. נראה שמדובר בו גם על רכישות נוספות מצד לוב, בעיקר קניית 200 מטקים.

הנשק ישמש למלחמה בישראל

2. בהודעות מטעם משה"ח (10.1) וממשלת ישראל לאחר דיון בנושא (11.1), הודגש שנשק זה ישמש למלחמה בישראל והוקע האמברגו הצרפתי נגד ישראל. צויין שפעולתה של צרפת אך תגביר המתיחות באזור. שה"ח סקר את הפרשה בדיון המדיני בכנסת (14.1).

פגישת מנכ"ל משה"ח עם שגריר צרפת

3. מנכ"ל משה"ח, רפאל, נפגש עם שגריר צרפת, הורה (12.1) ומסר לשגריר את הודעות דובר משה"ח (10.1) והודעת ממשלת ישראל (11.1) על העסקה הלובית.

חומרת העסקה

4. המנכ"ל הדגיש החומרה בה אנו מתייחסים לעסקה, הן לגופה והן לבסיבותיה וצטט שיחות עם נציגי צרפת בפרס ובארץ, כולל שיחת השגריר איתן עם שה"ח שומאן (30.10). בשיחה זו קשר שומאן ההתחייבות לא למכור המיראגים שלנו לאויבים ישירים ועקיפים עם נכונותנו לקבל החזרת כספי המיראגים. ודבר זה חל על מכירת מטוסים בכלל. שיחות אלה היו מטעות לגבי העסקה עם לוב. המנכ"ל הביע תקווה שלא תבואנה הפתעות נוספות מצרפת בהקשר עם המו"מ עם השוק ואם תהיינה, "יהיה זה הקש שישבור גב הגמל".

ישראל בקשה לצאת מהמבוי הסתום ביחסיה עם צרפת

5. המנכ"ל ציין שישראל הפגינה בדו-השיח שלה עם צרפת את רצונה

סודי ביותר לנמען בלבד

- 11 -

הכן לשבירת המבוי הסתום ואילו צרפת הגבירה אותו וסתמה את יציאותיו.

כוון הפעולה הצרפתי הותנה בהחזרת כספי המיראזים

6. השגריר טען שבשיחת שומאן עם איתן הוצע כוון פעולה, המבוסס על בכובותנו להסכים להחזרת כספי המיראזים.

7. באשר ללוב, נתנדדו אמנם הערכותיו האישיות אולם אנו מתעלמים מפרשת ספינות הטילים אשר יתכן והשפיעה על העסקה.

צרפת לא תערב את ענין השוק בנושאים המדיניים

8. אישית השגריר אינו סבור שצרפת תערב את ענין המו"מ עם השוק, שהוא ענין כלכלי, בענין מדיני. (בהקשר זה יצויין שבהודעתו ב 13.1 שומאן בפני לשכת המפלגה, הזכיר את יחסה החיובי של צרפת לישראל בענין השוק).

9. גם צרפת שאפה לשיפור היחסים אולם ברור שענין זה נדחה עתה ואינו יודע מה עתה כוונות ממשלתו.

פגיעה בנמטחון ישראל

10. המנכ"ל הגיב שמעשה לוב פגע קשה בנמטחון ישראל ובתפקיד צרפת כגורם שלום במזה"ת. מדיניות צרפת זהה בלוב ובשיחות הארבע בניו-יורק. הוא דחה את הפרוש של השגריר לדברי שומאן, שראינו בהם הצגת מדיניות כללית מצד ממשלת צרפת.

11. אנו דוחים גם כל קשר בין ענין הספינות שהיתה כדין, לבין העסקה הלובית. פרשת הספינות היא תוצאה ישירה ממדיניות האמברגו האומללה.

שיחות האמברגו בקשו לכסות על העסקה הלובית

12. המנכ"ל אמר שיש אצלנו הסוברים שכל תרגיל המו"מ על האמברגו היה הונאה על מנת להחליק על העסקה הלובית, שלמעשה כבר נחרצה אז.

שאיפה לשפור היחסים

13. המנכ"ל סיים באמרו שגם בחומרתם הנוכחית של היחסים, אנו שואפים

סודי ביותר לנמען בלבד

- 12 -

לעתיד טוב יותר. לאור הרגשות בין שני העמים הקוראים לביטוי
מדיני שאיבו נוגד האנטרס של צרפת.

14. השגריר קדם בברכה דברי הסיום. אמר שלצרפת אמנם אנטרסים
ערביים גדולים, אך יש לה גם אינטרסים כלליים שאינם נוגדים
אינטרסים ישראלים והיעד הוא לקבוע כיצד לגשר בין אלה לאלה
מבלי לפגוע במסחון ישראל.

לא בטרקה הדלת ביננו לבין צרפת

15. משיחה שקיים השגריר איתן עם מזכיר המדינה, האמון (8.1) ביתו
לסכם, שהאמון בקש לאמור שלא בטרקה הדלת ביננו לבין צרפת. אם
כי אין סיכוי למשטוש מהיר של תוצאות פרשת הספינות ואין להשלוח
עצמנו לגבי גורל המיראגים, הרי לא הכל שלילי מבחינתנו ועם תום
מבצע שיחות ארבע המעצמות, תיווצר הזדמנות לסקור מחדש את כל
מערכת המדיניות הצרפתית כלפי המזה"ת.

ארה"ב בקשה להיות בתמונה

16. סגן עוזר מזכיר המדינה לענייני ארופה אמר בשיחה עם הציר בשגרירותנו
בוושינגטון, בענין העסקה, שבקשו הבהרות מפרוט, אבל לא חייבו ולא
שללו את העסקה, אלא בקשול להיות בתמונה.

17. ארה"ב הביעה בפני צרפת את התקווה שהעסקה לא תחריף את המצב
בסכסוך הערבי ישראלי והצרפתים השיבו שידאגו לבקרה אפקטיבית
מצדם הן ע"י עתודי המשלוחים, שימשכו זמן ארוך והן ע"י בחינות
למניעת העברת הציוד למדינה שלישית.

18. הצרפתים אף טענו שאם לא יקבלו הלובים את הדרוש להם מהמערב, יאלצו
לפנות מזרחה. הצרפתים ציינו שאין להם כל סיבה להכנס לבסיס ווילוס
במקום האמריקאים.

ב. צרפת תרכז מאמציה ביום התיכון וצפון אפריקה

1. דובר ממשלת צרפת מסר (14.1) ששה"ח שומאן אמר בישיבת הממשלה -

13./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 13 -

בעת שסקר המצב בעקבות עסקת המיראגים עם לוב, כי צרפת מנהלת מדיניות ים תיכונית משלה - מדיניות של השפעה ושל שיתוף פעולה שיש לקיימה ולהרחיבה.

2. לדבריו של שומאן, חיוני לשמור על שיתוף הפעולה ההדוק בין צרפת לשלוש מדינות המגרב.

3. שומאן הבדיל בין אזור המגרב ובין המזה"ת, שבו חותרת צרפת להסדר של שלום שיבטיח לישראל בטחון, חופש שיט וכל הזכויות של מדינה ריבונית.

החלטה של פומפידו

4. דברי שומאן דלעיל משתלבים בתוכנה של שיחה של השגריר איתן עם העורך הראשי החדש של "ליומונד", פרבה. עורך ליומונד השמיץ את התיזה, שהשגריר איתן סובר ששמע אותה מפי פומפידו עצמו, שפומפידו החליט שלצרפת אין הכוח והאמצעים ולפומפידו אישית, אין השפעה מספקת, לנהל מדיניות עולמית, כפי שעשה דה-גול. פומפידו החליט להתרכז באזור שצרפת עצמה היא חלק טבעי ממנו, דהיינו, הים התיכון וצפון אפריקה (עד צ'אד וניג'ר).

יש להתקרב לערבים

5. היות וכל החוף המזרחי דרומי של הים התיכון הינו ערבי, חייבת צרפת להתקרב אל הערבים ותוצאת מדיניות זאת היא הפקרת ישראל.

בסיס חיל הים הועבר לטולון

6. אחד הצעדים הנאים בביצוע המדיניות הים תיכונית, תהיה החזרת הבסיס הראשי של חיל הים הצרפתי מברסט לטולון (הבסיס הועבר ע"י דה-גול מטולון לברסט, להפגנת הנוכחות הצרפתית באוקיינוס האטלנטי).

הכוונה להוציא בריה"מ וארה"ב מהים התיכון

7. ביסודה משתלבת המדיניות הצרפתית עם זו של יוגוסלביה וכוונתה להוציא, במרוצת הזמן, את ארה"ב ובריה"מ מהים התיכון.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 14 -

היחס לישראל עלול להחמיר עוד יותר

8. יחסה של צרפת לישראל עלול להיות חמור עוד יותר מכפי שהיה
בימי דה-גול, עבורו הוזה הים-התיכון רק חלק מתחום מדיניותו
בעוד שעבור פומפידו הים התיכון הוא היעד הבלעדי המרכזי.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 15 -

דיוני ארבע המעצמות

א.

פגישות סגני הנציגים ב- 6.1 ו- 8.1

1. בפגישה הראשונה הציג הנציג הסובייטי, מנדלביץ, בתמיכה צרפתית, לנסות לגבש נוסחאות כדי לגשר בין ניסוחי ההצעות הסובייטיות, הצרפתיות והאמריקאיות.
2. מנדלביץ אמר שיש להתחיל בענין הירדן, אף על פי שהארבע צריכות לדון בכל הארצות.
- נוהל המו"מ
3. הציג לעיין בשאלות הנסיגה וגבולות פוליטיים והתנגד לדברי נציג ארה"ב שחיוני לדון גם בשיטת המו"מ, באמרו ששאלה זו היא בזהלית ולא מהותית.
4. נציג בריטניה וצרפת תמכו בעמדת ארה"ב שיש להכליל שיטת המו"מ הקורים המנחים ליארינג.

אין להשתמש בנוסחת רודוס

5. הנציג הצרפתי חזר על הדעה כי אין להשתמש במונח "רודוס" ויש למצוא דרך אחרת להגדרת נוהלי המו"מ.
6. מנדלביץ התנגד לשימוש בנוסחת רודוס והציג את הנוסחה הבאה:

Agreement on Resolution 242 has to be reached through Ambassador Jarring who would follow the guidelines of the Four.

7. הנציג הצרפתי העיר שהנוסחה הסובייטית הנ"ל אינה ברורה ועל כך השיב הסובייטי שנוסחתו אינה מוציאה מכלל אפשרות צורה כלשהי של מגעים (לאחר הפגישה העיר לנציג ארה"ב שהשמיץ הערה זו על דעת עצמו וכך הוא מבין עמדת ממשלתו. אולם יש לברר זאת במוסקבה).

הצעות ארה"ב המלה האחרונה

8. נציג ארה"ב, באפט, התנגד לגיבוש נוסחאות לגישור בין ניסוחי ההצעות השונות והודיע שהצעות ארה"ב הן המלה האחרונה והוא מוכן רק להחלפת דעות בנושאים השונים.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 16 -

9. הדיון אינו חל על סוריה, כל עוד לא קבלה את החלטת נובמבר.

על הנוסחה לכלול פגישות פנים אל פנים

10. נציג ארה"ב הדגיש כי ארה"ב לא תזוז מעמדה שמהנוסחה שתופיע בקווי

ההדרכה ליארינג צריך להיות ברור שהשיטה כוללת גם פגישות פנים אל

פנים בין הצדדים.

בסיגה וגבולות

11. מנדלבליץ טען שהניסוח האמריקאי מחייב הבהרה בשאלת הבסיסה. לדעתו מאפשר

הנוסח פרושים שונים. למשל אם בשטח מסויים אין אוצרות טבע כגון נפט,

יוכלו האמריקאים והישראלים למעון שאפילו תוספת מאות קמ"ר אינה מהווה

שינוי מהותי (Substantial), ושאל אם אפשר לגרוס שאין הבדל בין

הנוסחה האמריקאית לבין הנוסח הצרפתי, המדבר על "שינויים קלים".

(Minor rectifications)

12. נציג ארה"ב סרב להגדר לויכוח או למתן פרוש מפורט יותר של העמדה

האמריקאית בנושא זה.

יש מקום לשינויי גבול בלטרון ואזור קלקיליה

13. הנציג הצרפתי הסביר שעמדת ממשלתו מבוססת על עקרון בסיסה מוחלטת, אולם

לוקחת בחשבון שינויים מסוימים כגון לטרון ואזור קלקיליה. הוסיף שברור

כי למעשה בסיסת כוחות ישראלים תעשה עד לגבול המתוקן ולא לקווי ה- 4

ביוני.

14. במקרה זה העיר הנציג הסובייטי שזו גם עמדת בריה"מ והיא מוכנה לקבל

את הנוסחה הצרפתית בדבר "שינויים קלים".

15. הנציג הצרפתי הבהיר שאם הצדדים יסכימו ביניהם על שינויי גבול אחרים,

נוסף ללטרון וקלקיליה יש לקבלם.

16. הנציג הסובייטי התנגד לדברי נציג ארה"ב כי שיקול הבטחון הוא המכריע

לגבי קביעת הגבול.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 17 -

יש להביח את שאלת המפורזים למו"מ בין הצדדים

17. נציג צרפת ובריה"מ ניסו לעורר את שאלת המפורזים אולם נציג ארה"ב התנגד לדיון בנושא ועמד על כך שיש להביחו למו"מ בין הצדדים.

שאלת הפליטים

18. הנציג הבריטי הדגיש הצורך בהכללת בעיית הפליטים בקווים המנחים ליארינג ונתמך בכך ע"י האמריקאי והצרפתי.
19. הנציג הסובייטי קבל בשאלה זו את הרעיון של מכסה שנתית והצורך במנגנון בינלאומי. הוא חזר והדגיש שממשלתו עומדת ללא הסתייגות על החלטת 1948, אולם רואה טעם במכסה ובמנגנון בינלאומי.

20. ההתחייבות לשלום

20. נציג צרפת טען שזו למעשה השאלה המרכזית ולמעשה אין הבדל בין עמדת צרפת וארה"ב בנדון. עם זאת יש להמנע מהגדרות מפורשות מדי העלוות להקשות על הערבים.
21. הוא התייחס במיוחד לשאלת התחייבות ממסלות ערב למנוע פעולות פדאיון. נציג צרפת הסכים עקרונית עם דברי נציג ארה"ב בנושא זה שהדגיש חשיבות התחייבות ערבית חד-משמעית. אולם טען שקשה יהיה לפרט הצורך בהתחייבות ערבית בנקודה זו.

22. הנציג הסובייטי דחה לחלוטין את הדרישה האמריקאית בנדון ואמר שבעיית הפדאיון תמצא את פתרונה עם פתרון בעיית הפליטים.

23. הנציג הסובייטי אמר שממשלתו סוכנה לקבל את המושג הצרפתי בדבר Definitive state of peace, באשר למהות וצורת השלום.

24. נציג ארה"ב טען שחיוני לפרט התחייבות הצדדים לשלום ושהמונח הצרפתי טעון בדיקה.

אפשרי שלום בנוסח ההסדר הסובייטי - יפאני

25. תוך חילופי הדברים בנושא זה העיר הנציג הסובייטי שקיימות צורות שלום שונות. למשל: ההסדרים בין בריה"מ ויפאן ומזרח גרמניה.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 18 -

26. בציג ארה"ב הגיב שההתייחסות להסדר הטוב ייטיב - יפאני מענינת. אולם בכל זאת הכרחי לנסח בפרוטרוט התחייבות הצדדים במקשור השלום. הבריטי תמך בעמדה האמריקאית בענין זה.

תאנש ממריץ לסיכום לפני סוף ינואר

27. הנציג האמריקאי ספר לשגריר תקוע שבשבוע שעבר שלח מזכ"ל האו"ם תאנש מכתב לארבע, בו המריצם להגיע לסיכום לפני סוף ינואר. לדעתו של הנציג אין סיכוי בנסיבות הקיימות לגבש עד אז ניסוחים ליארינג. העיר שלמרות דחיית ההצעות על ידו, הם מקווים כי אם תגובש נוסחה משותפת והערבים יסכימו לחידוש שליחות יארינג, על בסיס נוסחה זו, לא נסרב גם אנו לשתף פעולה.

ב. צרפת הגישה הצעה בת תשע נקודות

1. בישיבת נציגי ארבע המעצמות ב- 13.1 הקריא נציג צרפת תשע נקודות שלגביהן לדעתו נציגי הארבע מסכימים, או קרובים להסכמה.
2. נקודות אלה נמסרו כבר לארה"ב בפרוט וארה"ב הספיקה להגיב על אחדות מהן בהסתייגות.
3. קבלנו את ראשי הפרקים של ההצעה הצרפתית כפי שהועלתה בישיבה כולהלן:

1. Nature of settlement.
2. Form of agreement.
3. Withdrawal.
4. Minor rectifications.
5. Demilitarized zones.
6. Just and lasting peace.
7. Refugees
8. Freedom of navigation.
9. Right of all states in area to existence and security.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 19 -

4. רשימה זו שונה מזו שקבל שגריר ארה"ב בפריס לפני כן משומאן שהיתה

כדלהלן:

1. Need for package deal.
2. Agreements should be reached through intermediary of Jarring.
3. Secure and recognized boundaries including principle of non-acquisition of territory through conquest.
4. Minor frontier changes by agreement of parties.
5. Establishment of demilitarized zones on both sides of border.
6. Just and durable peace.
7. Refugees.
8. Free navigation.
9. Rights to inalienable existence and sovereignty of all states in Middle East.

תאום עמדות בין צרפת לבריה"מ

5. בישיבה בלטה הקרנה בגישתן של צרפת ובריה"מ. ברור היה שהיה מגע בין השתיים לתיאום עמדות.

6. נציג בריה"מ הדגיש עמדת ממשלתו ע"י התקדמות לעמדה הצרפתית ביחוד בשאלת קביעת הגבול, מהות השלום ומכסות שנתיות להחזרת פליטים. בענין הגבול היה מאליו פחות מפורש מסגנון, בישיבות סגני הנציגים, והסתפק בהערה הכללית שהנוסחה הצרפתית יכולה לשמש בסיס, אם כל הארבע יסכימו לה.

נגני הנציגים יתחילו בניסוח קווי הנחיה ליארינג

7. הנציג הצרפתי והסובייטי לחצו, והסכם לקידום שתי פגישות בין סגני הנציגים, לפני הישיבה הבאה של הנציגים שבועה ל-23. מטרת פגישות הסגנים היא להתחיל במלאכת הניסוח של קווי ההנחיה ליארינג.

20./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 20 -

הצעות ארה"ב המלה האחרונה

8. בדיון שקדם להעלאת ההצעה הצרפתית חזר נציג ארה"ב והדגיש שהצעות ארה"ב בהקשר המצרי והירדני, הן המלה האחרונה ועתה מחכים להתקדמות מצד בריה"מ. הצעות ארה"ב מאוזנות ומתייחסות לכל הנקודות שהועלו ע"י הארבע.

9. בריה"מ הדגישה עד כה בעקר את ענין הנסיגה, בעוד שארה"ב מיחסת חשיבות מיוחדת להתחייבויות לשלום ולשיטת המו"מ. שתי השאלות הללו אינן מוצאות ביטוי מספיק בהצעות שהוגשו ע"י המעצמות האחרות.

שאלת המו"מ ענין מהותי

10. ארה"ב אינה רואה בשאלת המו"מ ענין נוהלי אלא ענין מהותי. בנקודה זו נעוץ מבחן בכונות הערבים לשלום.

יש להשאיר את שאלת המו"מ לסוף

11. בנקודה זאת העיר נציג בריה"מ שזו שאלה מסובכת ויש להשאירה עד הסוף, כפי שנעשה לגבי ירושלים.

12. נציג ארה"ב חלק על דעתו והטעים שבעוד שאין צורך לכלול את ענין ירושלים בקווי ההנחיה ליארינג, חיוני שקוים אלה יכללו מלכתחילה את שיטת המו"מ.

אין להזכיר המונח נוסחת רודוס

13. הנציג הטוביטי והנציג הצרפתי לא שללו את גישתו של יוטס, אך הדגישו שאין להזכיר את המונח "נוסחת רודוס", שהורעל ע"י ההצהרות הישראליות.

14. יוטס השיב, שאין כאן ענין של שימוש בשם "רודוס", כי אם צורך בגיבוש נוסחה, אפילו מעורפלת, שתאפשר לישראל לראותה כנותנת מקום למו"מ ישיר, לאן דוקא בשלב ראשון.

יש להגדיר במפורט ההתחייבויות לשלום

15. יוטס טען שאת ההתחייבויות לשלום יש להגדיר בצורה מפורטת, אין לצפות שישראל תסכים לנסיגה ללא ההתחייבויות חד משמעיות ומפורטות כאלה. ההגדרות שבמסמך האמריקאי בנושא זה (סעיפים 2,9,10), הן בעיני ארה"ב המינימום הדרוש.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 21 -

16. עמדה זו בשללה מפורשות ע"י הסובייטי והצרפתי. אולם נציג צרפת טען

שהנזיר הצרפתי מספק כראוי בקורות אלה.

התחייבויות למניעת פעולות הפדאיון

17. חזרה והתעוררה המחלוקת ביחס לדרישת ארה"ב לפרט התחייבות ממשלות

ערב למניעת פעולות הפדאיון. יוטס הדגיש חשיבות ההתייחסות המפורשת

לבקודה זו בקורי ההנחיה.

18. נציג בריה"מ אמר שבטייה זו תמצא את פתרונה אם וכאשר יושג שלום.

אין לצפות להתקדמות בשבועות הקרובים

19. נציג ארה"ב, יוטס, מעריך שלא יצא דבר מפגישות סגני הנציגים ואין

לצפות להתקדמות בשיחות הארבע בשבועות הקרובים אלא אם הרוסים

יתקדמו בשאלות ההתחייבויות לשלום ושיטת המו"מ. התקדמות זו תלויה

בעמדת קהיר.

בישיבה בלס חוסר פעולתו של קרדון, שמען שאין לו הנחיות חדשות

משר החוץ שלו.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 22 -

בקורי הפסקת האש

א. מצרים

הזירה היבשתית

1. פעילות האש המצרית במרחב התעלה היתה השבוע ללא שינוי מהותי מבחינת מיסדיה והיקפה בהשוואה לשבוע הקודם. הגזרה הצפונית היתה הפעילה ביותר בעיקר מבחינת אש נק"ל ואילו הגזרה המרכזית ממשיכה להיות "השקטה" יחסית.
2. חלה עליה במספר נסיונות החדירה המצריים, אך רובן של החדירות נועדו למטרות מיקוש ומודיעין ולא למשימות אלימות.
3. ב- 11.1.70 ב- 12.25 הוחזרו גופותיהם של 9 החיילים המצריים, שנהרגו בפשיטת הנפל המצרית בטואק ב- 5.1.70. הגופות הוחזרו לידי השלטונות המצריים בקנטרה באמצעות נציגי הצלב האדום הבינ"ל.

הזירה האווירית

4. חיל האויר המשיך השבוע בתקיפותיו הרצופות במרחב התעלה.
5. ב- 13.1.70 ב- 12.30 חזרו מטוסי חיל האויר ותקפו מחנות צבא מצריים בעומק מצרים. המחנות שהותקפו הם:
- תל אל כב'ד, מחנה מנהלי עורפי של איזור התעלה כ- 50 ק"מ מערבה לאיסמעיליה.
- מחנה ליד חנקה בדרום מזרח הדלתא כ- 15 ק"מ מצפון מזרח לקהיר.
מספר מטוסים מצריים המריאו אך נמנעו מלהכנס למגע עם מטוסינו.
6. המצרים ניסו גם השבוע להחדיר את מטוסייהם לשטחנו:
- ב- 10.1.69, בשעות הצהריים, בראו מטוסים מצריים לתקוף מן האויר את כוחותינו באיזור ראס-טודאר בחוף המזרחי של מפרץ טואק. שני מטוסי טוחוי - 7 מצריים נפגעו ב- 12.15 על ידי טילי "הוק", התפוצצו באויר ושרידיהם נפלו למי המפרץ. אחד מחיילינו נפצע קל מאד ולא נגרמו כל בזקים.

23./..

סודי ביותר

סודי ביותר לנמען בלבד

- 23 -

- ב- 12.1.70 ב- 14.41 חדרו 2 מסוסים מצריים באיזור רומני וחזרו סיד
לעבר מצרים.

ב. ירדן

הזירה היבשתית

1. חלה ירידה בפעולות האש הירדנית בגזרה הצפונית. גם בגזרה הדרומית חלה
ירידה בפעילות האש של הצבא הירדני. עם זאת, יזמו הירדנים בגזרה הדרומית
מספר פעולות אש ארטילריות.

פעולות טרור משטח ירדן

2. בשבוע שבין ה- 9.1.70 - 2 חלה ירידה בפעולות הטרור בכל הזירות ומספרן
הגיע ל- 73 לעומת 117 שבוע קודם לכן. מירדן בוצעו בין ה- 9.1.70 - 2
52 פעולות טרור לעומת 82 בשבוע הקודם. שפל יחסי זה בפעולות הטרור גובע
ממספר גורמים:

א. הצורך בהתאוששות בקרב ארגוני הטרור, לאחר מאמצייהם על רקע כינוס
הפסגה הערבית ברבאט ו"יום השנה" החמישי של הפת"ח.
ב. עליית מי הירדן.

3. בעמק בית שאן בוצעו בין ה- 9.1.70 - 2 17 פעולות טרור לעומת 28 שבוע
קודם לכן. פעולות אלה נשאו כולן אופי של ירי והפגזות מעבר לקו בעיקר
על סיורים ומוצבים של צ.ה.ל. כן הופגזה חמדיה.

4. בבקעת הירדן בוצעו בין ה- 9.1.70 - 2 30 פעולות טרור לעומת 41 שבוע
קודם לכן. מבין פעולות אלה 11 היו בסיונות חדירה והיתר ירי והפגזות
מעבר לקו.

5. בערבה בוצעו בין ה- 9.1.70 - 2 4 פעולות טרור לעומת 5 בשבוע הקודם.
2 מפעולות אלה היו חדירות ושתיים הפגזות מעבר לקו על חצבה ונאות
הכיכר.

סודי ביותר לנמען בלבד

- 24 -

ג. סוריה

בשבוע שבין ה- 2-9.1.70 בוצעו משטח סוריה 9 פעולות טרור מבוקרות לעומת 15 בשבוע הקודם. מבין פעולות אלה אחת היתה נסיון חדירה והשאר הפגזות מעבר לקו, במסגרת זאת הפגזו המחבלים את האחזות בחל גשור. חלק מפעולות טרור אלה בוצעו על ידי הפת"ח וחלקן על ידי ה"צעאקה".

ד. לבנון

1. כתוצאה מפעולת צ.ה.ל. בכפר קלא חלה ירידה בפעולות הטרור משטח הלבנון בשבוע שבין ה- 9.1.70 - 2. בשבוע זה בוצעו 2 פעולות בגזרה המזרחית באיזור עבאסיה שנשאו אופי של ירי מרגמות מעבר לגבול. ירידה זאת נבעה מחוסר הודאות בקרב המחבלים לגבי תגובת ממשלת לבנון כלפי ארגוני הטרור בשטחה בעקבות פעולות צ.ה.ל. בכפר קלא.
2. ב- 9.1.70 בין השעות 10.00 - 09.30 וב- 12.00 תקפו מטוסי חיל האוויר כלי רכב מזרחית לחצבני. בתקיפה הראשונה נפגעו 12 כלי רכב ובשניה 3 כלי רכב.

לבנון מבקשת שחרור החיילים והאזרחים שבידון

3. הגנרל בול מסר בשיחה עם שר הנסחון (11.1) שמפקד הכוחות המזוינים הלבנוניים פנה אליו, כדי להבטיח שחרור האזרחים והחיילים שבידון.
4. שר הנסחון הגיב שאנו מסילים האחראיות הבלעדית על ממשלת לבנון על כל מה שקורה בצד הלבנוני של הגבול.

הלבנונים אחראים להחזרת החטוף הישראלי

5. איננו מקבלים את הפת"ח כצד למו"מ ואיננו מקבלים שלבנון אינה יכולה לעשות דבר. לבנון היא ממשלה ואליה ואל צבאה עלינו לפנות, איננו מקבלים את חלוקת הריבונות בין לבנון לפת"ח ואם ימשיך הדבר תהיינה לו תוצאות חמורות מאד. עליהם להחזיר את רוזנואטר ואז יקבלו את אנשיהם.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

סודי ביותר לנמען בלבד

- 25 -

6. פת"ח דורש סו"מ עם הסהר האדום הפלסטינאי

תחנת השידור של פת"ח מסרה (10.1) כי "הסהר האדום הפלסטינאי" הוא הגורם היחיד שיכול לנהל סו"צ בענינו של רוזנוואטר, עם גורמים בינלאומיים. בהודעה זו בסיגה קלה מעמדת הפת"ח שתבע, מיד לאחר החטיפה, דיון ישיר עמו בשאלת שחרור החטוף.

לבנון אינה יכולה להענות

7. הגנרל בול מסר לשר הבטחון (15.1) את תשובת מפקד הצבא הלבנוני (עמו בפגש ב- 14.1), שאמר:

- א. לבנון אינה במצב המאפשר לה להענות בענין החטוף. שאלו בעמאן ונאמר להם שהוא אינו שם. עם זאת, ימשיכו לחקור אם אמנם באו החוטפים מלבנון, היכן החטוף וכיצד ניתן להחזירו.
- ב. לבנון עומדת על החזרת השבויים.
- ג. לבנון מקיימת את הפסקת האש וצבאה הקטן פרוש כולו בגבול ישראל ובשמונת הימים האחרונים לא היו תקריות.
- ד. שמירת הגבול אינה קלה כי בלבנון 300.000 פלסטינאים אשר לבנון אינה יכולה להתכחש לזכותם לשוב לארצם ואינה יכולה לעצורם מלקחת בחזרה אדמתם.

עמדת לבנון אינה מתקבלת ע"י ישראל

8. שר הבטחון הזכיר את תקריות גוש חלב וחניתה שארעו בימים האחרונים והשיב:
- א. לדיונו לא קיים הסכם שביתת הנשק שהלבנונים סופנים לקיומו, לאחר שהכריזו סלחמה.
 - ב. משונה התיחסות הלבנונים להסכם שביתת הנשק, כי גם אותו הם אינם מקיימים. בהסכם זה (פרק ג') מודגש אסור פעולות איבה גם מצד בלתי סדירים ואחריות הממשלות על הנעשה בתוך ומתוך הסריסוריות שלהן. הפליטים במצאים בלבנון עוד לפני חתימת הסכם שביתת הנשק ומשך 20 שנה לא טענה לבנון שאינה יכולה לעצורם.

סודי ביותר
לנמען בלבד

- 26 -

ג. עמדת לבנון אינה מתקבלת באופן מוחלט ע"י ממשלת ישראל ועליה

לקחת זאת ברצינות.

ישראל תשחרר את העצורים האזרחים

9. השר מסר באופן אישי, כי בלי קשר עם החסוף רוזנוואטר בכוונתנו לשחרר

את כל האזרחים מכפר קלא, לאחר תום חקירתם. דבר זה אינו חל על החיילים

ואיש הבטחון.

סודי ביותר